

Kimitoön
Kemionsaari

KEMIÖNSAAREN KUNNAN LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2022-25

Sisältö

1	Johdanto	4
1.1	Kehitys vuosina 2017–2021	5
2	TALOUS JA ELINVOIMA	6
2.2	Indikaattorit	7
3	LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	9
3.3	Vahvuudet	9
3.4	Toiminta	11
3.4.1	Lastenneuvola	11
3.4.2	Varhaiskasvatus	11
3.4.3	Koulu ja oppilashuolto	12
3.4.4	Ruokailu osana kasvatusta päivähoitossa ja koulussa	14
3.4.5	Sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut	14
3.4.6	Vapaa-ajan toiminta	15
3.4.7	Yhdistykset	16
3.4.8	Kulttuuritoiminta	16
3.5	Indikaattorit	17
3.6	Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–25	27
4	NUORET JA NUORET AIKUISET	28
4.7	Vahvuudet	28
4.7	Toiminta	28
4.7.1	Toisen asteen koulutus ja opiskelijahuolto	28
4.7.2	Kemiönsaaren kunnan työllisyystoimi	29
4.7.3	Vapaa-ajan toiminta	31
4.7.4	Kulttuuritoiminta	31
4.7.5	Yhdistykset	32
4.8	Indikaattorit	32
4.9	Hyvinvointisuunnitelma 2022–25	35
5	TYÖIKÄISET	36
5.10	Vahvuudet	36
5.11	Toiminta	37
5.11.1	Vapaa-ajan toiminta	42
5.11.2	Kulttuuritoiminta	43
5.11.3	Yhdistykset	43
5.11.4	Aikuisopisto	44
5.12	Indikaattorit	44
5.13	Hyvinvointisuunnitelma 2022–25	51

6	IKÄIHMISET	52
6.14	Vahvuudet	52
6.15	Toiminta	52
6.15.1	Vapaa-ajan toiminta	56
6.15.2	Kulttuuritoiminta.....	57
6.15.3	Yhdistykset.....	57
6.15.4	Aikuisopisto.....	57
6.16	Indikaattorit.....	58
6.17	Hyvinvointisuunnitelma 2022–25.....	61
7	KAIKKI IKÄRYHMÄT	62
7.18	Indikaattorit.....	62
7.19	Hyvinvointisuunnitelma	66
8	Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	66
9	Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset.....	67
10	Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat	68
11	Suunnitelman hyväksyminen.....	68

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017–2021

1 JOHDANTO

Hyvinvointikertomus laaditaan kunnan hyvinvointipolitiikan suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Kertomus on tiivis ja helpottajuinen kuvaus kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin vaikuttavien tekijöiden muutoksista ja kehittämistarpeista.

Hyvinvointikertomus on osa kunnan strategista johtamista, ja sitä hyödynnetään talouden ja toiminnan suunnittelussa.

Hyvinvointikertomuksen työstämistä varten on asetettu ohjausryhmä/hyvinvointiryhmä. Ohjausryhmä/hyvinvointiryhmä on hallinnonalojen rajat ylittävä työryhmä, johon kuuluu viranhaltijoita kaikilta toimialoilta.

Hyvinvointiryhmän jäsenet:

Kunnanjohtaja Erika Strandberg, puheenjohtaja
Vapaa-aikatoimenjohtaja ja hyte-koordinaattori Bo-Eric Ahlgren, sihteeri
Perusopetuksen johtaja Kim Bredenberg
Peruspalvelujohtaja Karin Simola
Projektikoordinaattori Sven Ivars
Ruokahuolto- ja siivouspäällikkö Birgitta Parikka
Vt. kulttuurisihteeri Minna Hemgård
Sosiaalipäällikkö Niina Hemming
Varhaiskasvatusjohtaja Janni Ölander

Vapaa-aikatoimenjohtaja/hyvinvointikoordinaattori Bo-Eric Ahlgrenin tehtävänä on ollut yhteistyössä kunnan eri osastojen/yksiköiden kanssa laatia hyvinvointikertomus kaudelle 2022–2025.

Hyvinvointi käsitteenä

Hyvinvointi on laaja ja moniulotteinen käsite. Siksi sen yksiselitteinen määrittäminen on vaikeaa ja sen mittaaminen monin tavoin haasteellista. Ihmisten hyvinvointia ei voida kuvata yksittäisillä tunnusluvuilla, vaan hyvinvoinnin ja elämälaadun mittaamiseen on etsittävä useampia indikaattoreita. Pohjimmiltaan kyse on subjektiivisesta käsitteestä, jonka perustana ovat hyvinvoinnin ulkoiset edellytykset ja kokemusperäiset tekijät.

Hyvinvointi tarkoittaa eri asioita elämän eri vaiheissa oleville ihmisille. Tässä hyvinvointikertomuksessa hyvinvointia lähestytään eri elämänvaiheiden kautta. Hyvinvointi koostuu yleisesti terveydestä ja sosiaalisista tekijöistä. Hyvinvointi syntyy yhdessä ihmisten oman toiminnan, lähiympäristön, palvelujärjestelmän ja yhteiskuntapolitiikan tuloksena. Hyvinvointiin kuuluu myös ihmisten kyky selviytyä arjessa itsenäisesti, turvallisesti, terveellisesti ja sosiaalisesti sekä viihtyisä asumis- ja toimintaympäristö.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kunnan perustehtäviin. Terveydenhuoltolain mukaan kunnan tehtävä on tarjota kaikille asukkailla yhtäläiset edellytykset terveeseen elämään. Terveydenhuoltolaki painottaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden ja johtamisen kehittämistä. Johtamiskäytäntöjen

Kimitoön • Kemiönsaari

tulee kattaa koko kuntaorganisaatio ja mahdollistaa yhteistyö myös ulkopuolisten toimijoiden ja alueellisten organisaatioiden kanssa. Tavoitteena on, että kaikki pyrkivät yhdessä edistämään terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Jotta tämä olisi mahdollista, tarvitaan yhä enemmän tietoa väestöstä ja väestöryhmistä sekä tietoa niistä aiheista, joihin voidaan vaikuttaa päätöksenteolla ja palveluilla.

Terveyden edistämiseen kuuluu kaikki sellainen toiminta, joka parantaa terveyttä ja toimintakykyä sekä vähentää terveydellisiä ongelmia ja eri väestöryhmien välisiä terveyseroja. Tähän kuuluu myös järjestelmällinen terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksiin vaikuttaminen, kuten elintavat ja elämänhallinta, elinolosuhteet ja -ympäristö sekä palvelujen saatavuus.

Rakenne ja menetelmä

Kemiönsaaren kunnassa on vuodesta 2017 lähtien laadittu yhtenäinen hyvinvointikertomus. Hyvinvointiin liittyviä tilastotietoja on raportoitu eri ohjelmissa ja katsauksissa ikä- tai teemaryhmittäin. Hyvinvointikertomuksen laadinnassa on hyödynnetty valtakunnallisen sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritietoja.

Sähköiseen hyvinvointikertomukseen on koottu satoja kunnallisia ja alueellisia terveyden ja hyvinvoinnin indikaattoreita, jotka on saatu virallisista tilastolähteistä, kuten Tilastokeskuksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilastoista. Aineiston avulla voidaan vertailla kuntia keskenään ja muodostaa aikasarjoja. Indikaattorit on valittu siten, että saadaan mahdollisimman kattava kuva kunnan eri väestöryhmien hyvinvoinnista ja kunnan omista erityispiirteistä.

Kullekin ryhmälle on valittu 5–24 indikaattoria. Vertailukunniksi on valittu naapurikunta (Parainen) sekä kooltaan ja kielirakenteeltaan Kemiönsaaren verrattavissa oleva kunta (Kristiinankaupunki). Keskiarvoa edustaa Varsinais-Suomen maakunta. Ajallisesti vertailu kattaa 10 vuoden ajanjakson.

1.1 Kehitys vuosina 2017–2021

THL:n vuoden 2021 kouluterveyskyselyn perusteella 8–9-luokkalaisten mielenterveys, mukaan lukien yksinäisyys ja itsetunto, on edelleen heikentynyt. Erityisesti tytöt ilmoittavat, ettei heidän mielenterveytensä ole hyvä. Nämä tilastot eivät koske ainoastaan Kemiönsaarta, vaan ovat linjassa myös muiden kuntien kanssa. Ylipainoa kuvaava indikaattori on Kemiönsaarella 25,5 prosenttia ja siten huonompi kuin vuonna 2017. Tulos on kuitenkin hieman parempi kuin vuonna 2019. Alkoholin, tupakan, nuuskan ja huumeiden käytön kehitys menee oikeaan suuntaan. Erityisesti oppilaiden tupakan, nuuskan ja laittomien huumeiden käyttö on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2017, mikä on erittäin myönteistä.

Move-testien tulokset ovat parantuneet vuodesta 2017, mutta vuosina 2018–2020 oli nähtävissä notkahdus fyysiseltä toimintakyvyltään heikkojen oppilaiden prosenttiluvussa. Vuonna 2021 kunnassa saatiin kaikkien aikojen paras tulos. Fyysiseltä toimintakyvyltään heikkojen oppilaiden prosenttiluku on paras koko Move-mittaushistorian aikana. Tyttöjen yhteistulos on 33 % ja poikien 38 %, mikä on selvästi parempi kuin koko maan keskiarvo, 39 % ja 40 %, ja Varsinais-Suomen keskiarvo, 40 % ja 41 %.

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2 TALOUS JA ELINVOIMA

Tasapainoinen talous on edellytys sille, että kunta pystyy huolehtimaan sille kuuluvista tehtävistä ja palveluista. Vakaan talouden turvin kunta voi keskittyä omaan tehtäväänsä, edistää kunnan elinvoimaisuutta ja huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista.

Vuonna 2020 valtuusto teki päätöksen palveluverkkoselvityksestä, joka oli kunnan talouden tasapainottamisohjelman, Balans 2020:n, lopputuote. Tasapainottamisohjelman ja palveluverkkoselvityksen avulla on pystytty tasapainottamaan kunnan talous tasapainoiselle tasolle vuosina 2021 ja 2022.

Vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy hyvinvointialueelle, mikä vaikuttaa merkittävästi kunnan talouteen. Yli puolet kunnan toimintakuluista siirtyy hyvinvointialueelle, mutta samalla siirtyy myös yli puolet kunnallisverotuloista ja valtionosuuksista. Talouden tasapainottaminen jatkossakin on edellytys sille, että kunta voi jatkaa itsenäistä toimintaansa ja välttää kriisikuntamenettelyyn joutumisen.

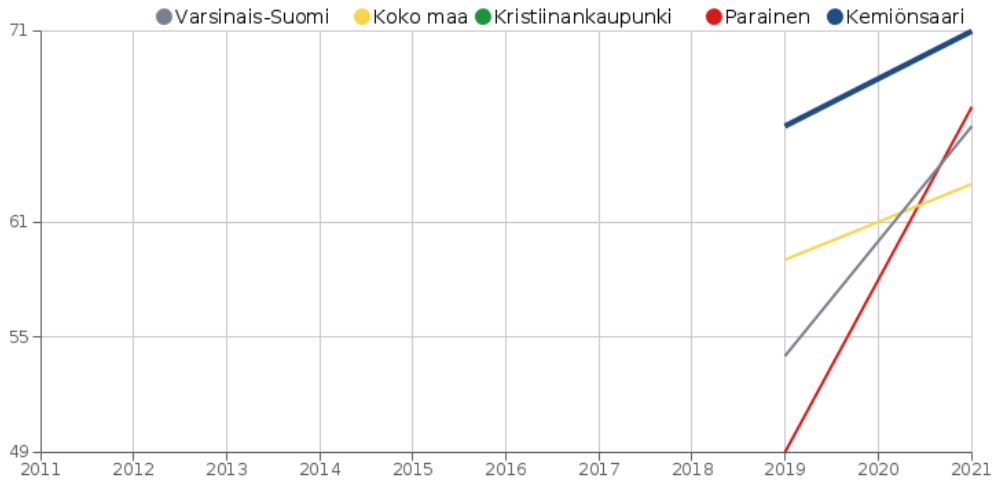
Vaikka toiminta ja samalla osa tuotoista ja kustannuksista siirtyy hyvinvointialueelle, jäävät kaikki kiinteistöt kuitenkin kunnan omistukseen ja siten myös niiden kirjanpidolliset poistot ja lainat. Tällä on suuri taloudellinen vaikutus, vaikka kunnalla ei ole enää omaa toimintaa kiinteistöissä ja toimitiloissa.

Kunta voi vaikuttaa omaan talouteensa joko vähentämällä menoja tai lisäämällä tuottoja ja tuloja. Kunta voi lisätä myyntituottojaan ja vähentää toimintamenojaan muun muassa luopumalla tarpeettomista rakennuksista, mitä on jo tehty laajamittaisesti viime vuosina. Lisäksi kunta voi vaikuttaa henkilöstökustannuksiin rakenteellisilla muutoksilla ja tehostamalla toimintaa. Kun henkilöstöstä joku jää eläkkeelle tai siirtyy kunnan palveluksesta toisen työnantajan palvelukseen, toiminnan tehostamisen mahdollisuuksia tulee arvioida tarkasti käymällä läpi toimintatapoja ja välttämällä uuden henkilön rekrytoimista poistuneen tilalle.

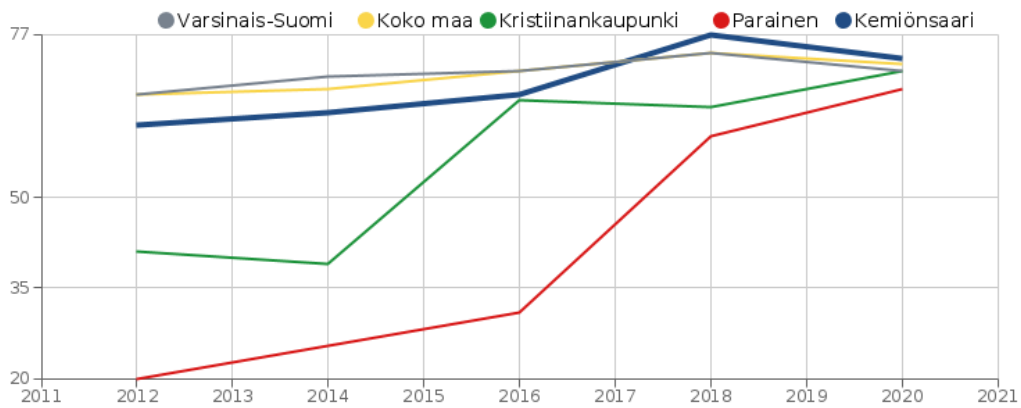
Käyttötalouteen kohdistuvien toimenpiteiden lisäksi tarvitaan vastuullisia päätöksiä, jotta kunnan velkaantuminen pysyy hallinnassa. Velkaantumisen hillitsemisen lisäksi kunnan pitää kyetä jatkossa nostamaan investointien omarahoitusosuutta ja punnita tarkkaan jokaista investointia tulevaisuuden talouden näkökulmasta. Vastuullisen talouden näkökulmasta ei ole suotavaa, että kunta rahoittaa lyhennysten maksamista ottamalla lisää lainaa.

2.2 Indikaattorit

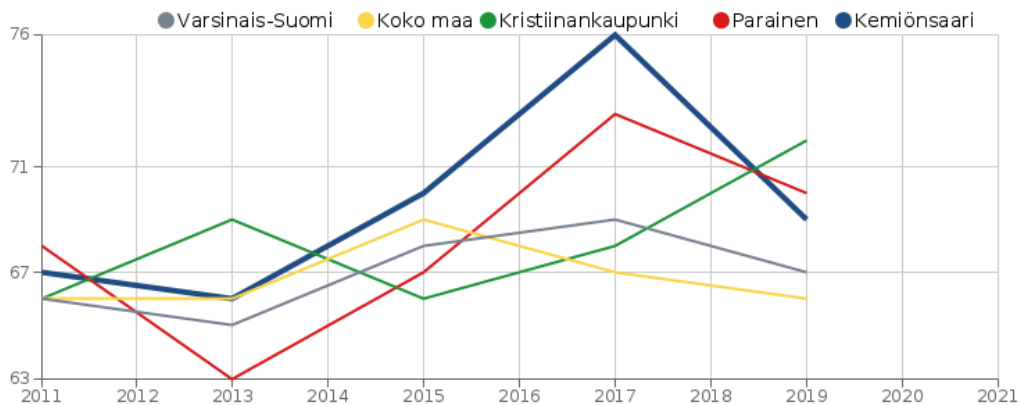
Kulttuurin edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

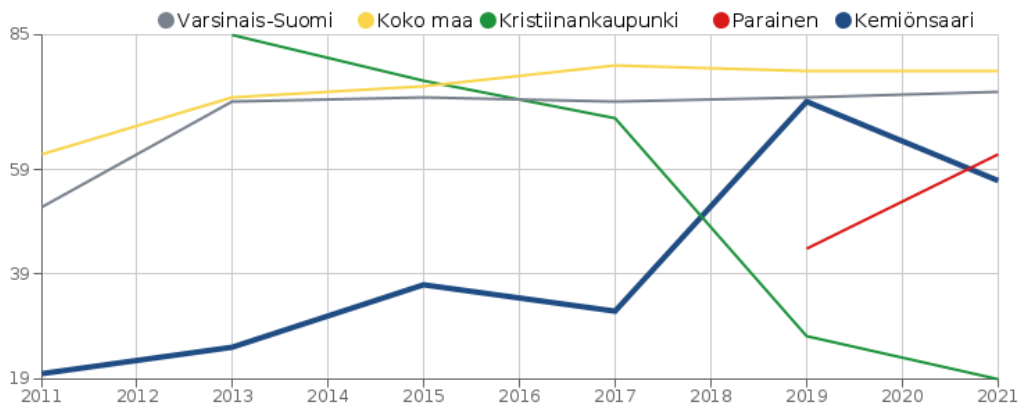
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

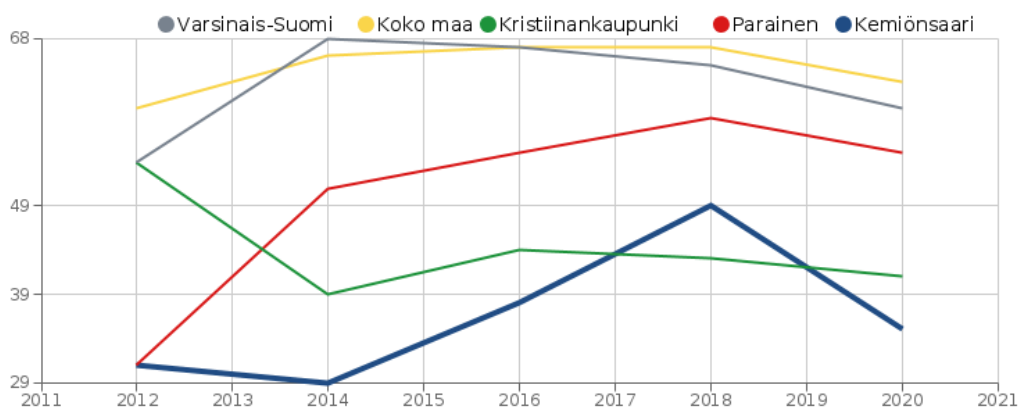
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä

Terveydenedistämisen aktiivisuus perusterveydenhuollossa - TEA, pistemäärä

HUOM.! Tea-pisteet ovat laskeneet muutamissa indikaattoreissa. Tämä johtuu siitä, että kysely on muuttunut vähän ja kunnille on kyselyssä asetettu lisää tehtäviä.

3 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

3.3 Vahvuudet

Pienet yksiköt kunnan toiminnassa

Kemiönsaaren kunnassa ryhmäkoot ovat suhteellisen pieniä, minkä ansiosta jokainen oppilas tulee huomioiduksi ja opetuksen sisältöä voidaan sopeuttaa. Kemiönsaaren koululuokissa on keskimäärin noin 15 oppilasta. Kouluruoka valmistetaan omissa valmistuskeittiöissä.

Pienet yksiköt hyvinvointialueen toiminnassa

Lastenneuvolan pienten yksiköiden etuna on, että terveydenhoitaja on nopeasti perheiden tavoitettavissa ja päinvastoin. Kiireellisissä asioissa on useimmiten mahdollista saada perheelle aika saman päivän aikana. Neuvolassa on melkein aina paikalla terveydenhoitaja, johon perhe saa yhteyden. Yksi vahvuus on myös, että terveydenhoitaja on useita eli asiakkaalla on valinnan mahdollisuus.

Kouluterveydenhuollossa pienet yksiköt tarkoittavat sitä, että oppilashuollon henkilöstöön saa nopeasti yhteyden ja voidaan keskittyä ehkäiseviin työmenetelmiin sekä yksilö- että ryhmätasolla. Kiireellisissä asioissa oppilaalle järjestyy useimmiten aika jo saman päivän aikana. Oppilashuollon henkilöstö on suhteellisen usein paikan päällä kaikissa kouluissa. Se, että oppilashuollon henkilöstö pysyy samana koko peruskoulun ajan, merkitsee hoidon jatkuvuutta ja toivon mukaan turvallisuutta, ja antaa henkilöstölle perspektiiviä oppilashuoltoon. Se myös mahdollistaa yksilöllisen kohtaamisen.

Perhepalveluiden vahvuutena on palveluiden helppo saatavuus ja kohtuulliset asiakasmäärät maakunnallisesti vertailtuna, mikä on mahdollistanut aitojen ja luottamuksellisten asiakassuhteiden muodostumisen. Kemiönsaaren sosiaalitoimessa työskennellään tiiviisti lähellä asiakasta ja asiakkaan luontaisia verkostoja. Systeeminen työote lisää asiakkaiden ymmärrystä omasta tilanteestaan ja taustalla vaikuttavista tekijöistä sekä aktivoi asiakkaiden lähipiiriä, mikä vahvistaa perheessä tapahtuvia positiivisia muutoksia. Teemme töitä sen eteen, että nämä vahvuudet säilyisivät myös uuden hyvinvointialueen toiminnassa.

Osallisuus

Kemiönsaaren kouluissa osallisuus on aitoa ja läsnä kaikessa toiminnassa. Siitä lähtien, kun nuorisoparlamentti aloitti toimintansa vuonna 2002, koulujen oppilaskuntatoimintaa on kehitetty ja se on antanut oppilaille todellisen mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa oman koulunsa arkeen.

Kunnassa on käytössä seuraavia osallistamistapoja:

- Nuorisoparlamentti: edustajat kaikissa lautakunnissa, kunnanhallituksessa ja eri valiokunnissa
- Islaparlamentti: Kaikki oppilaat saavat ehdottaa toimia lähiympäristön viihtyvyyden ja aktiivisuuden lisäämiseksi. Edustajat peruskoulun ensimmäiseltä luokalta lukion kolmannelle luokalle saakka päättävät sitten yhdessä, mitkä ehdotukset saavat rahoitusta yhteensä 10 000 euron potista.
- Oppilaskuntatoiminta 1.9. vuosiluokilla, lukiossa ja Axxell Brusabyssä
- Vanhempainyhdistys joka koulussa
- Talkooresurssit (vapaaehtoiset harrastustoiminnan vetäjät, vanhemmat keräävät varoja)

Kaksikielisyys

Kunnan kaksikielisyyden ansiosta päivähoitoa järjestetään ruotsiksi ja suomeksi. Kaksikielisiä lapsiryhmiä on päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Kielisuihkujen avulla tuetaan kaksikielisyyttä myönteisellä tavalla. Varhaiskasvatustoiminnassa on lapsia, jotka puhuvat äidinkielenään sekä ruotsia että suomea. Näiden

kaksikielisten lasten kielellisen kehityksen ja identiteetin kehittymisen kannalta on erittäin tärkeää, että molempia kieliä tuetaan ja lapsia kannustetaan käyttämään niitä.

Luonto, saaristo ja turvallisuus

Luontomme ja saaristoympäristömme uimarantoineen, hiihtolatuineen, laajoine luontoalueineen sekä hyvin varustetut koulupihat ja monipuoliset liikuntapaikat tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet liikunta- ja virkistystoiminnalle. Yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa voimme tarjota laajan kattauksen erilaisia vapaa-ajan toimintoja ympäri vuoden. Kemiönsaari tarjoaa turvallisen kasvuympäristön.

Kannustava vuorovaikutus ICDP

Kannustava vuorovaikutus eli ICDP (International Child Development Programme) on asennoitumistapa, jolla vahvistetaan kasvattajien ja lasten välistä vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa. ICDP-ohjelma määrittelee varhaiskasvatuksen arvopohjan. Ohjelmassa korostetaan aikuisten empatiakyvyn merkitystä ja kehitetään heidän kykyään kuunnella ja ymmärtää lasten tarpeita ja ajatuksia. Kemiönsaaren kunnassa on päätetty toteuttaa ICDP-ohjelmaa laaja-alaisesti kaikessa lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä.

Liikkumisen ja liikunnan edistäminen

Liikkumisen ja liikunnan edistämiseen panostetaan varhaiskasvatuksesta lähtien. Päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa järjestetään 3–6-vuotiaiden motoriikkarata vuosittain. Tuloksista tiedotetaan koteihin ja niitä seurataan vuodesta toiseen ja myös ryhmätasolla.

Kunnassa on liikkumisen ja liikunnan kehittämisen verkostoja sekä koulusektorilla että varhaiskasvatuksessa. Kunnassa toteutetaan myös Harrastamisen Suomen mallin harrastustoimintaa, johon sisältyy liikkumisen ja liikunnan lisäksi myös kulttuuri- ja nuorisotoimintaa noin 30 koulupäivän jälkeen järjestettävässä erilaisessa kerhossa.

Kaikilla kouluilla on käytettävissään lähiliikuntapaikka välitunneilla ja koulupäivän jälkeen.

Long Living -kortti on 13–19-vuotiaille nuorille tarkoitettu kuntokortti, joka oikeuttaa saamaan alennusta sisäänpääsystä niissä yrityksissä, joiden kanssa vapaa-ajanyksikkö on tehnyt sopimuksen. Nuorisotaloissa järjestetään nuorisotoimintaa siten, että kaikkina viikonpäivinä nuorisotoimintaa on tarjolla jossain päin kuntaa.

Lapsille suunnatun yhdistystoiminnan tarjonta on monipuolista ja laajaa. Monet lapset ovat mukana urheiluseuroissa, ja erityisesti jalkapalloa harrastetaan paljon. Paikallisseurojen turnaukset ja kilpailut ovat hienoja tapahtumia, jotka kannattaa nostaa esiin, sillä tällainen toiminta ei ole enää mikään itsestään selvyyttä kunnissa ja kaupungeissa.

Kulttuuritarjonta

- Kulttuuriopetussuunnitelma
- Prosenttitaideperiaate
- Elokuvat (laajaa elokuvatoimintaa suhteessa kunnan pieneen kokoon)
- Kulttuuritilat
- Laaja kulttuuritarjonta
- Suuri määrä kulttuuritoimijoita (jotka ovat aktiivisia niin järjestäjinä kuin osallistujinakin)
- Suurin osa tarjonnasta kahdella kielellä (on myös haaste)
- Kirjastot edistävät hyvinvointia edistämällä aktiivisesti lukemista ja tiedonsaantia. Koska kirjastoja on useita, lapset ja nuoret oppivat jo varhain tuntemaan kirjaston paikkana, josta saa erilaisia palveluita.

3.4 Toiminta

3.4.1 Lastenneuvola

Kemiönsaaren lastenneuvolatoiminnassa painotetaan ennalta ehkäiseviä toimintatapoja sekä yksilö- että ryhmätasolla lasten terveydentilan, kasvun ja kehityksen turvaamiseksi. Tämä tarkoittaa toisaalta suositusten mukaisia terveystarkastuksia ja toisaalta yksilöllisten tarpeiden mukaisia tukitoimia. Toimintaan kuuluu myös koko perheen voinnin seuranta ja tarvittaessa tukitoimien koordinointi hyvän kotiympäristön turvaamiseksi. Influenssarokotusta tarjotaan kaikille 6 kuukauden - 6 vuoden ikäisille lapsille.

Lastenneuvolakäynnit ja rokotusohjelma

Lapsen ikä	Rokote
2–3 viikkoa	
1 kuukausi, lääkäri	
6 viikkoa	
2 kuukautta	Rotavirus 1
3 kuukautta	Rotavirus 2, DTaP-IPV-Hib & pneumokokki
4 kuukautta, lääkäri	
5 kuukautta	Rotavirus 3, DTaP-IPV-Hib & pneumokokki
6 kuukautta	
8 kuukautta, lääkäri	
10 kuukautta	
1 vuosi	DTaP-IPV-Hib, pneumokokki & MPR
1,5 vuotta, lääkäri	Vesirokkorokote
2 vuotta	
3 vuotta	
4 vuotta, 2 käyntiä terveydenhoitaja + lääkäri	DTaP-IPV
5 vuotta	
6 vuotta	MPR, vesirokkorokote

Suunnitelman mukaisten neuvolakäyntien lisäksi tarjotaan tarpeen mukaan seurantakäyntejä. Neuvolatoiminnassa noudatamme THL:n antamia lastenneuvolatoimintaa koskevia suosituksia ja ohjeita, mikä tarkoittaa, että teemme kaiken tarvittavan. Terveystarkastukset toteutetaan voimassa olevien suositusten mukaisesti, ja käytämme työkaluina eri ikäryhmille suositeltuja ja lakisääteisiä kyselylomakkeita. Ainutlaatuisuista toiminnassamme on ICDP-filosofia ja toimialojen rajat ylittävä työskentely. Myönteisenä kehityksenä lastenneuvolatoiminnassa voidaan mainita hyvä yhteistyö kunnan perhepalveluiden kanssa.

3.4.2 Varhaiskasvatus

Kemiönsaaren kunnassa varhaiskasvatustoiminta järjestetään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot vaihtelevat oppimisympäristön, resurssien, henkilöstön koulutuksen ja kelpoisuusvaatimusten, henkilöstörakenteen ja lapsiryhmän koon mukaan. Toiminnassa noudatetaan paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Päiväkotitoimintaa järjestetään Silvan päiväkodissa Kemiössä, Sofian päiväkodissa Västanfjärdissä, Furubon päiväkodissa Dragsfjärdissä, Hultan päiväkodissa Taalintehtaalla ja Hitis-Rosalan päiväkodissa Rosalassa. Päiväkodeissa annettava varhaiskasvatus on tavallisin varhaiskasvatuksen muoto. Silvan päiväkoti tarjoaa myös ilta-, yö- ja viikonloppuhoitoa vanhempien tarpeiden mukaan. Vuorohoito on tarveharkintaista.

Perhepäivähoitajat työskentelevät pääasiassa omassa kodissaan, ja heitä on eri puolilla kuntaa. Tällä hetkellä kunnassa on 10 perhepäivähoitajaa.

Perhepäivähoito on pienryhmämuotoista varhaiskasvatustoimintaa.

Kemiön keskustassa toimii yksityinen päiväkoti, Lillgården. Kunta tarjoaa perheille varhaiskasvatuksen palveluseleitä. Kotihoidontukea maksetaan perheille, jotka hoitavat lapsiaan kotona.

Esiopetusta tarjotaan ruotsiksi Sofian, Dalsin ja Silvan päiväkodeissa ja suomeksi Silvan päiväkodissa ja Taalintehtaan koulussa. Kemiönsaaren eri koulujen yhteydessä tarjotaan aamu- ja iltapäivätoimintaa vuosiluokkien 1–2 oppilaille.

Painopistealueet ja hankkeet

Kemiönsaaren luonto- ja saaristomiljö on ainutlaatuinen. Luonto tarjoaa mahdollisuuksia tutkimiseen, kokemiseen ja kokeilemiseen omassa lähiympäristössä. Ulkona oppiminen on olennainen osa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa. Silvan suomenkielinen esikoulu on ulkoesikoulu, ja esiopetusryhmä toimii lähimetsässä olevassa kodassa.

Vuosina 2021–2024 Kemiönsaaren kunta osallistuu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Tämä tarkoittaa, että osassa yksiköistä annetaan esiopetusta viisivuotiaille lapsille. Nämä ovat Silvan päiväkoti (ruotsiksi ja suomeksi), Sofian päiväkoti sekä Hultan päiväkoti yhdessä Dalsin yksikön kanssa (vain ruotsiksi). Kokeilu on valtakunnallinen, ja opetus- ja kulttuuriministeriö on valinnut Kemiönsaaren kunnan yhdeksi kokeilukunnaksi. Kokeilun tarkoituksena vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoa, selvittää perheiden palveluvalintoja sekä saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen.

Kemiönsaaren kunta osallistuu Liikkuva varhaiskasvatus -hankkeeseen, jonka tavoitteena on lisätä päiväkotien ja perhepäivähoidon sisä- ja ulkoliikuntaa päivittäisessä toiminnassa. Hyvinvointi on yleisesti ottaen pitkäkestoinen panostus niin lasten kuin henkilökunnankin osalta.

Muita varhaiskasvatuksen painopistealueita ovat kestävä kehitys ja digitaalisen osaamisen lisääminen.

3.4.3 Koulu ja oppilashuolto

Kemiönsaaren kunta haluaa edistää hyvinvointia ja turvallisuutta ja siten luoda edellytykset oppimiselle. Nämä kaksi näkökulmaa tulee ottaa huomioon kaikessa koulutyössä, ja ne ohjaavat kaikkien työtä. Oppilaita tulee nähdä yksilöinä ja heitä tulee kohdella yhdenvertaisesti, mutta myös yhteisön tarpeet tulee huomioida. Koulupäivän toimintamuotojen tulee olla joustavia ja monipuolisen toiminnan mahdollistavia. Liikunta ja psyykkistä hyvinvointia edistävät yhteiset aktiviteetit ovat luonnollinen osa jokaista koulupäivää. Yhteinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Kunnassa on viisi ruotsinkielistä ja kaksi suomenkielistä peruskoulua: Amosparkens skola, Dalsbruks skola, Hitis-Rosala skola, Kimitonejdens skola, Västanfjärds skola, Kemiönsaaren keskuskoulu ja Taalintehtaan koulu.

Kaikissa kouluissa on ryhmiä ja yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on edistää oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä. Oppilaat osallistuvat koulun toiminnan kehittämiseen koulujen oppilaskuntien kautta. Niissä käsitellään mm. viihtymiseen vaikuttavia sääntöjä ja teemapäiviä, ja oppilaat voivat nostaa esiin asioita, joita kunnan pitäisi heidän mielestään kehittää kouluissa. Kemiönsaaren oppilaskuntien yhteinen elin on Isla-parlamentti. Vuosittain pidettävässä parlamentin suurkokouksessa käsitellään koulun tai lähiyhteisön viihtyvyyteen liittyviä parannuksia ja tehdään niitä koskevia päätöksiä.

Oppilaat huolehtivat pitkälti tukioppilastoiminnasta. Oppilailla voi myös olla edustajia koulujen oppilashuoltoryhmissä, kiusaamisen vastaisessa tiimissä ja muissa vastaavissa koulun ylläpitämässä ryhmässä. Kunnan nuorille järjestetään ennalta ehkäisevää toimintaa moniammatillisen yhteistyön avulla. Kyse voi olla koulukuraattorien, nuorisotyöntekijöiden, terveydenhoitajien, sosiaaliyksikön, kolmannen sektorin yms. yhteistyöstä. Monissa kouluissa on oheiskasvattajatoimintaa eli kouluvaareja ja -mummoja, jotka käyvät koulussa säännöllisesti. Vapaa-aikatoimi ja koulut järjestävät yhdessä urheilu- ja ulkoilmatapahtumia lukuvuoden aikana. Vanhemmille järjestetään teemailtoja yhteistyössä koulujen vanhempainyhdistysten kanssa.

Oppilashuollon tarkoituksena on huolehtia oppilaiden hyvinvoinnista koulussa, ja se liittyy läheisesti koulun kasvatukseen ja opetustehtävään. Oppilashuolto on lakisääteistä ja koostuu yhteisestä ja yksilöllisestä oppilashuollosta. Kaikkia koskevassa yhteisessä oppilashuollossa tehdään ehkäisevää työtä koko koulun kattavasti. Kouluissa on moniammatillisia oppilashuoltoryhmiä, jotka vastaavat yhteisestä oppilashuollosta. Ryhmään voi kuulua esim. rehtori, erityisopettaja, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja sekä vanhempien ja oppilaiden edustajia.

Yksilöllinen oppilashuolto kohdistuu yksittäiseen lapseen. Yksilöllinen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa vanhemman suostumusta. Kunnassa on kolme koulukuraattoria, kaksi koulupsykologia ja kaksi kouluterveydenhoitajaa. Oppilaat kuuluvat myös hammashuollon piiriin. Koululääkäri käy vuosittain jokaisessa koulussa ja tekee terveystarkastukset eri vuosiluokilla ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Yksilökohtaista oppilashuoltoa varten voidaan myös asettaa toimialojen rajat ylittäviä asiantuntijaryhmiä.

Arviointit ja seuranta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL toteuttaa joka toinen vuosi Kouluterveyskyselyn, jolla kerätään tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollosta. Peruskoulun alakoululaiset ja heidän huoltajansa osallistuvat kyselyyn vuodesta 2021 alkaen. Vuonna 2021 kyselyyn osallistuvat:

- perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokkien oppilaat ja heidän huoltajansa
- perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokkien oppilaat
- lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
- ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Koulut hyödyntävät kouluterveyskyselystä saatavia tietoja niin kouluympäristön hyvinvoinnin, oppilas- ja opiskelijahuollon kuin terveystiedon opetuksenkin edistämiseksi.

Koulukohtainen viihtyvyysofiofiili on yksi tapa saada tietoa koko koulun hyvinvoinnista ja näin muodostaa pohja koulun kehittämistyölle. Tuloksia voidaan käyttää koulun kehittämistyössä ja oppilashuoltotyössä.

Move! on valtakunnallinen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, jolla mitataan perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaiden fyysisistä toimintakykyä. Järjestelmällä kerättävää tietoa voidaan käyttää esimerkiksi

5. ja 8. vuosiluokkien oppilaita koskevissa laajoissa terveystutkimuksissa. Järjestelmän tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Kemiönsaaren kunnassa Move-mittaus otettiin käyttöön 5. vuosiluokan oppilailla lukuvuonna 2016 ja 8. vuosiluokan oppilailla vuonna 2017. Kaikki kunnan koulut osallistuvat näihin mittauksiin.

Painopistealueet

Huumeiden vastainen kampanja (Asenneränni) toteutetaan joka kolmas vuosi yhteistyössä niin kuntasektoria kuin muitakin yhteistyötahoja edustavien kumppanien kanssa.

3.4.4 Ruokailu osana kasvatusta päivähoitossa ja koulussa

Tutkimusten mukaan hyvä ja ravitseva ruoka tukee lasten ja nuorten oppimista. Ruokailujen tulee olla luonnollinen osa kasvatustoimintaa. Koulu- ja päiväkotiruokailun avulla tuetaan oppilaiden/lasten terveyttä ja kehitystä. Jokaisella aterialla tulee olla läsnä aikuisia, joiden tehtävänä on ohjata ja innostaa oppilaita/lapsia ruokailutilanteessa. Kun päivähoitossa ja alaluokilla aikuiset istuvat samassa pöydässä oppilaiden/lasten kanssa ja syövät samaa ruokaa, syntyy ruokaa ja koko ruokailutilannetta kohtaan myönteinen asenne. Oppilailla pitää olla riittävästi aikaa lounaan nauttimiseen koulussa.

Koulu- ja päiväkotiruoka valmistetaan Silva-päiväkodin, Kemiönsaaren keskuskoulun, Sofia-päiväkodin, Dalsbruks skolan, Hulta-päiväkodin ja Hitis-Rosala skolan keittiöissä. Ruokalistat kiertävät 6 viikon jaksoissa. Teemaviikkoja ja -päiviä voidaan järjestää koulujen toiveiden mukaan. Kunnan tarjoama ruoka pyritään mahdollisuuksien mukaan valmistamaan alusta loppuun koulun tai päiväkodin omassa keittiössä, ja tavoitteena on välttää lisäaineita ja prosessoitua ruokaa. Päiväkotiruoan valmistuksessa vähennetään lisätyn sokerin käyttöä.

Kouluissa huolehditaan erityisesti kasvisten saannista. Tämän vuoksi kouluissa on tarjolla salaattipöytä. Lähiuotettuja raaka-aineita suositaan mahdollisuuksien mukaan.

3.4.5 Sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut

Tavoitteena on

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa
- 5) parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä.

Perhepalvelut tukevat lapsia ja perheitä esimerkiksi sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, perhetyön, kotipalvelun, tukihenkilöiden, tukiperheiden ja harrastusten tukemisen avulla.

Turunmaan perheneuvola tarjoaa Kemiönsaaren vanhemmille tai huoltajille keskusteluapua esimerkiksi silloin, kun parisuhde ajautuu kriisiin tai kun vanhemmat ovat huolissaan lapsen voinnista. Vanhemmat tai huoltajat voivat hakeutua ilman lähetettä joko lapsineen tai keskenään. Perheneuvolalla on vastaanotto Kemiönsaarella.

Turun perheoikeudelliset palvelut tarjoavat palveluja lapsen huoltoon, tapaamiseen ja elatukseen liittyvissä asioissa. Näitä ovat esim. isyyden vahvistaminen, huolto- ja tapaamissopimusten laatiminen sekä lapsen ja vanhemman tapaamisten valvonta.

Lastensuojelu

Tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelu on lapsi- ja perhekohtaista työskentelyä.

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, tehostetun perhetyön, tukihenkilöiden, tukiperheiden ja harrastusten tukemisen avulla sekä avohuollon sijoituksella.

Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Ehkäisevä lastensuojelu

Lastensuojelun lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. (30.12.2014/1302)

Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Painopistealueet

Systeemisen työskentelymallin käyttöönotto perhepalveluissa, moniammatillisten yhteistyörakenteiden kehittäminen ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden lisääminen.

3.4.6 Vapaa-ajan toiminta

Vapaa-ajanyksikön toiminnassa on ikäryhmittäin vaihtelevia tavoitteita. Ikäryhmässä 3–6-vuotiaat keskipisteessä on lasten motoriikka ja perheiden innostaminen aktiiviseen elämäntapaan. Kohderyhmänä ovat siten sekä lapset että vanhemmat. Ikäryhmässä 7–15-vuotiaat painopisteinä on lasten ja nuorten aktiivinen ja monipuolinen arki, jossa painotetaan liikkumista ja vältetään paikallaan istumista. Tässä ikäryhmässä tärkeitä ovat sekä kilpaurheilu että terveyttä edistävä liikunta.

Nuorisopuolella osallisuus on tärkeä osa perustoimintaa sekä ala- että yläkouluissa. Kemiön, Västanfjärdin ja Taalintehtaan nuorisotaloilla nuoret voivat tavata toisiaan ja viettää aikaa turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä. Yläkouluikäisille suunnattu nuorisotalotoiminta on ennalta ehkäisevää nuorisotyötä. Suuri osa kunnan päiväkotilapista ja koulujen oppilaista kuuluu vapaa-ajan yksikön toiminnan piiriin.

Painopistealueet

Painopistealueita ovat motoristen taitojen havainnointi, Harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta, joka pitää sisällään liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotoimintaa kaikissa peruskouluissa, nuorisoparlamentti, oppilaskunnat, nuorisotalotoiminta, koulupihojen ja liikuntapuistojen kunnostaminen liikuntaan ja liikkumiseen innostaviksi sekä aktiivinen yhdistyselämä.

3.4.7 Yhdistykset

Yhdistykset tarjoavat laajasti tapahtumia ja tilaisuuksia 0–15-vuotiaille lapsille. Lisäksi on yhdistyksiä, jotka tukevat lapsia ja heidän läheisiään muilla tavoin kuin järjestämällä tapahtumia tai tilaisuuksia. Yhdistysten erilaisten palvelujen käyttäjien määrää on kuitenkin vaikea arvioida.

Urheilu- ja nuorisoseurat, vapaa-ajan- ja kulttuuriyhdistykset, kyläyhdistykset, Folkhälsan, SPR ja VPK ovat kaikki esimerkkejä yhdistyksistä, jotka tavalla toisella toimivat lasten ja nuorten hyväksi. Tämä kuvaa hyvin tosiasiallisen toiminnan tarjonnan laajuutta. Lisäksi useat kolmannen sektorin järjestöt työskentelevät lasten ja nuorten hyväksi Kemiönsaarella.

3.4.8 Kulttuuritoiminta

Kemiönsaaren kunnan vuosiluokkien 19 kulttuuriopetussuunnitelma on otettu käyttöön keväällä 2018, ja sitä tarkistetaan ja jatkokehitetään vuonna 2021. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet kulttuurin kokemiseen ja taiteen luomiseen.

Kemiönsaaren kirjastolla on neljä palvelupistettä (Kemiö, Taalintehtas, Västanfjärd ja Hiittinen), joissa kaikissa panostetaan lukutaidon edistämiseen. Kirjastopolku toteutetaan yhteistyössä koulujen kanssa. Kirjastoilla on myös lapsille suunnattua vapaa-ajan toimintaa, kuten pelipäiviä, satutunteja ja työpajoja.

Kemiönsaarella on lastenkulttuurikeskus Sagalundin museo (<http://www.lastenkulttuuri.fi/lastenkulttuurikeskukset/>). Toiminta on suunnattu ensisijaisesti lapsille, ja tarjolla on muun muassa teatteri-, musiikki- ja tanssiesityksiä, kurssi- ja kerhotoimintaa, juhlatapahtumia ja muuta kulttuurikasvatusta päiväkoteille ja kouluille, myös iltaisin ja viikonloppuisin. Sagalundin lastenkulttuurikeskuksella on myös oma opetussuunnitelmansa (museopolku), jota toteutetaan yhteistyössä koulujen kanssa.

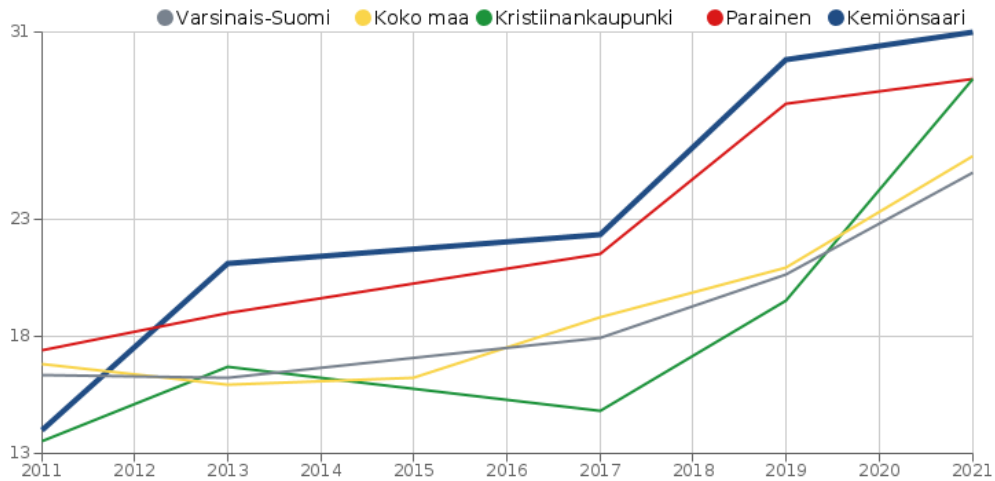
Kemiönsaaren elokuvatoiminnassa panostetaan erityisesti lastenelokuvaan (animaatio, fiktio). Kunnassa järjestetään Lasten elokuvafestivaali sekä syys- ja hiihtolomaohjelmaa. Elokuvien esityspaikkana on Villa Lande Kemiössä, mutta joissakin tapauksissa (festivaalit, syys- ja hiihtoloma) myös Bio Pony -elokuvateatteri Taalintehtaalla.

Lasten ja nuorten kulttuuriharrastustoiminnalle muita mahdollisuuksia tarjoavat Kemiönsaaren museo (Sagalund mukaan luettuna), Musiikkiopisto Arkipelag (taiteen perusopetusta musiikin ja tanssin aloilla), Kemiönsaaren aikuisopisto (taiteen perusopetusta kuvataiteen alalla sekä muuta kotouttamisohjelmaan sisältyvää kurssitoimintaa) sekä muut kolmannen sektorin kurssijärjestäjät (mm. Arkipelag Workshop, Bruksteatern ja Aurinkoinen tulevaisuus).

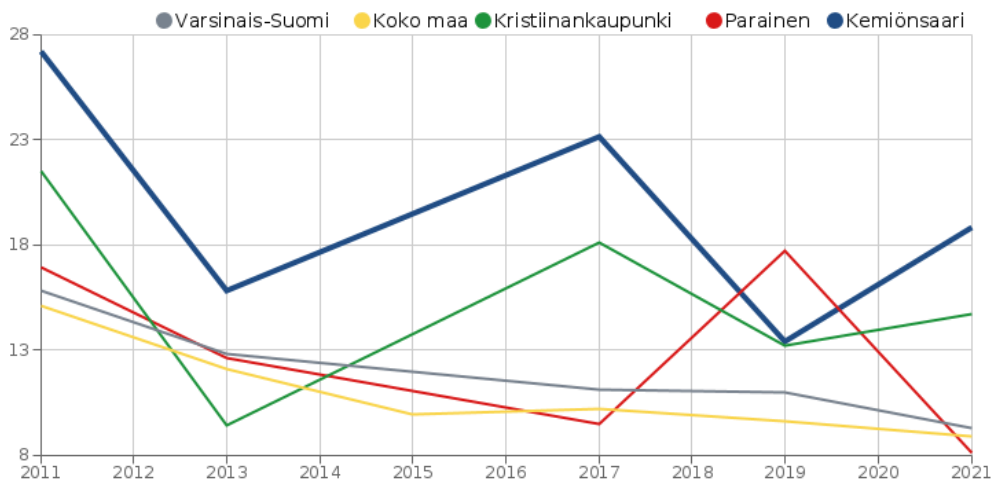
Kulttuuritoimintaa edustaa myös vapaa-ajanyksikön Harrastamisen Suomen malli -hankkeen luova kerho. Luova kerho aloitti toimintansa syksyllä 2021. Lisäksi kulttuuritoimi huomioi tulevat hyvinvointiraportit ja kentältä tulevat viestit, ja niihin reagoidaan tarvittaessa tukemalla lasten ja nuorten hyvinvointia kulttuuritoiminnan kautta.

3.5 Indikaattorit

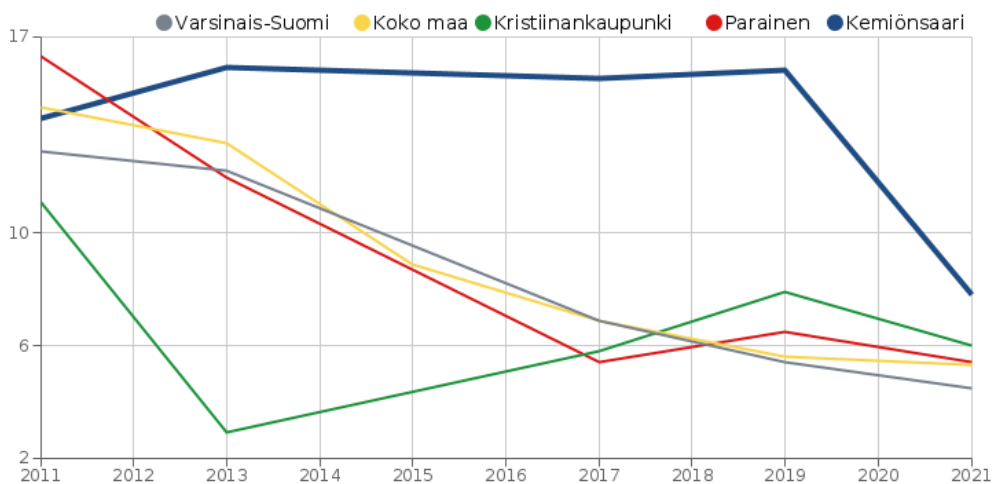
Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

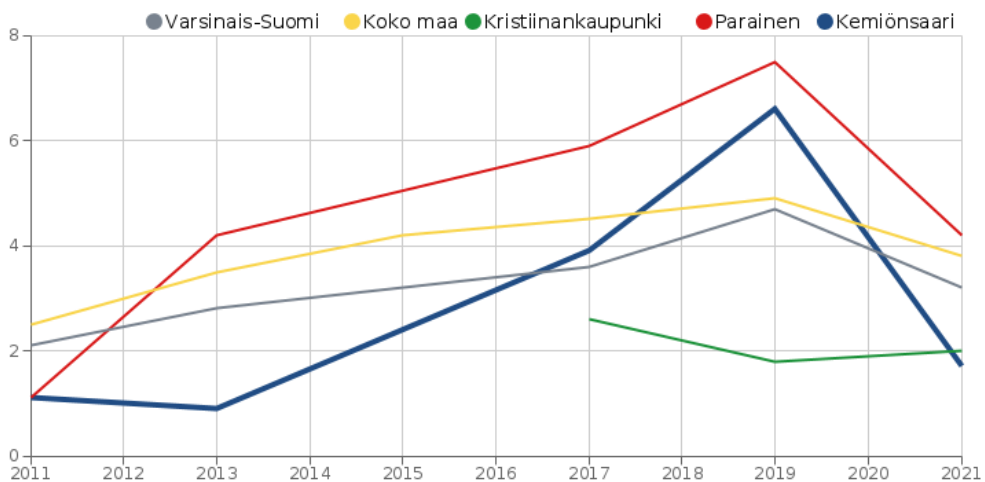
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

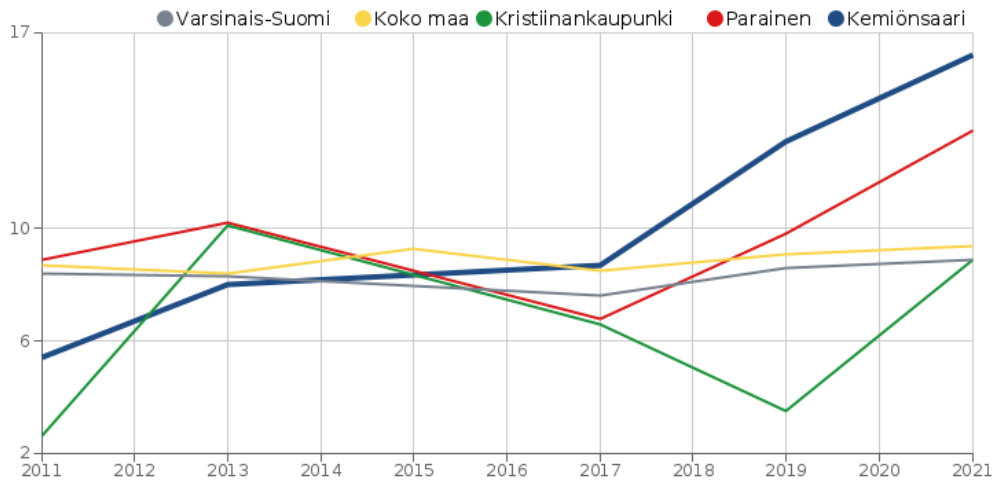
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

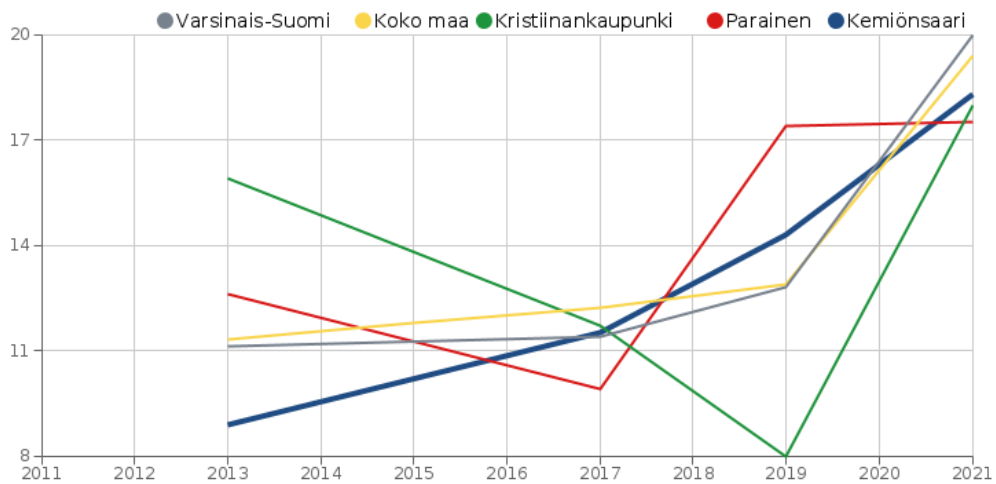
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

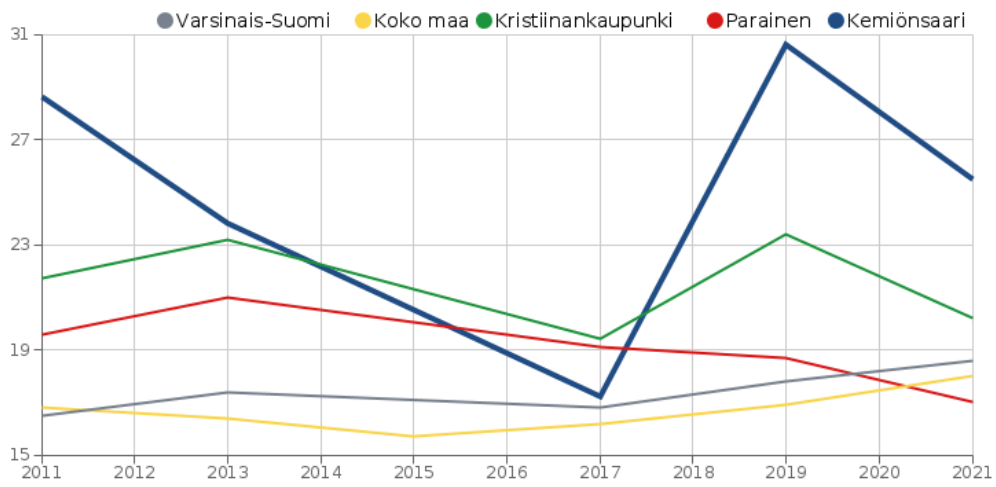
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

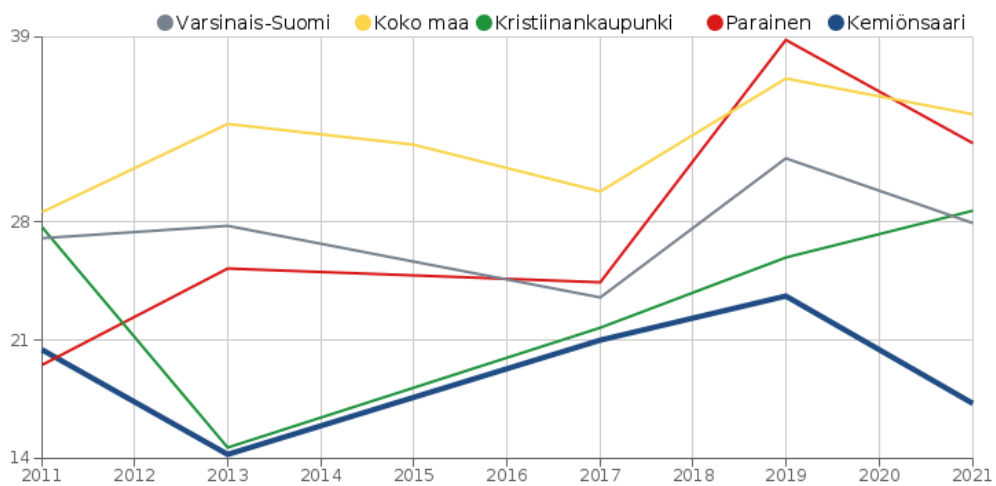
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

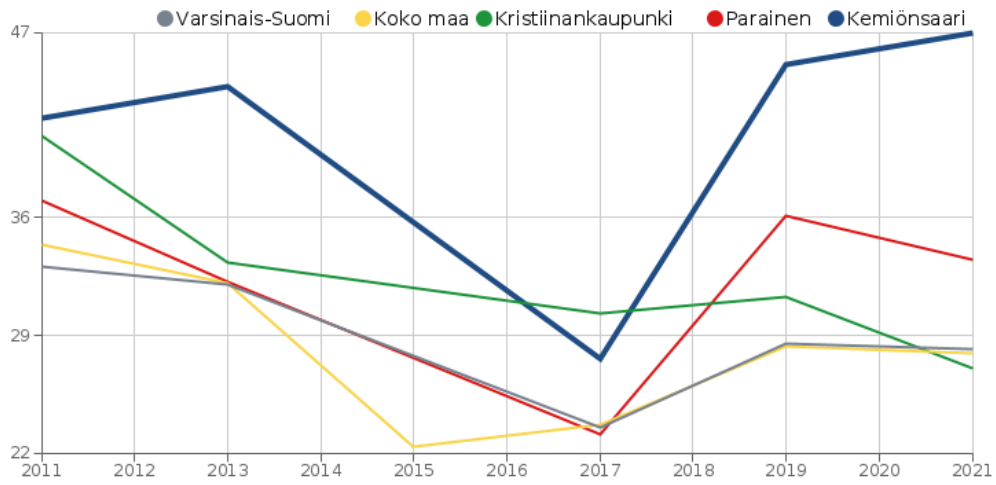
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

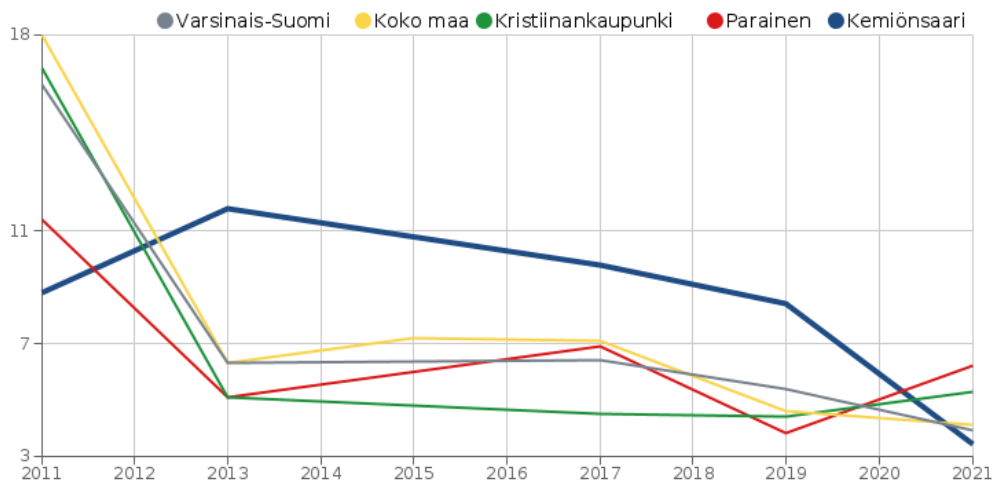
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

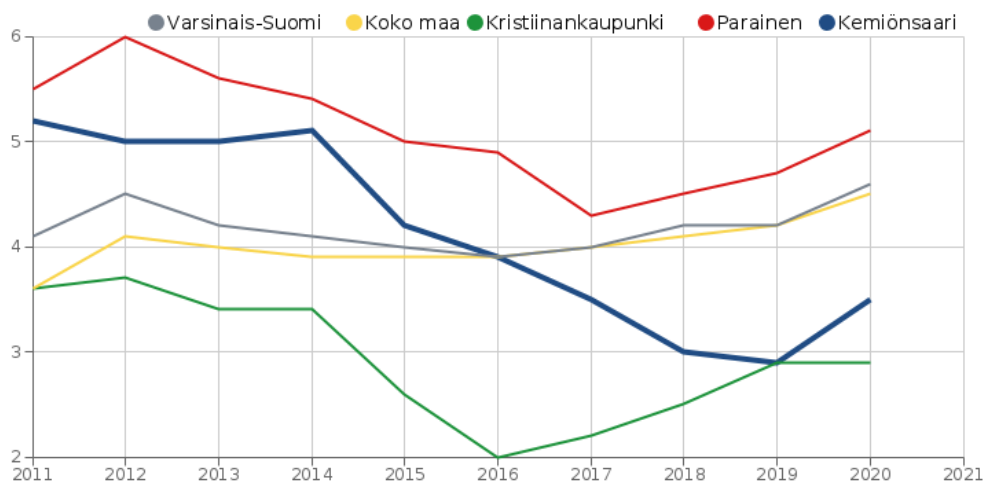
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

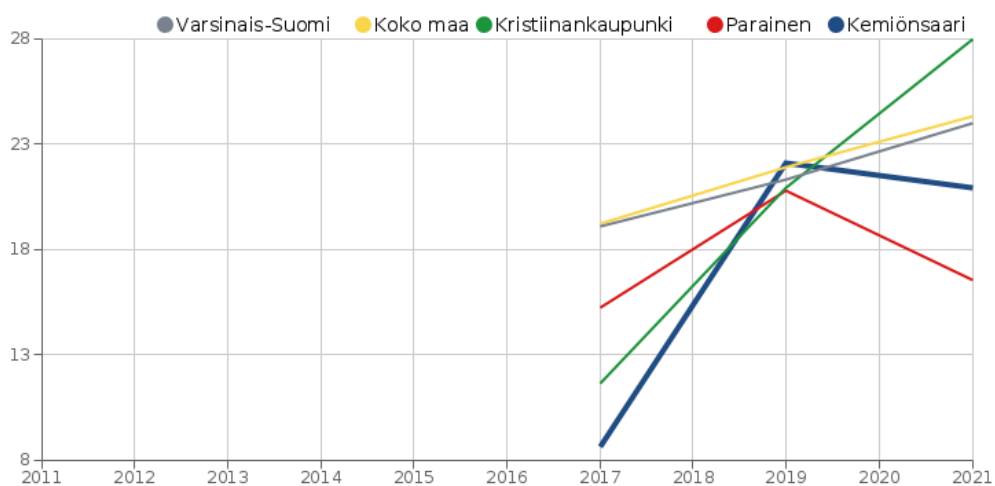
Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

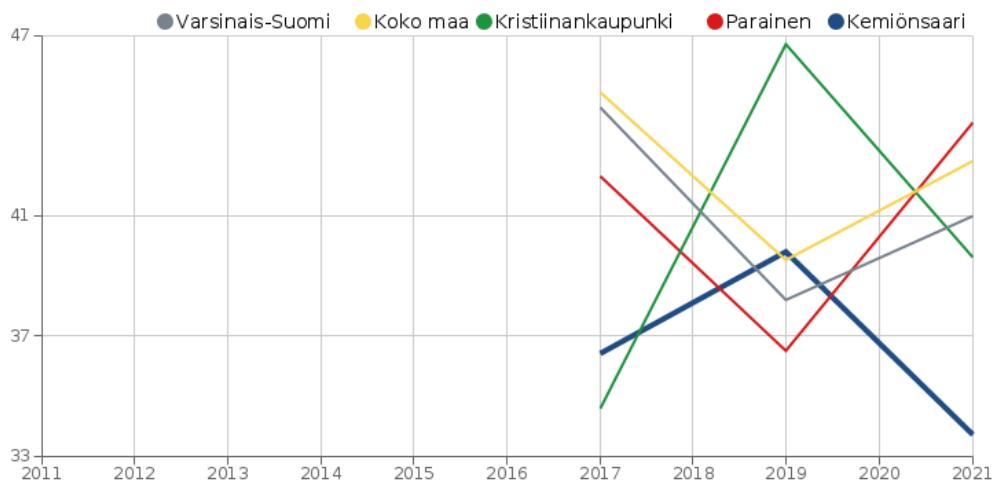
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0–15-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

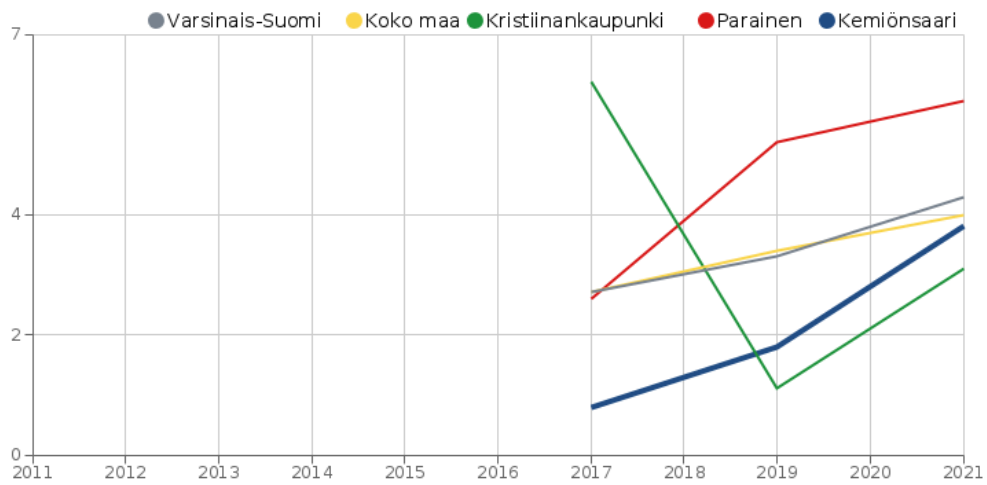
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

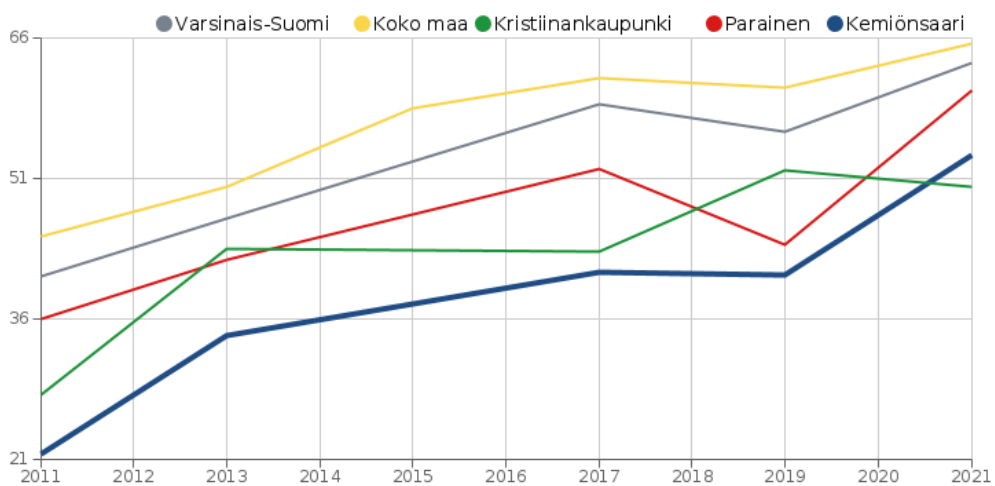
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

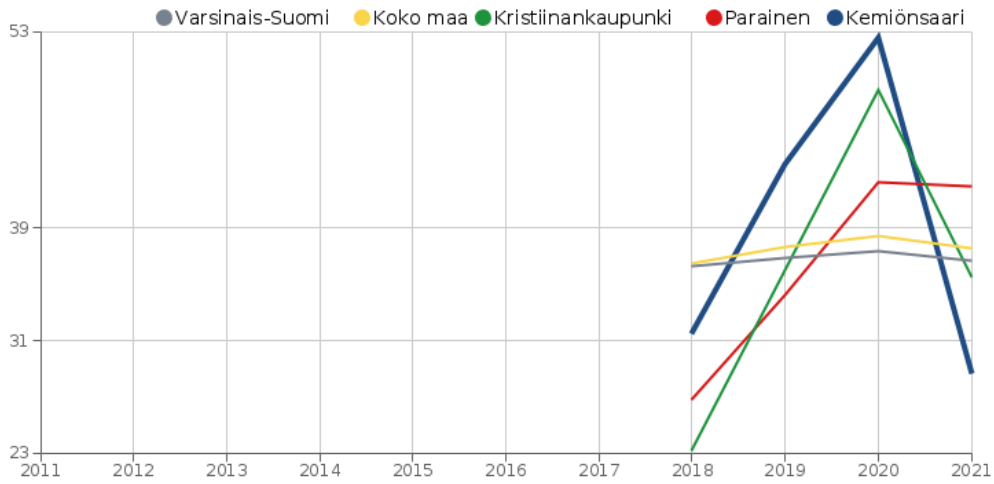

Raittius, % 8. ja 9. luokan oppilaista

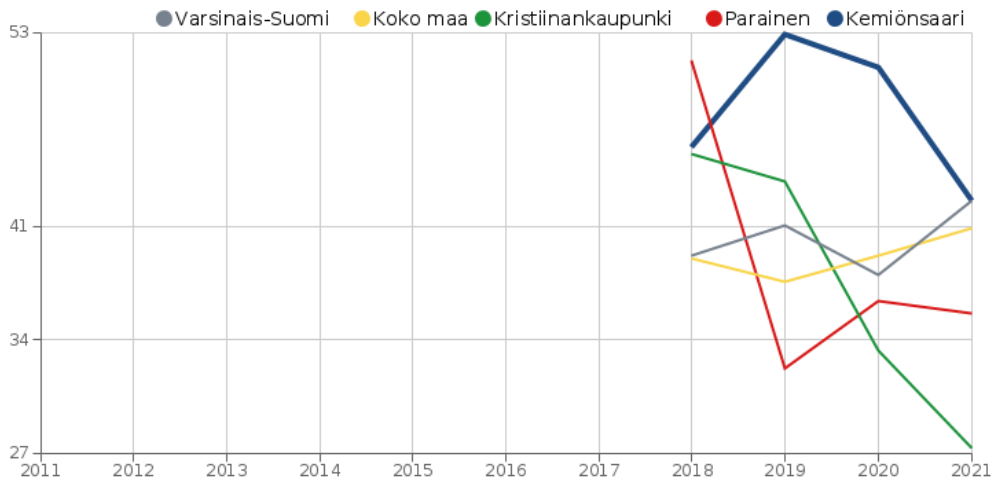

Kimitoön • Kemiönsaari

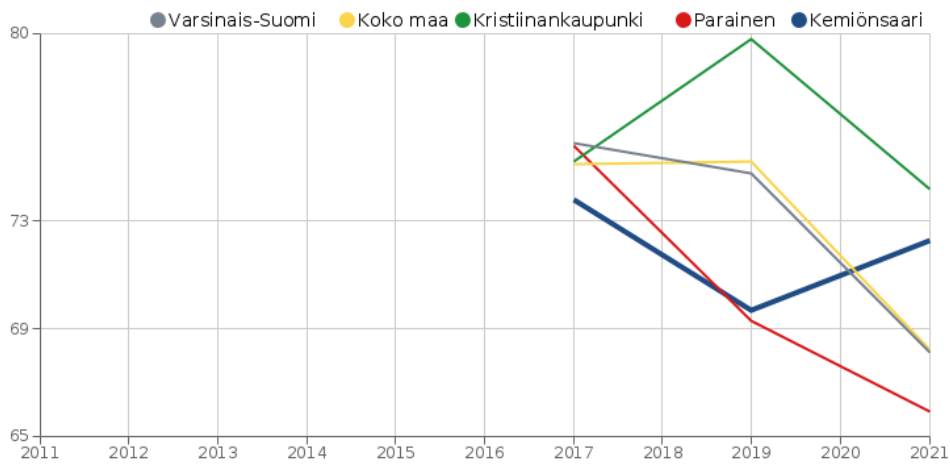
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

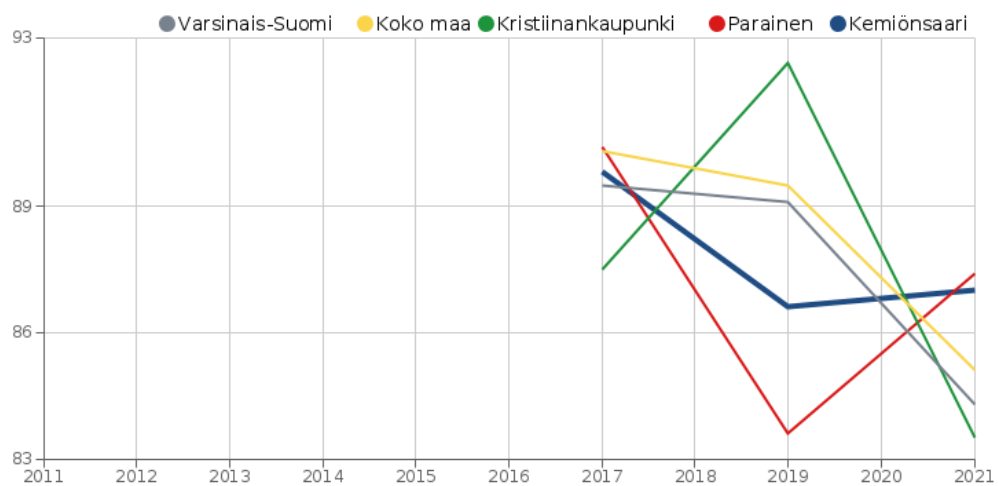
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

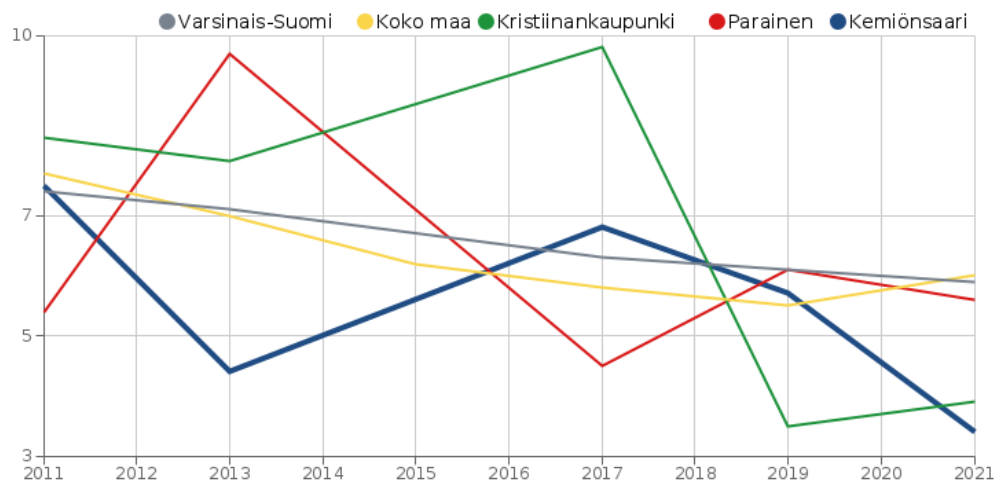
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

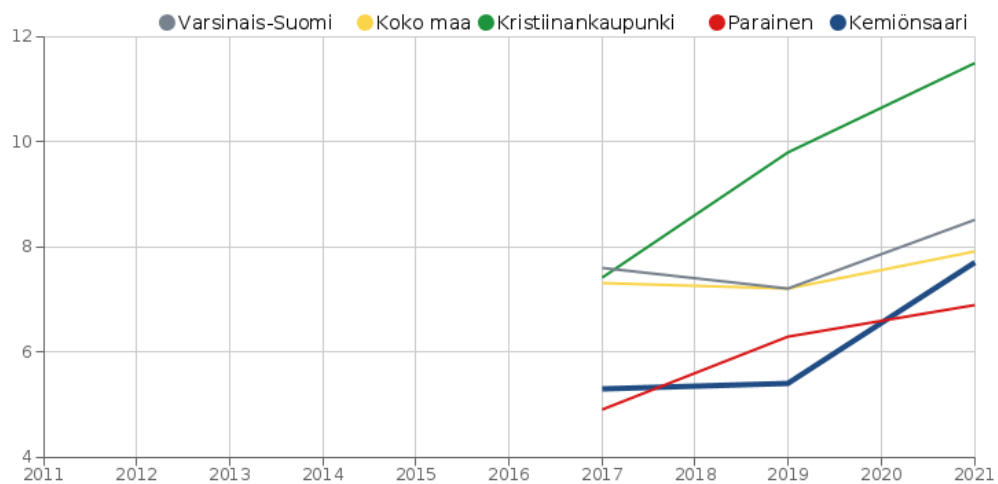
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

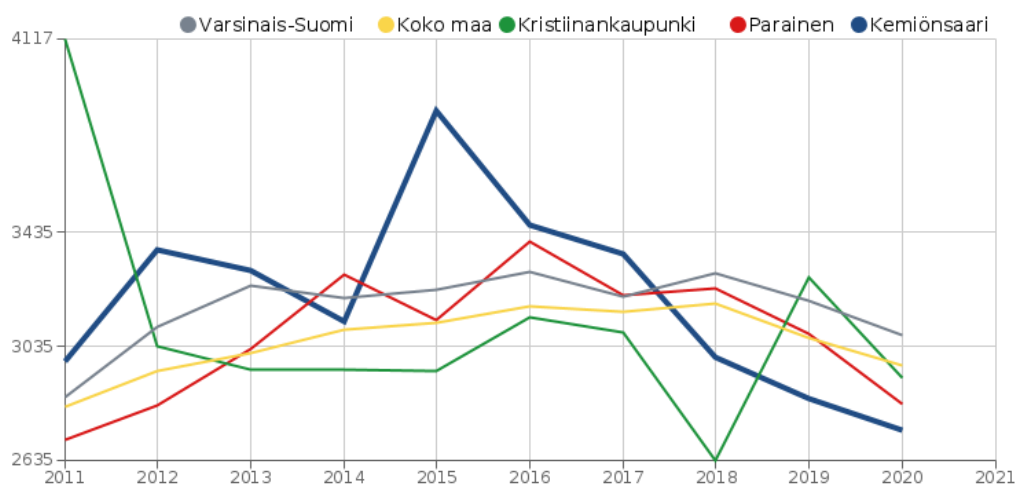
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

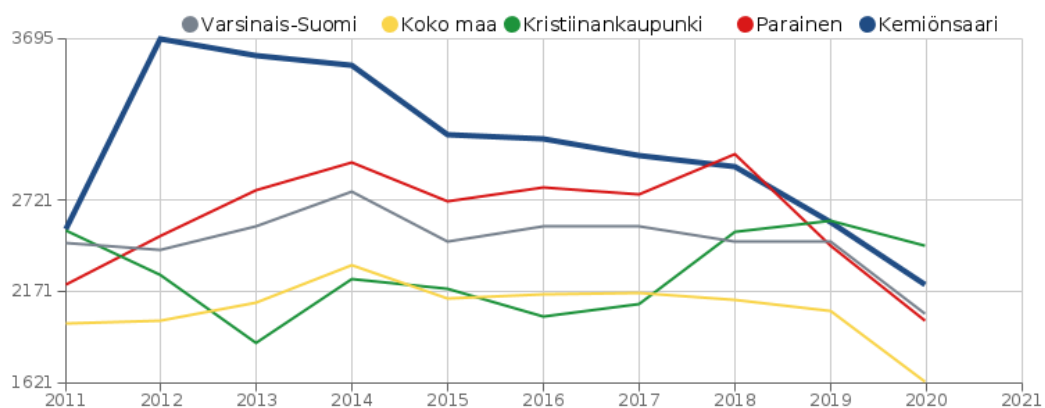
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

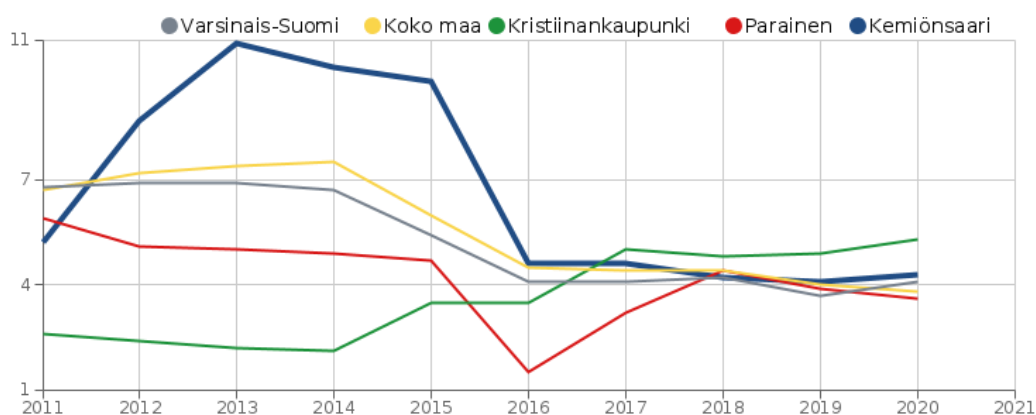
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0–7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7–18-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0–17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavankäisestä väestöstä (THL)

3.6 Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–25

Kategoria	Tavoitteet ja mittarit	Toimenpiteet	Jatkovalmistelu
Ennaltaehkäisevä päihdetyö	Päihteiden käytön vähentäminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Kunnalle laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2. Koulujen toimintasuunnitelma päivitetään 3. Asenteiden muuttaminen (yhdistykset) 4. Neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa kysytään päihteiden käytössä 5. Osallisuus (nuoret osallistuvat itse terveellisen ilmapiirin kehittämiseen)	Hyvinvointiryhmä
Mielenterveys	Mielenterveyden parantaminen ja yhteisöllisyyden lisääminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Tavoitteena on jatkaa Suomen mallin mukaista kerhotoimintaa (myös ilman tukea) 2. Myönteisen ryhmähengen luominen (kunnan eri ryhmät) 3. Yksiköiden ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö 4. Toimintaa yksinäisille nuorille 5. Riittävästi oppilashuollon palveluja	Hyvinvointiryhmä
Liikunta	Fyysisen kunnon parantaminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Perheliikuntatoimintaa lisätään kolmannen sektorin avulla 2. Päivittäisen liikunnan esiintuomiseksi ja varmistamiseksi luokalle (n. 25 kpl) hankitaan aktiivisuusrannekkeet 3. Toiminnallista oppimista hyödynnetään laajemmin ja siitä tulee tavallinen oppimistapa kouluissa (koulutusta opettajille ja esiopetukselle) 4. Kolmas sektori lisää matalan kynnyksen toimintaa nuorille ja aikuisille, tätä varten laaditaan konsepti. 5 Digitaalisia työvälineitä hyödynnetään aiempaa enemmän liikuntainnostuksen lisäämiseksi	Hyvinvointiryhmä
Ravinto	Ylipainoisten oppilaiden osuuden vähentäminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Mahdollisuutta tarjota aamiaista kouluissa selvitetään 2. Kouluissa hedelmävälipala 5 kertaa viikossa 3. 7-luokkalaisten ruokapäiväkirja terveystiedossa (ravinnonsaantia koskevan tiedon lisääminen) 4. Ruokakasvatus päivähoitossa ja perusopetuksessa 5. Karkkien ja juomien nauttimisen vähentäminen koulupäivän aikana 6. Sokerin vähentäminen sekä kouluissa että varhaiskasvatuksessa	Hyvinvointiryhmä

4 NUORET JA NUORET AIKUISET

4.7 Vahvuudet

Pienet yksiköt hyvinvointialueen toiminnassa

Pienten yksiköiden ansiosta opiskelijahuollon henkilöstöön saa nopeasti yhteyden ja toiminnassa voidaan keskittyä ehkäiseviin työmenetelmiin sekä yksilö- että ryhmätasolla. Kiireellisissä asioissa tapaamisaika järjestyy useimmiten jo saman päivän aikana. Teemme töitä sen eteen, että nämä vahvuudet säilyisivät myös uuden hyvinvointialueen toiminnassa.

Työllistämisasiota on kehitetty

Kemiönsaaren kunta on kehittynyt merkittävästi viime vuosien aikana työllistämisasioiden hoitamisessa. Asiakkailta on mahdollisuus tavata työllisyysasioita hoitavia henkilöitä, huolimatta siitä, ettei paikkakunnalla ole TE-toimistoa. Tämän mahdollistaa hyvä yhteistyö TE-palvelujen sekä kunnan itse tarjoamat palvelut, jotka liittyvät työllistämispalveluihin ja -toimintaan. Kunta tekee myös hyvää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa näissä asioissa. Nuorisolla on hyvät mahdollisuudet sesonkityöhön erityisesti kesäisin.

Hyvät liikuntamahdollisuudet

Liikunnanohjaus, Long Living -kortti sekä monipuolinen liikuntapaikkatarjonta. Mahdollisuus harrastaa ilman kalliita kustannuksia.

Laaja kulttuuritarjonta

- Prosenttitaideperiaate
- Elokvat (laajaa elokuvatoimintaa suhteessa kunnan pieneen kokoon)
- Kulttuuritilat
- Laaja kulttuuritarjonta
- Suuri määrä kulttuuritoimijoita (jotka ovat aktiivisia niin järjestäjinä kuin osallistujinakin jne.)
- Suurin osa tarjonnasta kahdella kielellä (on myös haaste)
- Kirjastot edistävät hyvinvointia edistämällä aktiivisesti lukemista ja tiedonsaantia. Koska kirjastoja on useita, lapset ja nuoret oppivat jo varhain tuntemaan kirjaston paikkana, josta saa erilaisia palveluita.

Osallisuus

Islaparlamentti, nuorisoparlamentti, edustajat lautakunnissa, oppilaskunnat kaikissa kouluissa. Vuokra-asuntojen saatavuus on hyvä.

4.7 Toiminta

4.7.1 Toisen asteen koulutus ja opiskelijahuolto

Kemiönsaaren kunnassa toimii ruotsinkielinen lukio Kimitoöns gymnasium (KÖG) ja luonnonvara-alan yksikkö Axxell Brusaby. Axxell Brusabytä ylläpitää osakeyhtiö, Axxell Utbildning Ab. Kimitoöns

gymnasiumissa on noin 65 opiskelijaa ja muutama kaksoistutkinto-opiskelija. Kaksoistutkinto tarkoittaa lukio- ja ammattiopintojen yhdistämistä, jolloin joko lukio tai ammatti-instituutti on pääkouluna.

Kouluissa on erilaisia opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ryhmiä, kuten opiskelijahuoltoryhmät, kiusaamisen vastaiset (KiVa) tiimit ja tuutoriryhmät. Oppilaskunta voivat yhteistyössä koulun kanssa järjestää erilaisia oppituntien ulkopuolisia aktiviteetteja, jotka tuovat vastapainoa opiskelulle.

Opiskelijahuollon tavoitteena on sekä edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia että huolehtia koko oppilaitoksen hyvinvoinnista sekä terveellisestä ja turvallisesta opiskeluympäristöstä. Opiskelijahuolto koostuu yhteisestä ja yksilöllisestä opiskelijahuollosta.

Opiskelijahuollon tulee olla ensisijaisesti ennalta ehkäisevää yhteistä opiskelijahuoltoa. Opiskelijahuolto on osa toimintakulttuuria ja koostuu toimenpiteistä, jotka edistävät opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä

ja sosiaalista vastuullisuutta. On myös tärkeää edistää ja seurata opiskeluyhteisön hyvinvointia ja huolehtia siitä, että opiskeluympäristö on terveellinen, turvallinen ja esteetön. Ennalta ehkäisevät toimenpiteet ovat ensisijaisia. Oppilaitoksen opiskelijahuoltoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskelijahuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijahuoltoryhmään voi kuulua esimerkiksi rehtori, opettajia, opiskelijahuoltohenkilöstöä sekä opiskelijoiden ja vanhempien edustajia. Opiskelijahuollon henkilöstö tai moniammatilliset asiantuntijaryhmät vastaavat yksilökohtaisesta opiskelijahuollosta.

Yksilöllinen opiskelijahuolto toteutetaan aina yhteistyössä opiskelijan kanssa. Kaikkia yksilöllisesti kohdennetun opiskelijahuollon toimia varten tarvitaan suostumus. Opiskelijoilla on käytettävissään terveydenhoitajan, kuraattorin, psykologin ja lääkärin palvelut.

Seuranta ja arviointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL toteuttaa joka toinen vuosi Kouluterveyskyselyn, jolla kerätään tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollosta. Toisen asteen koulutuksessa kyselyyn vastasivat vuonna 2021 seuraavat ryhmät:

- lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat
- ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Koulut hyödyntävät kouluterveyskyselystä saatavia tietoja edistääkseen oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, oppilas- ja opiskelijahuoltoa ja terveystiedon opetusta. Opiskelijahuollon henkilöstö käyttää kyselytutkimuksia ja -lomakkeita ennalta ehkäisevästi niiden opiskelijoiden tavoittamiseksi, jotka eivät voi hyvin ja saattavat tarvita opiskelijahuollon palveluita.

4.7.2 Kemiönsaaren kunnan työllisyystoimi

Kemiönsaaren kunta tarjoaa seuraavat yllä mainituista palveluista 16–29-vuotiaille nuorille:

- Nuorten työpaja ISLA+

- Etsivä nuorisotyö
- Ohjaava paja
- Koulunuorisotyö 6. lk - 2. asteeseen

Nuorten työpaja ISLA+ 16–29-vuotiaille

Nuorten työpajaan kirjataan kaikki tämän ikäiset nuoret, jotka osallistuvat Majakan toimintaan. Osallistujat osallistuvat Majakan toimintaan, ja ryhmällä on tämä lisäksi omia tapahtumia, jotka on suunnattu pelkästään nuorten työpajalaisille.

Etsivä nuoristyö

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja eri ongelmiin ja kysymyksiin sekä auttaa nuorta saamaan tarvitsemansa palvelut.

Koulunuorisotyö 6. lk - 2. asteeseen

- Erityisavustus, myönnetty koronapandemian seurauksena vuodelle 2021
- Rinnalla, vierellä ja kohtaamassa nuoret. Tapahtuu nuoren ehdoilla ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Nuoret otetaan mukaan suunnitteluun, päätöksentekoon sekä toiminnan toteuttamiseen.
- Fokus kohdistetaan ennaltaehkäisevään työhön ja koulun toiminnan yhteyteen sekä koulupäivän vahvistamiseen.
- Koulun jatke vapaa-ajalla, myös koululomien yhteydessä. Palvelua myös nuorille, jotka opiskelevat saaren ulkopuolella ja tulevat viikonloppuisin kotiin.
- Ennaltaehkäistä nuorten epävarmuus koronakriisin seurauksista.

Toiminnassa noudatetaan nuorisolakia, jonka tavoitteena on

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä heidän oikeuksiensa toteutumista
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen
- 3) monialainen yhteistyö.

4.7.3 Vapaa-ajan toiminta

Tavoitteena on aktiivinen ja terve väestö. Tarkoitus on ensisijaisesti edistää terveyttä. Vapaa-ajanyksikön palveluja tälle ryhmälle ovat liikunnanohjaus ja Long Living -kuntokortti, jolla saa alennusta yksityisiltä liikuntapalveluiden tarjoajilta. Lisäksi tämä ryhmä käyttää runsaasti kunnan omia liikuntapaikkoja. Liikuntapaikat ovat helposti saavutettavissa ja mahdollistavat kuntoilun ympäri vuoden.

4.7.4 Kulttuuritoiminta

Nuorten kulttuuriharrastustoiminnalle mahdollisuuksia tarjoavat Musiikkiopisto Arkipelag (taiteen perusopetusta musiikin ja tanssin aloilla), Kemiönsaaren aikuisopisto (taiteen perusopetusta kuvataiteen alalla sekä muuta kurssitoimintaa ja kotouttamisohjelmaan sisältyviä kursseja), muut kolmannen sektorin kurssijärjestäjät sekä yhdistystoiminta.

Kemiönsaarella esitetään elokuvia pääasiassa Villa Landen tiloissa Kemiössä, mutta erikoisesityksiä tarjoaa myös Taalintehtaalla sijaitseva elokuvateatteri Bio Pony. Elokvatoimintaa on syyskuusta huhtikuuhun ja kesäkaudella erikoistapahtumissa. Elokvafestivaaleja (FixFilmFestival, Bio Doc, Comedy Film Festival) järjestetään sekä Kemiössä että Taalintehtaalla.

Erilaisia tapahtumia (konsertteja, teatteriesityksiä, tanssinäytöksiä ym.) järjestetään ympäri vuoden, mutta ensisijaisesti talvikaudella. Tapahtumapaikkoja ovat Villa Lande, Bio Pony sekä nuoriso- ja kylätalot. Vuosittaiset tapahtumat (Svenska veckan, Taiteiden yö ja Kemiönsaaren, Turun ja Paraisten yhteistyöhanke Värkultur) luovat perustan laajalle kulttuuritarjonnalle Kemiönsaarella.

Kemiönsaarella järjestetään pääasiassa kesäisin festivaaleja, kuten Kemiönsaaren Musiikkijuhlat, Baltic Jazz, Festival Norpas, Kalkholmsfestivalen ja Kiilan

Äänijuhlat, jotka sopivat kaikenikäisille.

Kemiönsaarella on kymmenkunta taide- ja kulttuuriyhdistystä (kuorotoimintaa, kuvataidetta, valokuvausta jne.), joiden toimintaan kaikki voivat osallistua iästä riippumatta. Lisäksi useat kulttuuritoimijat, työryhmät, yhdistykset, taiteilijat ja kylätoimikunnat tarjoavat aktiivista kulttuuritoimintaa ympäri vuoden (kurssija, luentoja, esityksiä jne.).

Kemiönsaaren kirjastot edistävät nuorten ja nuorten aikuisten lukemista ja medialukutaitoa muun muassa tarjoamalla heidän käyttöönsä ajankohtaista kirjallisuutta ja monipuolista aineistoa sekä osallistavaa toimintaa ja kulttuuritapahtumia.

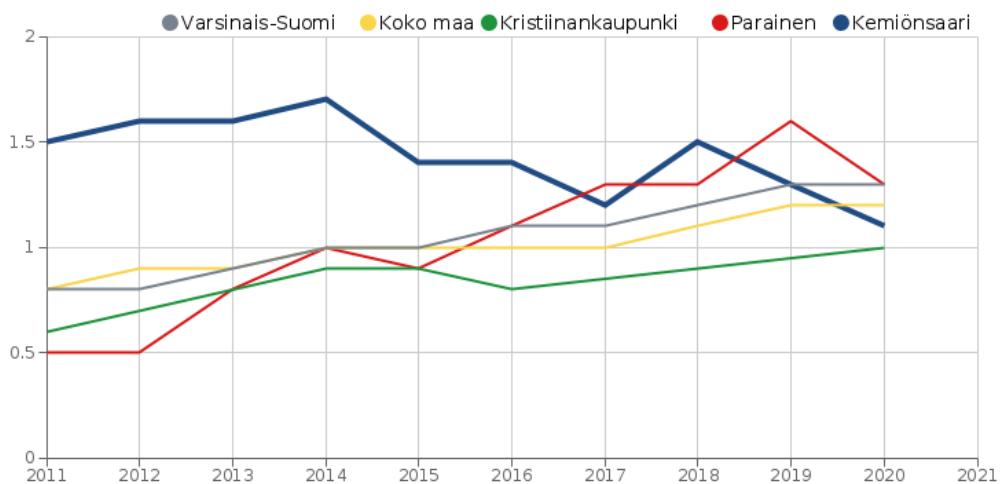
Kulttuuri on osa vapaa-ajanyksikön Harrastamisen Suomen malli -hanketta, jonka puitteissa järjestetään luova kerho. Luova kerho käynnistyi syksyllä 2021. Lisäksi kulttuuritoimi huomioi tulevat hyvinvointiraportit ja kentältä tulevat viestit, ja niihin reagoidaan tarvittaessa tukemalla lasten ja nuorten hyvinvointia kulttuuritoiminnan kautta.

4.7.5 Yhdistykset

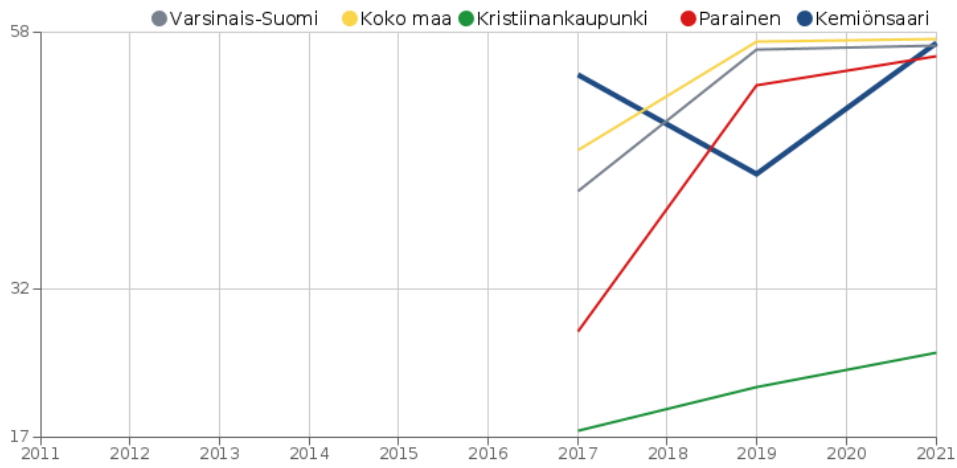
Nuoret ovat haasteellinen ikäryhmä yhdistyksille, myös muualla kuin Kemiönsaaressa. Kuvaan alkaa tulla muita kiinnostuksen kohteita, ja lisäksi monet lähtevät muualle opiskelemaan. Samanaikaisesti juuri tässä ikäryhmässä alkaa aktiivinen hallitustyöskentely kiinnostaa. On vaikea arvioida yhdistyksissä mukana olevien nuorten lukumäärää, mutta monet yhdistykset toivovat entistä useampien nuorten osallistuvan yhdistystoimintaan ja myös hallitustyöskentelyyn.

4.8 Indikaattorit

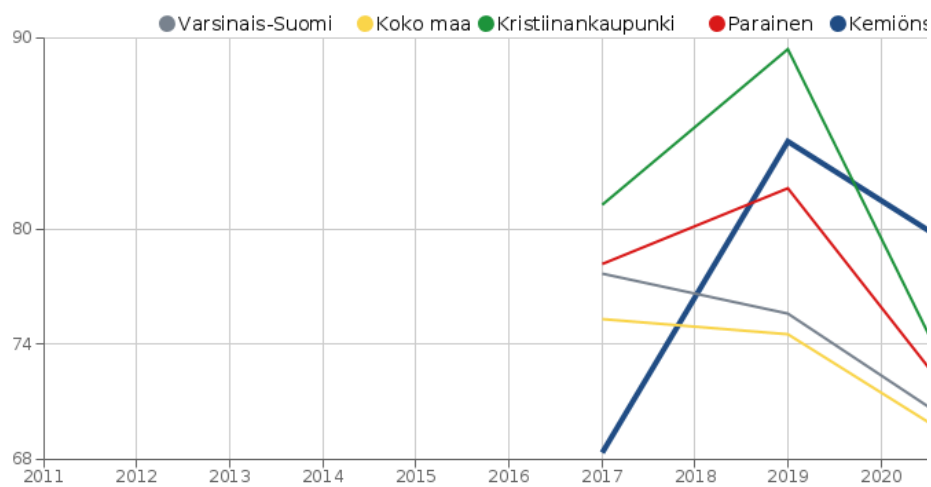
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

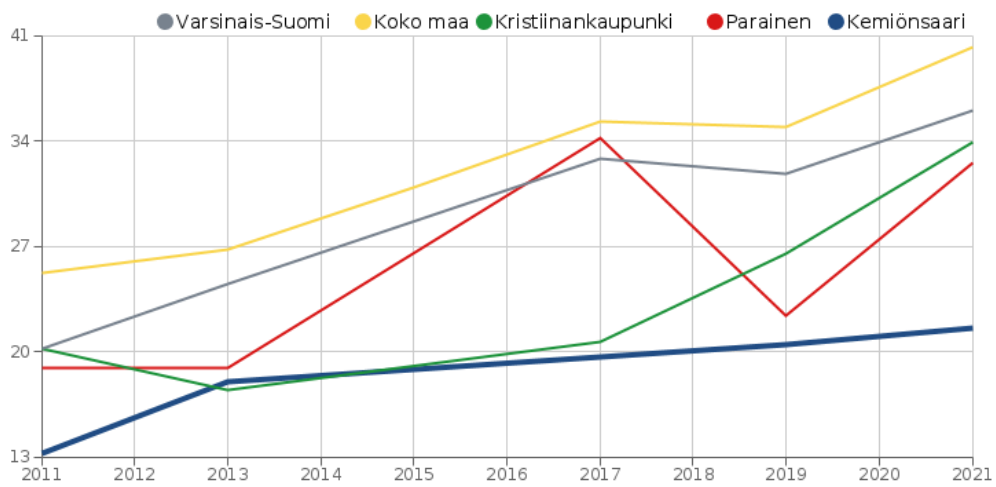
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

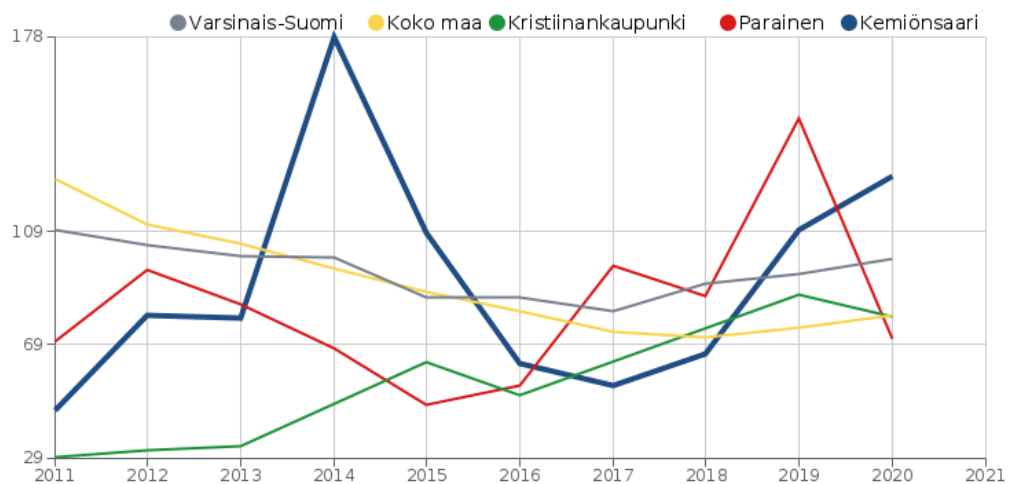
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

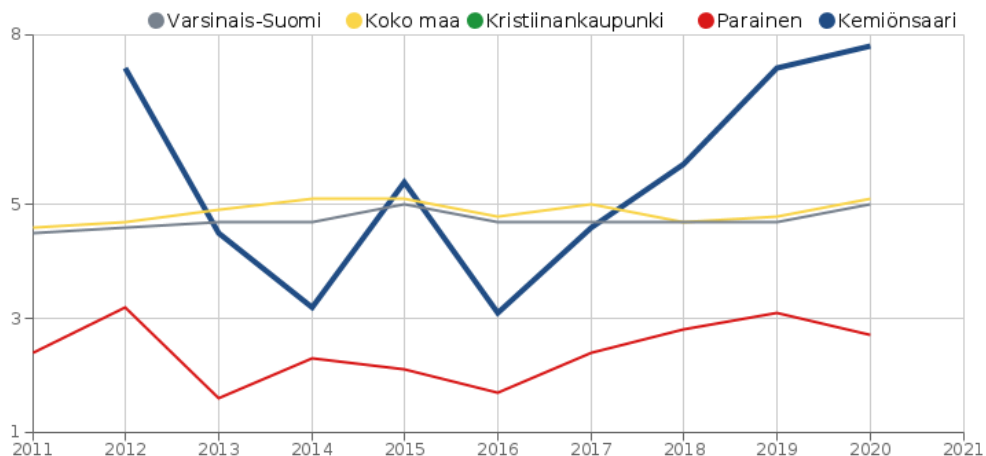
Raittius, % lukion 1. ja 2. luokan oppilaista

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15–17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18–20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

4.9 Hyvinvointisuunnitelma 2022–25

Kategoria	Tavoitteet ja mittarit	Toimenpiteet	Jatkovalmistelu
Ennaltaehkäisevä päihdetyö	Päihteiden käytön vähentäminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Kunnalle laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2. Asenteiden muuttaminen (yhdistykset) 3. Opiskelijahuollossa kysytään päihteiden käytöstä 4. Osallisuus (nuoret ovat itse mukana kehittämässä työkaluja)	Hyvinvointiryhmä
Mielenterveys	Mielenterveyden parantaminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Tietoa ehkäisevästä toiminnasta helposti saatavilla (vastuuhenkilö) 2. Tori 3. Monialainen yhteistyö 4. Rennox-ryhmätoiminta	Hyvinvointiryhmä
Yksinäisyys	Yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisyyden lisääminen / THL:n kouluterveyskysely	1. Nuorisotoimintaa tälle ikäryhmälle, esim. chill&sport 2. Monialainen yhteistyö, esim. kulttuuri 3. Kolmas sektori lisää matalan kynnyksen toimintaa tälle ikäryhmälle 4. Kehitetään online-ryhmätoimintaa (yhdistys) (LAN) (paikallismestaruus) 5. Netari	Hyvinvointiryhmä

5 TYÖIKÄISET

5.10 Vahvuudet

Elämänlaatu ja palvelut

- Puhdas luonto ja kaunis saaristo houkuttelevat uusia asukkaita, osa-aikaisia asukkaita ja matkailijoita
- Suhteellisen monta päivittäistavarakauppaa
- Erittäin monipuolinen kulttuuritarjonta
- Suuri määrä erilaisia yhdistyksiä
- Asumisen monipuolisuus

Työllisyys

Kemiönsaaren kunta on kehittynyt merkittävästi viime vuosien aikana työllistämisasioiden hoitamisessa. Asiakkailta on mahdollisuus tavata työllisyysasioita hoitavia henkilöitä, huolimatta siitä, ettei paikkakunnalla ole TE-toimistoa. Tämän mahdollistaa hyvä yhteistyö TE-palvelujen sekä kunnan itse tarjoamat palvelut, jotka liittyvät työllistämispalveluihin ja -toimintaan. Kunta tekee myös hyvää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa näissä asioissa.

Hyvinvointialueen toiminta

Aikuissosiaalityön vahvuutena on sen monipuolinen asiantuntemus niin aikuis-, vanhus- kuin vammaissosiaalityössä. Aikuissosiaalityöllä on kyky tunnistaa Kemiönsaaren alueelliset erityistarpeet ja vastata asiakkaiden tarpeisiin yksilöllisillä ratkaisuilla. Asiakkaille järjestetyt palvelut ovat maakunnallisesti vertailtuna hyvätasoisia ja helposti saatavia. Aikuissosiaalityön työntekijät tuntevat asiakkaansa ja asiakkaat tuntevat heidät. Teemme töitä sen eteen, että nämä vahvuudet säilyisivät myös uuden hyvinvointialueen toiminnassa.

Aikuisopisto, liikunta ja kulttuuri

Aikuisopiston kurssit edistävät arjen mielekkyyttä, auttavat osallistujia saamaan uusia ystäviä, parantavat itsetuntoa jne.

Yhteisöllisyys ja osallisuus edistävät myönteisiä terveysvaikutuksia ja elämänlaatua.

Joustavuus ja monipuolisuus. Muuttuvassa yhteiskunnassa opisto pystyy vastaamaan paikallisiin sivistystarpeisiin ja tarjoamaan mahdollisuuden vapaaehtoiseen opiskeluun ja taitojen kehittämiseen. Opisto toimii kysynnän pohjalta ottaen huomioon taloudelliset resurssit ja kapasiteetin. Kuntalaiset voivat esittää opistolle kursseja ja muita toiveita.

Opetusta annetaan eri puolilla kuntaa. Kynnys osallistua opiston toimintaan on matala. Kaikki ovat tervetulleita ja yhdenvertaisia.

Aikuisopisto on tärkeä henkireikä monille. Opisto tarjoaa vastapainoa hektiselle työelämälle luovan ja kuntoa kohottavan toiminnan muodossa. Lisäksi se on yhteisöllinen kohtaamispaikka esimerkiksi senioreille ja työttömille.

- Liikuntaneuvonta ja long living -kortti sekä soveltavan liikunnan foorumi
- Kunnassa on runsas valikoima erilaisia liikuntapaikkoja, jotka ovat avoinna 365 päivänä vuodessa.
- Prosenttitaideperiaate
- Elokuvat (laajaa elokuvatoimintaa suhteessa kunnan pieneen kokoon)
- Kulttuuritilat, kuten Villa Lande
- Suuri määrä kulttuuritoimijoita (jotka ovat aktiivisia niin järjestäjinä kuin osallistujinakin jne.)

- Suurin osa tarjonnasta kahdella kielellä (on myös haaste)
- Kirjasto tarjoaa kaikille kohtaamispaikan sekä edistää lukemista tarjoamalla laajan, ajankohtaisen valikoiman kirjallisuutta molemmilla kielillä.

5.1 I Toiminta

1. Elinympäristö ja työelämä

Faktaa

- Kemiönsaaren asukasluku on runsaat 6 600.
- Vapaa-ajanasukkaiden määrä on 6 200 henkilöä.
- Suurin työllistävä toimiala on sosiaali- ja terveydenhuolto, jossa on 482 työpaikkaa.
- Vähittäiskauppa tarjoaa 258 työpaikkaa.
- Teollisuudessa on 253 työpaikkaa.
- Työttömyysaste on noin 8 %.
- Kemiönsaaren kunnassa asuvien mutta sen ulkopuolella työssä käyvien määrä on 667.
- Muualla asuvien mutta Kemiönsaaren kunnan alueella työssä käyvien määrä on 352.

Lähde: Tilastokeskus, syyskuu 2021.

Kemiönsaaren kunnassa on noin 900 yritystä. Yrityksistä 98 % on pienyrityksiä, joissa on alle 10 työntekijää.

Suurimmat toimialat ovat yhdyskuntapalvelut, kauppa, rakentaminen ja teollisuus. Kemiönsaaren yrityksistä 95 % on mikroyrityksiä, joten kunnan elinkeinorakenne vastaa muun maan yritysrakennetta.

Vuonna 2018 työpaikkojen lukumäärä oli 2 230 ja työssä käyvien työntekijöiden lukumäärä 2 545. Kemiönsaaren työpaikkojen omavaraisuusaste on korkea, 88 %.

Vuonna 2018 työpaikat jakautuivat työnantajasektorin

mukaan Kemiönsaarella seuraavasti: valtio 1 %, kunta 27 %, yrittäjä 37 % ja yksityisen sektorin palkansaajat 35 %.

Hyvä työllisyyskehitys on erittäin tärkeää kunnan talouden ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Vuonna 2018 työvoimaan kuului 2 545 henkilöä, joka on noin 38 % kunnan väestöstä. Työssä käyviä oli 2 491 ja työttömiä 206. Työttömyysaste oli 8,1 %. (ELY-keskuksen työllisyyskatsaus)

Kemiönsaaressa saadaan nauttia korkeasta palvelutasosta suhteessa asukaslukuun. Asukasluku on runsaat 6 600, ja vapaa-ajan- ja osa-aikaisten asukkaiden määrä on 6 200 Tilastokeskuksen jaon mukaan. Vahva matkailuelinkeino ja kunnassa vietetyn ajan pidentyminen edesauttavat hyvän palvelutason ylläpitämistä.

Kemiönsaari on lisäksi ns. pendelöintikunta. Kemiönsaari on ajallisesti lähellä sekä Saloa että Turku. Lisäksi pääkaupunkiseudulle on vain kahden tunnin matka, mikä mahdollistaa pendelöinnin molempiin suuntiin (kuntaan 352 henkilöä, kunnasta 667 henkilöä). Pandemia on lisännyt merkittävästi etätyöskentelyä. Tulevaisuuden hybridimalli, jossa työmatkaliikenteen, etätyön ja kotona työskentelyn lisääntyminen vähentävät työn paikkasidonaisuutta, avaa Kemiönsaarelle mielenkiintoisia mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Painopistealueet

Elinkeinoelämän kysymykset kuuluvat kunnan painopistealueisiin. Tavoitteenamme on tulla alueen elinkeinoystävällisimmäksi kunnaksi. Veneala kehittyy myönteiseen suuntaan. Sama koskee rakennusala ja matkailuelinkeinoa.

2. Sosiaalityö

Sosiaalityön määritelmä sosiaalihuoltolain mukaan:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa
- 5) parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä.

Kemiönsaaren aikuissosiaalityössä tavoitteena on edistää vaikeassa elämäntilanteessa olevien aikuisten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä ja poistaa eriarvoisuutta yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen tasoilla. Aikuissosiaalityö on asiakas- ja asiantuntijatyötä, jota tehdään aikuisväestön parissa. Sitä toteuttavat virkavastuussa olevat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, joiden työn tukena toimii myös muita ammattilaisia. Aikuissosiaalityö tukee ja ratkaisee yhdessä asiakkaan kanssa toimeentuloon ja talouteen, työttömyyteen, asumiseen, yhteiskunnalliseen osallisuuteen, päihteiden käyttöön ja riippuvuuksiin, mielenterveyteen, terveyteen sekä elämänhallintaan ja toimintakykyyn liittyviä asioita. Tuen tarpeet voivat liittyä äkilliseen elämäntilanteen muutokseen tai toistuvien ongelmien ratkaisemiseen. Joskus aikuissosiaalityön ja sosiaalipalvelujen tarve on pitkäaikaista.

Pakolaisten vastaanotto

Kotoutumisen edistäminen on eri viranomaisten välistä yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään kunnan, TE-toimiston, poliisin sekä kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Kunta ja TE-toimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Kotoutumissuunnitelmassa TE-toimisto sopii maahanmuuttajan kanssa työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua ja työllistymistä tukevista toimenpiteistä ja palveluista. Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen. Myös alaikäiselle ja perheelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, jonka laatimisessa otetaan huomioon alaikäisen toivomukset ja mielipide. Perheen kotoutumissuunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Kemiönsaaren kunta on laatinut kotouttamisohjelman, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa ja jota parhaillaan päivitetään. Kunnan

alueella toimivat viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat ovat osallistuneet oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan.

Kemiönsaaren kunnan työllisyystoimi

1. Työpajatoiminta: työelämästä syrjäytyneitä autetaan löytämään mielekästä tekemistä, sopiva koulutus tai muunlainen yksilöllisesti sopiva ratkaisu.
2. Kehittää ja tekee monenlaista yhteistyötä eri yhteistyökumppanien kanssa työttömien auttamisen parissa työskentelevien moniammatillisten tiimien luomiseksi ja ylläpitämiseksi.
3. Kehittää innovatiivisia ratkaisuja yritysten tueksi, jotta ne löytäisivät sopivaa työvoimaa ja työnhakijat löytäisivät sopivaa työtä, ja sitä kautta tukee tulomuuttoa kuntaan.
4. Tekee yhteistyötä kunnan eri yksiköiden kanssa synergiaetujen aikaansaamiseksi sekä määrittelee konkreettisemmin kunnan roolia työllisyyskysymyksissä.

Työllisyyskeskus Majakka

Yleistä Majakasta:

Majakkan toiminta aloitettiin nyky muodossaan 1.2.2020 ja on Kemiönsaaren kunnan omistuksessa. Työllisyystoimi on toiminut saarella vuodesta 2014 lähtien.

Toiminta perustuu yksilö-, työ- ja ryhmävalmennukseen painopisteenä mm. arjenhallinta ja sosiaalinen vahvistuminen sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksien lisääminen. Majakkaan tullaan eri sopimusten kautta ja jokaiselle valmentautujalle määrätään oma yksilövalmentaja sekä työvalmentaja. Majakan toiminta on tarkoitettu työikäisille.

Kaikilla osastoilla työskentelee ammattitaidoltaan ja työkyvyltään erilaisia ihmisiä. Jokaisen työtehtävä pyritään mitoittamaan työtaidon ja jaksamisen mukaisesti. Luonnollisesti myös saatavilla olevat työt vaikuttavat usein tehtäviin.

Majakka koostuu työosastoista sekä erilaisista työtehtävistä:

Keittiö, siivous ja vaatehuolto

- Keittiö-, siivous- ja vaatehuoltopaja huolehtii Majakan sisäisistä siihen liittyvistä toiminnoista.

Ompelu- ja kädentaito

- Ompelu- ja kädentaitopajalla tehdään kierrätysmateriaaleista omia tuotteita myyntiin sekä tilaustuotteita kunnan eri osastoille. Pajalla voi tutustua erilaisiin valmistus- ja tuotantomenetelmiin. Tuotteet ja tuotesarjat suunnitellaan joko yhdessä tai työvalmentajan toimesta.

Matalan kynnyksen luova paja

- Pajalla valmentautuja voi turvallisesti tutustua työtoimintaan sekä oivaltaa, mitkä ovat omat vahvuuden ja taidot, aiheina mm. arjenhallinta ja sosiaalinen vahvistuminen.

Harrastuspuutyö ja maalaamo

- Puutyö- ja maalaamopajoilla tehdään kierrätysmateriaaleista omia tuotteita myyntiin sekä tilaustuotteita kunnan eri osastoille. Osastoilla tehdään myös pienimuotoisia entisöintitöitä. Pajalla voi tutustua erilaisiin valmistus- ja tuotantomenetelmiin. Tuotteet ja tuotesarjat suunnitellaan joko yhdessä tai työvalmentajan toimesta.

Ulkoryhmä

- Ulkoryhmä tekee erilaisia piha-, puutarha-, raivaus-, maalaus- ja ym. korjaus- ja ylläpitotyöt yhteistyössä kunnan eri osastojen kanssa. Ryhmä sopii valmentautujille, jotka viihtyvät ulkona tehdessään fyysisiä töitä. Ulkoryhmä huolehtii myös kuljetukseen liittyvistä tehtävistä.
- Kellari - kierrätysmyymälä ja tavarain vastaanotto, yhteistyössä Kemiönsaaren seurakunnan diakonian kanssa. Kierrätysmyymälässä myydään vaatteita, huonekaluja, kodintarvikkeita, kirjoja, lastentarvikkeita ym. sekä omia tuotteita. Myymälässä voi harjoitella asiakaspalveluun, esillepanoon, siisteyteen sekä kassatoimintojen liittyviä töitä. Myymälän vastaanotto ottaa vastaan kierrätyskäyttöön soveltuvia tuotteita, joita puretaan, käytetään oman tuotannossa, myydään suoraan ja/tai korjataan myyntiin.

Kuljetus

- Kuljetusryhmä vastaa Majakan ja Kellarin tavarain kuljetuksista sekä tavaroiden siirroista asiakkaille. Kyse on fyysisestä työstä, jossa myös kohdataan asiakkaita. Ulkoryhmä huolehtii kuljetukseen liittyvistä tehtävistä.
- Työtoiminta Kemiönsaaren kunnan eri osastoilla. Valmentautuja voi tutustua eri osastojen työtehtäviin ja työyhteisöihin, joko siten että hän on sovitusti osan työtoimintapäivistä sijoitettuna toiselle osastolle, kuitenkin niin, että päävastuu on Majakalla ja valmentautuja osallistuu vähintään yhden päivän Majakan työtoimintaan.

Majakassa toimii tämän lisäksi:

- Kartoitus ja perehdytys. Kartoitetaan valmentautujan tilannetta, tehdään tavoitteita ja luodaan valmennussuunnitelma. Tämä tapahtuu joko ennen pajajakson alkamista tai ensimmäisellä viikolla sopimuksen alkaessa. Silloin selviää myös, kuka toimii kenenkin yksilö- ja työvalmentajana.
- Yksilövalmennus: Ihminen huomioidaan kokonaisuutena. Perustuu tarkkailuun, vuoropuheluun, arviointiin ja dokumentointiin. Sisältää myös kolmikantaneuvotteluja, verkostoyhteyksiä, ohjauksen oikeisiin palveluihin, käyntejä jne.
- Työvalmennus: Pääpaino on arjen työ- ja toimintakyvyssä. Perustuu tarkkailuun, vuoropuheluun, arviointiin ja dokumentointiin. Sisältää myös kolmikantaneuvotteluja, verkostoyhteyksiä jne.

Ohjaava paja

Ohjaavassa pajassa valmentautuja tapaa yksilövalmentajansa säännöllisesti ilman osallistumista fyysiseen pajaan. Pajaan voi osallistua, kun valmentautuja tarvitsee ohjausta ja tukea, muttei kykene vielä osallistumaan normitoimintaan. Yksilövalmentaja liikkuu koko saarella ja tapaaminen järjestetään siellä missä valmentautujalle sopii parhaiten.

Etäpaja

Etäpaja käynnistettiin koronarajoitteiden seurauksena ja on toteutettu verkon välityksellä, kun rajoitteet ovat sitä vaatineet.

- Tavoitteena tukea valmentautujaa arki- ja elämänhallintaa säännöllisillä tapaamisilla.
- Kehittää osallistujien itsetuntemusta sekä toteuttaa erinäisiä terveysedistäviä teemoja, jotka tukevat heidän hyvinvointiaan.

- Ylläpitää osallistujien sosiaalisia taitoja sekä tarjota tietämystä lähiyhteiskunnasta.
- Ennaltaehkäistä uupumusta sekä syrjäytymistä erinäisten tehtävien kautta, jotka tukevat mielenterveyttä.

Työllistymishanke Välkommen hem! - Tervetuloa kotiin!

Hankkeen kohderyhmään kuuluvat ensisijaisesti henkilöt, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, mutta muutkin voivat saada hankkeesta tukea sekä hyödyllistä tietoa. Tavoitteena on tukea henkilöitä löytämään sopivan työ- tai opiskelupaikan. Hanke pitää tiiviisti yhteyttä yrityksiin sekä alueen koulutusorganisaatioihin.

3. Ympäristö ja tekniikka

Kunta tuottaa ympäristöhuollon ja teknisiä palveluja viihtyisän, turvallisen ja toimiva elinympäristön luomiseksi kunnan asukkaalle. Kunnan ympäristö- ja tekniikkaosaston alaan kuuluu laaja valikoima palveluja. Osan palveluista osasto tuottaa itse, mutta osasta vastaavat ulkopuoliset toimijat.

Ympäristö- ja tekniikkaosasto on jaettu kolmeen itsenäiseen yksikköön. Valvontayksikkö huolehtii kunnan rakennus- ja ympäristövalvonta-asioista, esim. rakennuslupa-asioista. Kiinteistö- ja yhdyskuntatekninen yksikkö hoitaa kunnan kiinteistöihin, teihin, laitureihin, puistoihin, toreihin sekä ruokahuolto ja siivouspalveluihin liittyvät asiat. Kunnalla on noin 250 laituripaikkaa vuokrattavana. Kemiönsaaren kunnassa on lisäksi yksityisten toimijoiden ylläpitämiä vuokralaitureita ja vierassatamia. Kaavoitusyksikkö huolehtii yleis- ja asemakaavoituksesta kunnan alueella. Kaavoitusyksikkö hoitaa myös mahdolliset poikkeamisluvut. Ruokahuolto ja siivouspalvelu hoitaa siivouksen kunnallisissa rakennuksissa, joissa järjestetään kunnallista toimintaa, siivousta ei järjestetä sosiaalipalveluiden hoitoa tuottavissa yksiköissä. Ruokahuolto ja siivouspalvelu vastaa ruuan valmistamisesta sosiaali- ja sivistystoimen asiakkaille.

Kunnalla on useita asuin- ja teollisuustontteja myynnissä eri puolilla Kemiönsaarta. Ympäristö- ja tekniikkaosasto vastaa tonttien myynnistä. Muiden kuin kunnan omistamien tonttien myynnistä huolehtivat lähinnä paikalliset kiinteistövälittäjät.

Kemiönsaaren Lämpö Oy on Kemiönsaaren kunnan omistama kaukolämpöyhtiö, joka omistaa Kemiön ja Taalintehtaan keskustoissa olevan kaukolämpöverkon. Lämmöntuotannossa käytetään uusiutuvaa energiaa, haketta, joka on suurelta osin peräisin paikallisista metsistä.

Kemiönsaaren Vesi on kunnallinen liikelaitos, jonka omistama vesi- ja viemäriverkko kattaa suuren osan kunnan alueesta. Vesi- ja viemäriverkkoon on tänä päivänä liittyneenä runsaat 1 700 asiakasta. Koko Kemiönsaaren jätevedenpuhdistus on keskitetty Taalintehtaalla sijaitsevan Tyskaholmenin puhdistamoon. Lietteiden vastaanottoaikat sijaitsevat Kemiössä, vanhan puhdistamon luona ja Tyskaholmenin puhdistamolla.

Vuokra-asuntoja tarjoavat kunnan kaksi tytäryhtiötä, Dalsbostäder Oy Ab Taalintehtaalla ja Fastighets Ab Kimitobacken Kiinteistö Oy Kemiössä. Dalsbostäder Oy Ab vuokraa myös toimistotiloja Taalintehtaalla.

Jätehuollosta kunnan alueella huolehtii Lounais-Suomen Jätehuolto. Jätehuolto on kilpailutettu keskitetysti, joten kaikki ovat velvollisia liittymään kunnan järjestämään jätekuljetukseen, jonka hoitaa Lounais-Suomen Jätehuolto. Lounais-Suomen Jätehuollon ylläpitämälle Genbölen jäteasemalle voi viedä isommat erät lajiteltaviksi. Lounais-Suomen Jätehuolto hoitaa myös sako- ja umpikaivolietteiden keräyksen ja kuljetuksen.

Palo- ja pelastustoimi kuuluu Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen vastuualueeseen. Kemiönsaaren kunnassa on viisi vapaapalokuntaa, jotka käytännössä hoitavat hälytystehtävät.

Kemiönsaaren terveysvalvonnan järjestämisestä on tehty ostopalvelusopimus Liedon kunnan kanssa. Haja-asutusalueen liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat kuuluvat ympäristö- ja tekniikkaosaston toimialaan.

4. Vapaa-ajan toiminta

Tavoitteena on aktiivinen ja terve väestö. Tarkoituksena on ensisijaisesti edistää terveyttä. Vapaa-ajanyksikön palveluita tälle ryhmälle ovat liikunnanohjaus, soveltava liikunta ja Long Living -kuntokortti, jolla saa alennusta yksityisiltä liikuntapalveluiden tarjoajilta. Lisäksi tämä ryhmä käyttää runsaasti kunnan omia liikunta- ja ulkoilupaikkoja sekä uimarantoja. Liikuntapaikat ovat helposti saavutettavissa ja mahdollistavat kuntoilun ympäri vuoden.

5. Kulttuuritoiminta

Kemiönsaarella esitetään elokuvia pääasiassa Villa Landen tiloissa Kemiössä, mutta erikoisesityksiä tarjoaa myös Taalintehtaalla sijaitseva elokuvateatteri Bio Pony. Elokvatoimintaa on syyskuusta huhtikuuhun ja kesäkaudella erikoistapahtumissa. Elokvafestivaaleja (FixFilmFestival, Bio Doc, Comedy Film Festival) järjestetään sekä Kemiössä että Taalintehtaalla.

Erilaisia tapahtumia (konsertteja, teatteriesityksiä, tanssinäytöksiä ym.) järjestetään ympäri vuoden, mutta ensisijaisesti talvikaudella. Tapahtumapaikkoja ovat Villa Lande, Bio Pony sekä nuoris- ja kylätalot. Vuosittaiset tapahtumat (Svenska veckan, Taiteiden yö ja Kemiönsaaren, Turun ja Paraisten yhteistyöhanke Vårkultur) luovat perustan laajalle kulttuuritarjonnalle Kemiönsaarella.

Kemiönsaarella järjestetään pääasiassa kesäisin festivaaleja, kuten Kemiönsaaren Musiikkijuhlat, Baltic Jazz, Festival Norpas, Kalkholmsfestivalen ja Kiilan Äänijuhlat, jotka sopivat kaikenikäisille.

Kemiönsaarella on kymmenkunta taide- ja kulttuuriyhdistystä (kuorotoimintaa, kuvataidetta, valokuvausta jne.), joiden toimintaan kaikki voivat osallistua iästä riippumatta. Lisäksi useat kulttuuritoimijat, työryhmät, yhdistykset, taiteilijat ja kylätoimikunnat tarjoavat aktiivista kulttuuritoimintaa ympäri vuoden (kursseja, luentoja, esityksiä jne.).

Kemiönsaaren kirjastot tarjoavat monipuolisesti kirjallisuutta ja muuta aineistoa kaikille ikäryhmille, ja lisäksi ne järjestävät kulttuuritapahtumia ja osallistavaa toimintaa.

Kunta on sitoutunut noudattamaan prosenttitaideperiaatetta, minkä ansiosta kunnan kiinteistöissä on julkista taidetta.

Kulttuuritoimi seuraa raportteja ja kentältä tulevia viestejä, ja tukee tarpeen mukaan kuntalaisten hyvinvointia kulttuuritoiminnan kautta.

Kehittämistarpeet

Tiloja kulttuurin luomiseen, tuotantoon ja esittämiseen (yhteiskäytössä olevat HUB-työtilat, ateljeet, työpajatilat, näyttelytilat).

6. Yhdistykset

Kemiönsaarella on noin 150 yhdistystä. Yhdistyksillä on tärkeä rooli yhteisöllisyyden luomisessa ja terveellisten harrastusten tarjoamisessa kuntalaisille. Kolmannen sektorin toiminta on hyvin laaja-alaista ja monipuolista. Kemiönsaarelaiset osallistuvat ahkerasti yhdistystoimintaan, ahkerammin kuin vastaavan kokoisten kuntien asukkaat keskimäärin. Eniten osallistutaan urheiluseurojen toimintaan.

7. Aikuisopisto

Kemiönsaaren aikuisopisto on kaksikielinen elinvoimainen oppilaitos, joka tarjoaa monipuolisesti kursseja kaikenikäisille. Opiston tehtävänä on tarjota opetusta vapaaehtoisuuspohjalta. Aikuisopistossa voi tehdä asioita yhdessä, oppia uutta, olla luova, liikkua, kehittyä ja oppia tuntemaan itsensä paremmin. Aikuisopisto tukee elinikäistä oppimista, jossa on kyse paljon enemmän kuin tutkinnon suorittamisesta. Aikuisopisto toimii kysynnän perusteella ja tunnistaa ajankohtaiset trendit yhteiskunnassa, mutta kunnioittaa samalla perinteitä. Se pyrkii tarjoamaan toimintaa, joka houkuttelee uusia kurssilaisia ja saa opistolaiset osallistumaan aina uusille kursseille. Opisto on myös työnantaja, mitä emme välttämättä aina tule ajatelleeksi.

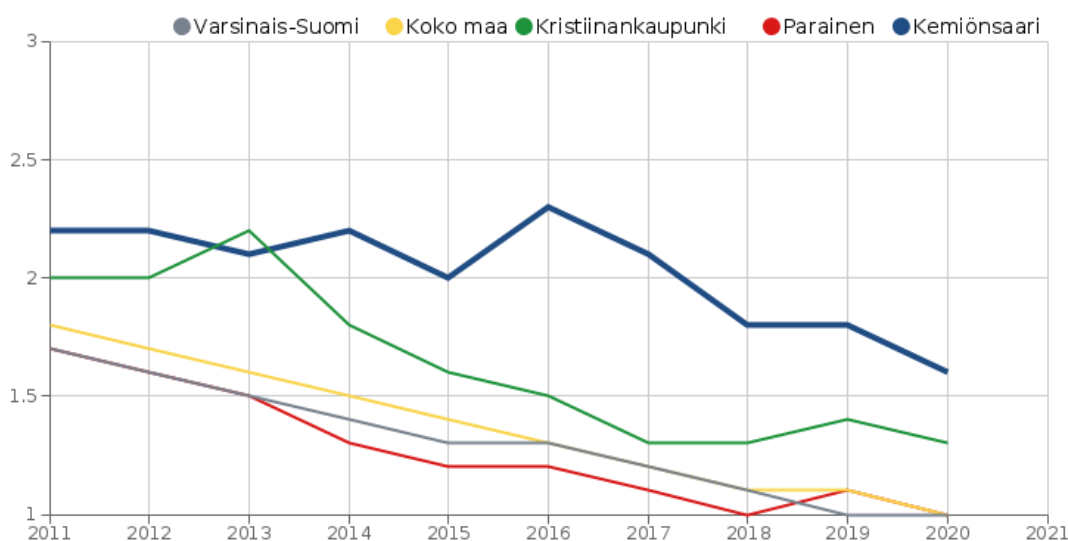
Aikuisopistolla on tärkeä rooli kunnassa, ja toiminnalla edistetään tulevaisuuden elinvoimaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia. Kurssien kautta myös eläkkeellä olevat kuntalaiset voivat olla aktiivisia ja osallistua antoisaan sosiaaliseen elämään ja kanssakäymiseen. Tutkimusten mukaan vapaan sivistyksen on todettu tuottavan monenlaisia hyötyjä osallistujille ja yhteiskunnalle. Osallistuminen lisää yksittäisten osallistujien hyvinvointia, ja myönteiset terveysvaikutukset ovat suoraan mitattavissa rahassa.

Vuonna 2019 kurssien osallistujamäärä oli 2 280 (netto-osallistujamäärä oli 1 059, josta 858 oli naisia/tyttöjä ja 201 miehiä/poikia). Vuonna 2020 osallistujamäärä oli 1 621 (netto-osallistujamäärä oli 773, josta 648 oli naisia/tyttöjä ja 125 miehiä/poikia). Suurin osa osallistujista oli ikäryhmästä 40–75 vuotta.

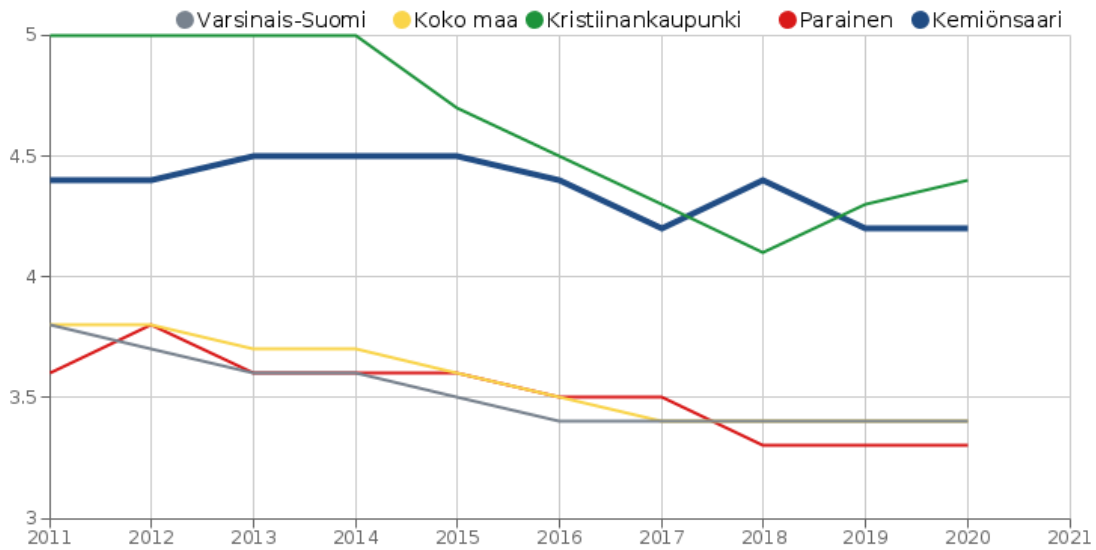
Kemiönsaaren aikuisopisto, Saariston kombi ja Turun ruotsinkielinen työväenopisto tekevät lukuvuonna 2021–22 yhteistyötä Från ensamhet till mångsamhet -hankkeen parissa. Tahaton yksinäisyys on terveysriski. Hankkeen päätavoitteena on edistää sosiaalista hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Hankkeella halutaan auttaa tahattomasti yksinäisiä laajentamaan sosiaalisia verkostojaan ja tulemaan ympäristöihin, joissa tutustuminen muihin ihmisiin on helpompaa. Hankkeen rahoittaja on Opetushallitus.

5.12 Indikaattorit

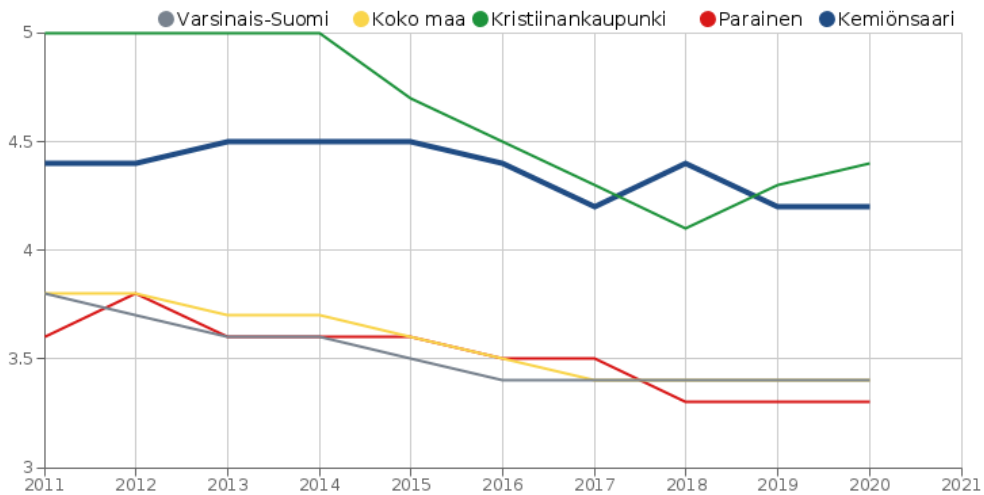
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

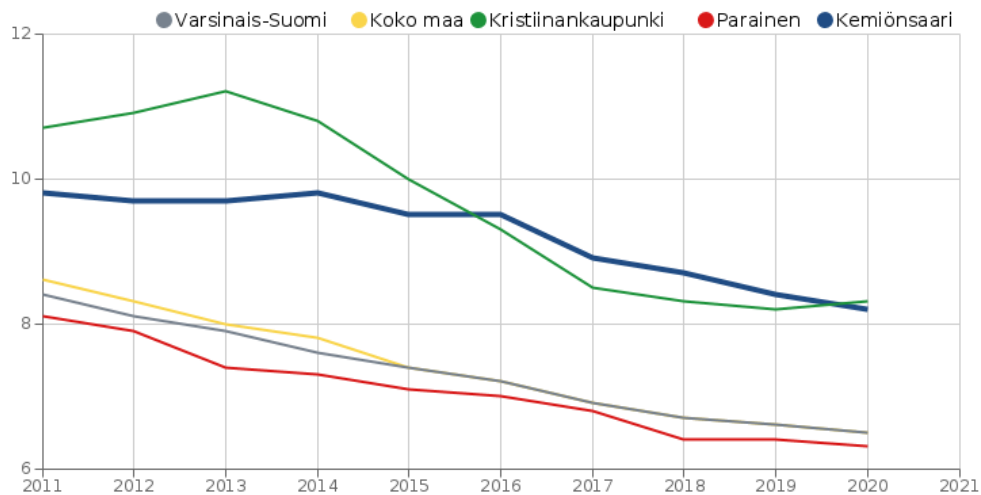

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

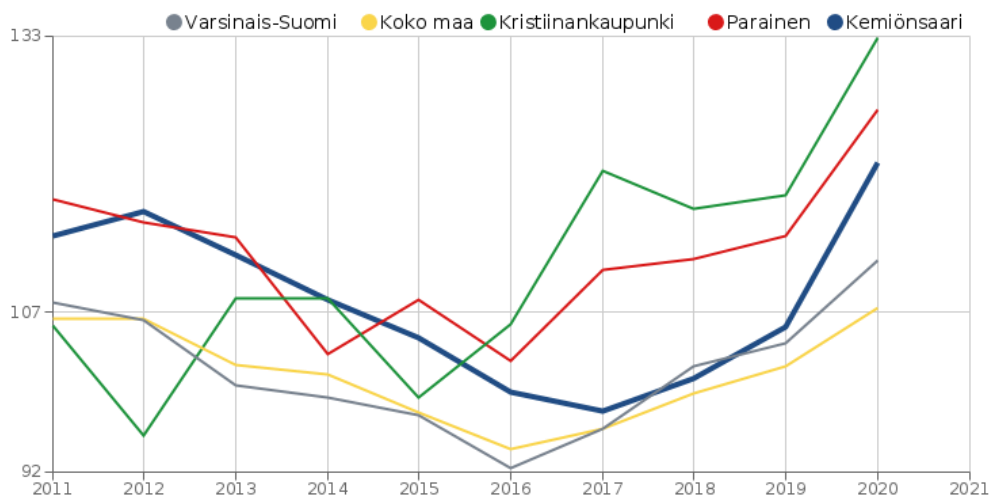

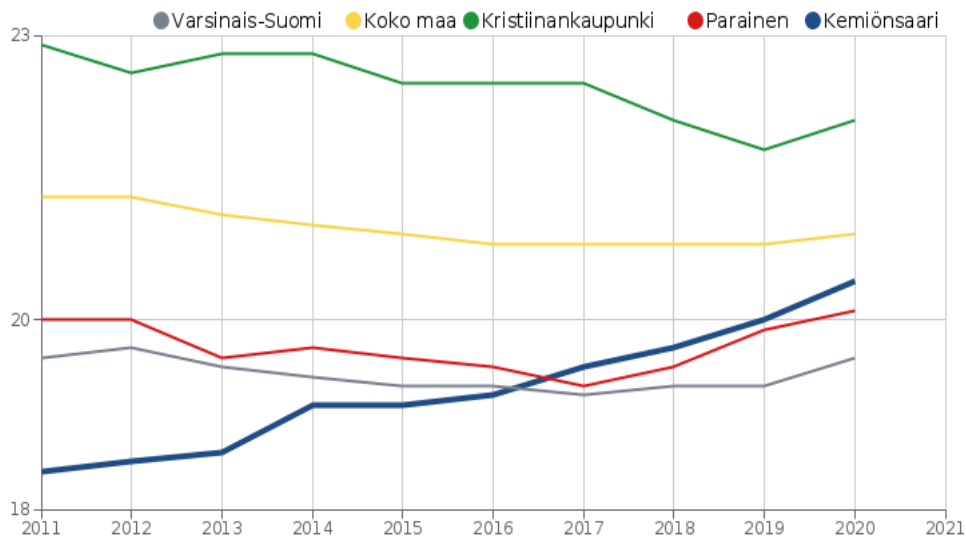
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

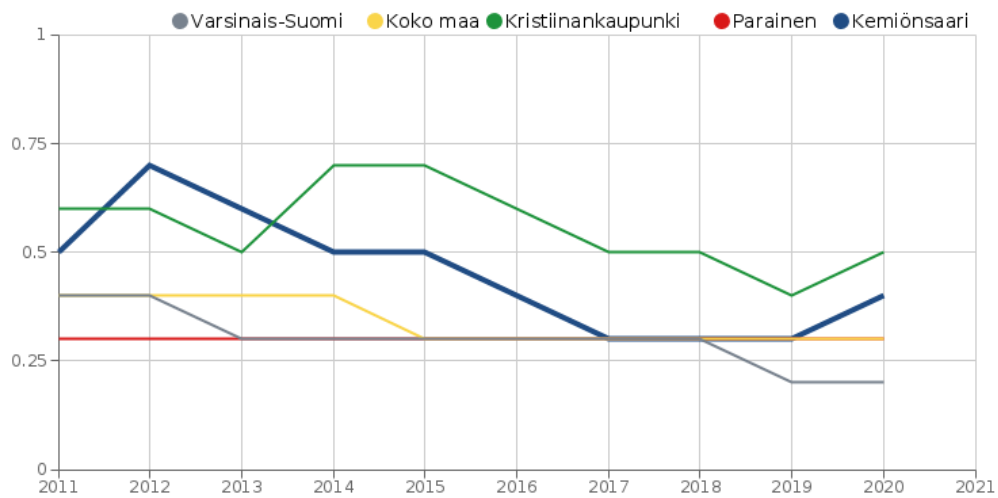
Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

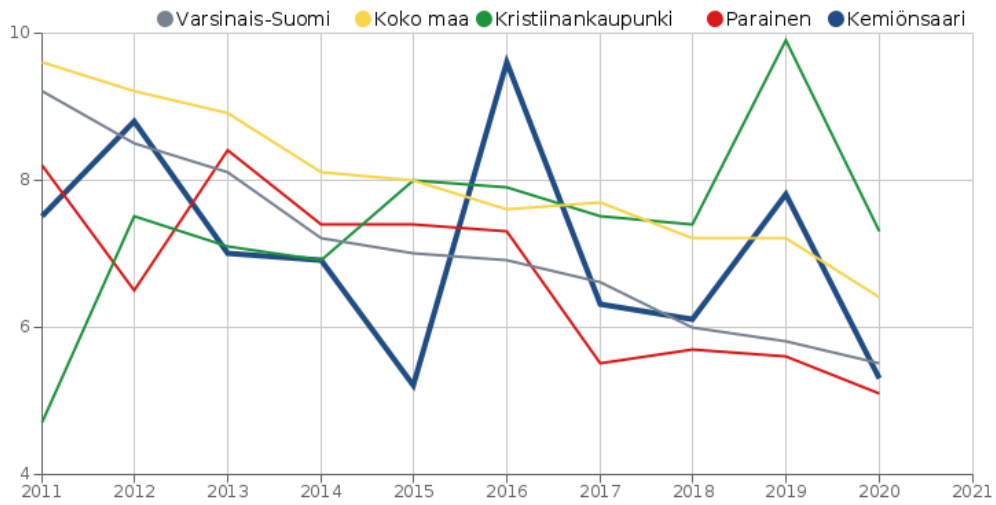
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25–64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

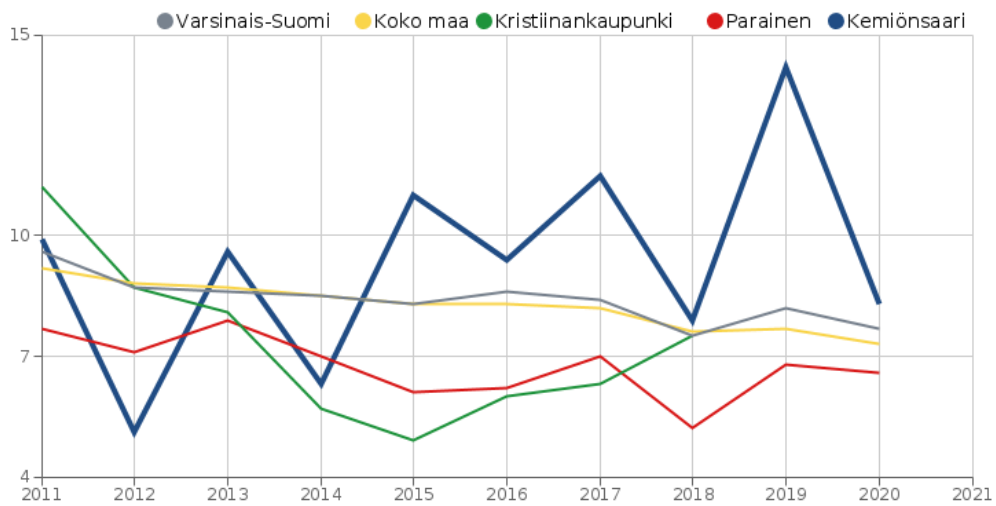
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista

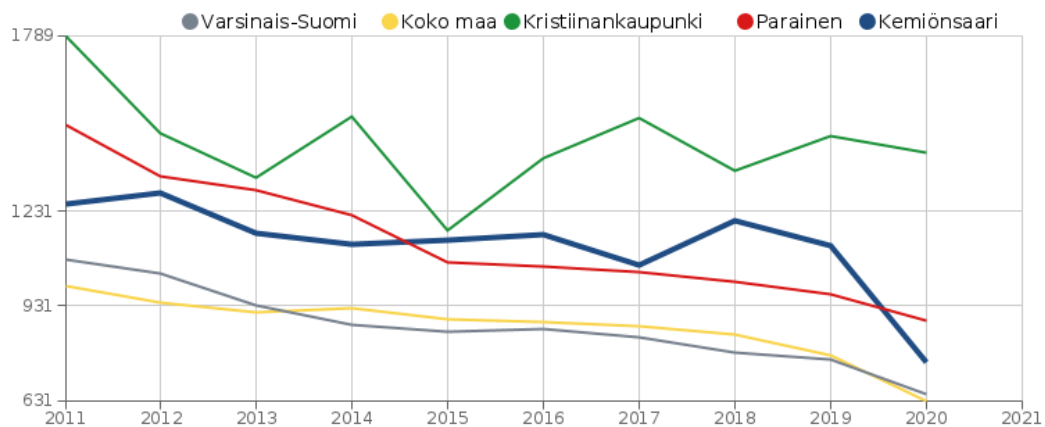
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25–64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavanikäistä

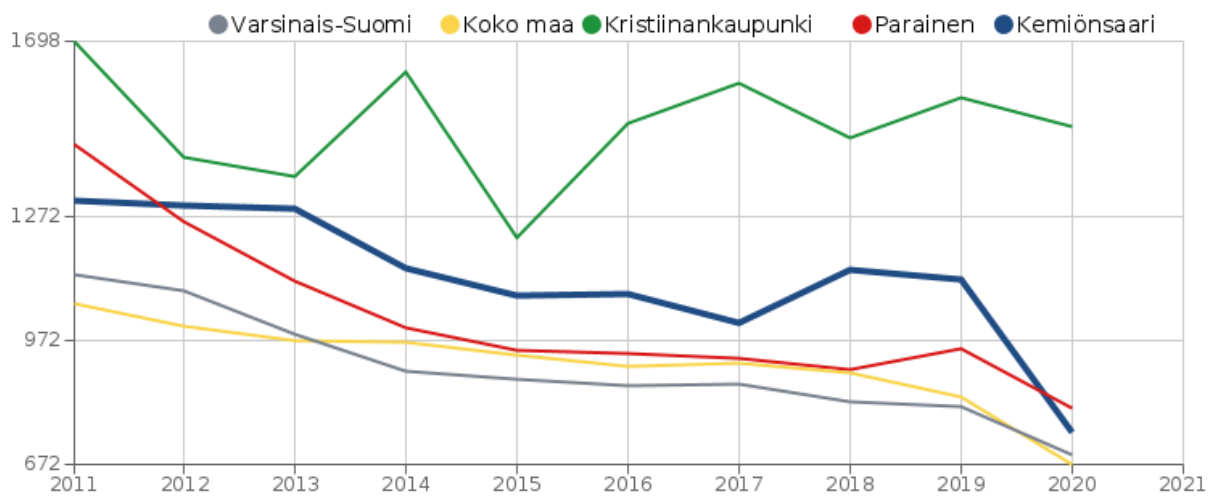
Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15–49-vuotiasta naista

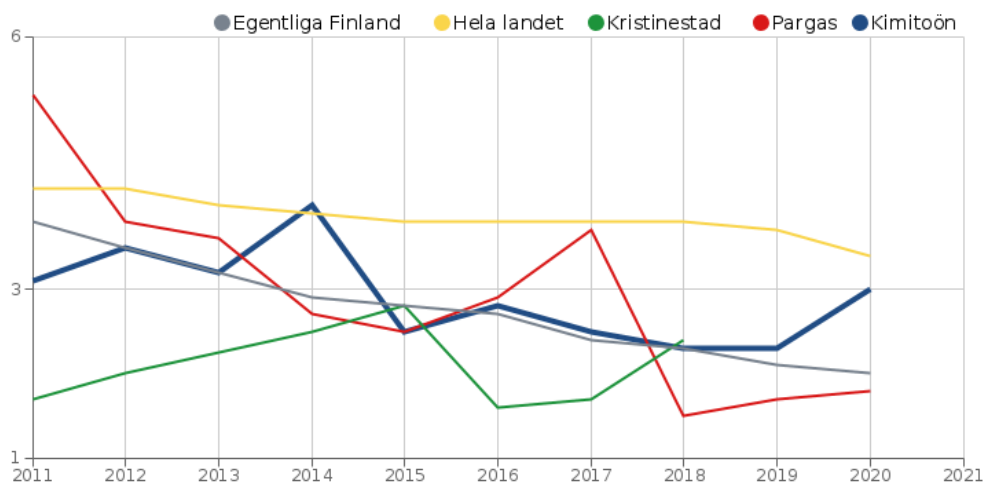
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15–49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

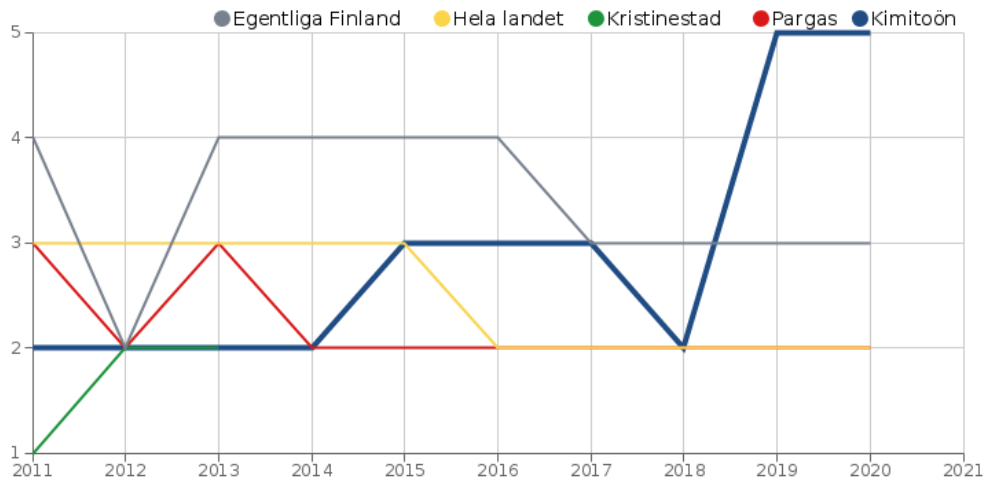
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50–64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

5.13 Hyvinvointisuunnitelma 2022–25

Kategoria	Tavoitteet ja mittarit	Toimenpiteet	Jatkovalmistelu
Ennaltaehkäisevä päihdetyö	Päihteiden käytön vähentäminen / päihdekysely	1. Kunnalle laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Hyvinvointiryhmä
Yhteisöllisyyden lisääminen	Identiteetin ja me-hengen parantaminen / tilaisuuksien ja osallistujien määrä	1. Perustetaan yhdistysfoorumi, jossa keskustellaan säännöllisesti asukkaiden hyvinvoinnista sekä siitä, kuinka kolmas sektori voisi vastata asukkaiden ja kunnan tarpeisiin. HUOM.! Avustukset. 2. Vanhempainyhdistystoiminnan aktivointi. On tärkeää huomioida kuntaan vastikään muuttaneet perheet, jotta he voivat tutustua alueen muihin perheisiin. 3. Pandemian aikana tauolla olleen toiminnan uudelleenkäynnistäminen, esim. perhekahvila	Hyvinvointiryhmä
Perhetyö	Perheiden arjen parantaminen / lastensuojeluilmoitusten ja huostaanottojen määrä	1. Vanhemmuuspolun toteuttaminen 2. Vanhempainkoulu noin kerran kuukaudessa, eri teemoja 3. Perhekeskuksen perustaminen, jossa lapsiperheet, kunnan toimijat ja kolmas sektori tapaavat matalalla kynnyksellä. Voi olla osa "Torin" toimintaa, ks. senioriosio	Hyvinvointiryhmä
Mielenterveys	Mielenterveyden parantaminen / tilaisuuksien ja osallistujien määrä	1. Matalan kynnyksen infoa 2. Avoimet keskusteluryhmät 3. Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa	Hyvinvointiryhmä
Elintapojen muuttaminen	Aktiivisuuden ja terveellisempien elintapojen lisääminen / ryhmien ja kurssien määrä	1. Terveellinen ruoka yhteistyössä lounasravintoloiden kanssa, mahdollisuus valita oma ruokavalio (sovellus) 2. Aikuisopistossa ravinteikkaan ruoan ruoanlaittokursseja 3. Pienet matalan kynnyksen liikuntaryhmät (ystävätoiminta) 4. Kolmas sektori järjestää enemmän aikuisille suunnattua toimintaa	Hyvinvointiryhmä

6 IKÄIHMISET

6.14 Vahvuudet

Ystävätoiminta, liikunta, kulttuuri, kirjasto ja aikuisopisto

- Ikääntyneillä on ystäviä, jotka välittävät; ystävätoiminnalla (esim. SPR) voidaan ehkäistä yksinäisyyttä, joka on vanhusten suurin ongelma. Tutkimuksen mukaan n. 39 % vanhuksista kärsii yksinäisyydestä. Yksinäisyys aiheuttaa ennen aikaista ympärivuorokautisen hoidon tarvetta.
- Erilaisia viikoittain eri paikoissa kokoontuvia kunnan järjestämiä liikuntaryhmiä on 15.
- Liikuntaneuvonta ja long living -kortti sekä soveltavan liikunnan foorumi Liikuntaystävät, saattajakortti
- Laaja kulttuuritarjonta
- Kulttuuritilat
- Suuri määrä kulttuuri-toimijoita (jotka ovat aktiivisia niin järjestäjinä kuin osallistujinakin jne.)
- Suurin osa tarjonnasta kahdella kielellä (on myös haaste)
- Kirjasto toimii senioreiden kohtaamispaikkana tarjoamalla laajan valikoiman kirjallisuutta molemmilla kielillä sekä erityispalveluja, kuten ”Kirjasto kotiin” -palvelun kaltaisia yksilöllisiä erityispalveluja ikääntyneille, joilla on erityistarpeita.
- Kemiönsaarella kolmas sektori on vahva, erityisesti yhdistyskenttä.
- Aikuisopiston vahvuutena on opetusmuodon helppo lähestyttävyyden ja se, että toiminta sopii kaikenikäisille koulutustaustasta riippumatta. Opisto edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä monipuolisesti ja tehokkaasti. Asukkaat ovat aktiivisia ja osallistuvat rohkeasti uusille kursseille.
- Aktiivinen ”ikinuori eläkeläinen” on Kemiönsaaren todellinen vahvuus. Esimerkiksi kyläyhdistyksissä heillä on tärkeä rooli kylien toiminnan ylläpitämiseksi. Yleisesti voidaan sanoa, että ne aktiiviset eläkeläiset, jotka pitävät erityisesti yhdistyselämästä käynnissä, ovat tärkeä voimavara Kemiönsaarelle.

Hyvinvointialueen toiminta

- Pienen paikkakunnan etuna on, että hoitohenkilöstö tuntee ikääntyneet kuntalaiset ja heidän läheisensä.

6.15 Toiminta

Kemiönsaaren kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden ikääntymispoliittisen ohjelman vuosille 2021–2026. Ohjelma toimii samalla myös kunnan lakisääteisenä suunnitelmana ikääntyneen väestön tukemiseksi. Sen visiona on, että ikäihmiset viihtyvät kunnassa, tuntevat olonsa turvalliseksi ja edistävät itse aktiivisesti hyvää terveydentilaansa. Palveluja ja hoitoa mukautetaan iäkkäiden tarpeisiin. Palveluiden laadun tason on oltava valtakunnallisen keskiarvon yläpuolella ja palvelut on toteutettava integroituna, kustannustehokkaana kokonaisuutena, jotta ikäihmiset olisivat tyytyväisiä palveluihin. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukeminen koskee kaikkia kunnallishallinnon osa-alueita.

Kemiönsaaren kunnan tavoitteena on varmistaa ikäihmisille hyvä elämänlaatu ja toimiva arki sekä turvata ikääntyvän väestön mahdollisuudet elää täysipainoista elämää toimintakykyyn ja ikään katsomatta. Lähtökohdaksi on palvelu, jossa painottuu yksilön vastuu oman terveyden edistämisestä ja ikäihmisten osallisuuden tukeminen. Palvelun suunnittelussa on huomioitava, etteivät iäkkäät kuntalaiset ole yhtenäisen ryhmä, vaan he tarvitsevat palveluja vaihtelevasti ja suuri osa tarvitsee vanhustenhuollon tarjoamia palveluja vain ajoittain.

Terveyttä edistävä ja ennaltaehkäisevä asiakastyö

Terveyttä edistävänä toimenpiteenä kunta on vuodesta 2020 alkaen jakanut liukusteita 70 vuotta täyttäneille kuntalaisille. Toimenpiteellä pyritään ehkäisemään ikääntyneiden liukastumisonnettomuuksia ja kannustamaan kaikkia ulkona liikkumiseen myös talvella. Liukusteiden sovitus ja jakaminen hoidetaan vapaa-ajan-, terveydenhuolto- ja vanhustenhuoltoyksikön yhteistyönä.

Asiakas on oikeutettu arvonlisäverottomiin sosiaalipalveluihin, jos on todettu, että hän ei pärjää arjessa ilman apua. Avun tarpeen syynä voi olla vanhuus, sairaus, sairaudesta toipuminen tai vamma. Arvonlisäverottomia palveluja voivat olla esimerkiksi kodinhoito, ruokapalvelu ja erilaiset tukipalvelut, kuten asioiden hoitamisapu.

Vuodesta 2009 saakka Kemiönsaaressa on tehty ehkäiseviä kotikäyntejä 80-vuotiaille, ja jo sitä ennen (vuodesta 2005 saakka) niitä tehtiin Dragsfjärdin, Kemiön ja Västanfjärdin itsenäisissä kunnissa. Käynneillä täytettävä kyselylomake on perusteellinen, ja käynti kestää puolisentoista tuntia. Kotihoidossa on vuodesta 2011 lähtien hyödynnetty mobiiliratkaisuja hoidon dokumentoinnissa, ja se on osallistunut Hyvinvointi-tv- ja Voimaa vanhuuteen -hankkeisiin. Hankeajan päätyttyä (2013) toimintamuodot otettiin käyttöön kotihoidossa. Ikääntyneillä testataan erilaisia digitaalisia palveluja sopivien ja toimivien ratkaisujen löytämiseksi.

Varsinais-Suomessa kehitettiin vuosina 2017–2018 keskitettyä asiakas- ja palveluohjausta osana hallituksen ikääntyneiden kotihoitoa ja omaishoitoa koskevaa kärkihanketta. Tarkoituksena oli kehittää iäkkäiden asiakasneuvonta- ja palveluohjausmallia koko maakunnassa ja lisäksi IKT-pohjaisia työkaluja toiminnan tukemiseksi. Kunnan hoitotyön koordinaattori osallistuu asiakasneuvontaan, jonka toiminta on jatkunut myös hankeajan päätyttyä.

Kunnan muisti- ja seniorineuvonta aloitti toimintansa vuonna 2014. Seniorineuvonta tarjoaa maksutonta neuvontaa Kemiönsaaressa asuville iäkkäille henkilöille. Tiedon jakamisen eli varsinaisen neuvonnan lisäksi seniorineuvonnan tehtävänä on ohjata ja auttaa löytämään oikea taho ikääntyneitä väestöä koskevissa asioissa. Seniorineuvonnan yhteydessä toimii myös muistivastaanotto. Sairaanhoitaja ottaa vastaan asiakkaita joka viikko yhtenä päivänä ja joka toinen viikko kahtena päivänä ajanvarauksella. Omaishoitajien terveystarkastukset toteutetaan seniorineuvonnan puitteissa. Kunta järjestää geriatriapalveluja noin joka kolmas viikko muistineuvonnan yhteydessä.

Päiväkeskustoimintaa kotona asuville järjestetään kolmena päivänä viikossa Hannakodin tiloissa ja kolmena päivänä viikossa Kemiössä sijaitsevassa yhdistetyssä nuoriso- ja päiväkeskustoiminnan tilassa. Silverbackenissa järjestetään päiväkeskustoimintaa yhtenä päivänä viikossa kotona asuville ja yhtenä päivänä viikossa Silverbackenin asukkaille.

Kotihoito

Kotihoidon toiminta on jaettu kolmeen alueeseen. Pohjoiseen alueeseen kuuluvat Kemiö ja Västanfjärdin pohjois- ja itäosat ja Eteläiseen alueeseen kuuluvat Taalintehdas ja Dragsfjärd sekä Västanfjärdin eteläosa. Lisäksi Silverbacken hoitaa pienen Lammalan alueen. Saaristossa (Hiittinen–Rosala) kotihoidon palvelut hoidetaan ostopalveluna. Säännöllisen kotihoidon asiakkaille on aloitettu kotikuntoutus keväällä 2018. Kotikuntoutusta ohjaa vanhustenhuollon fysioterapeutti. Kotikuntoutuksessa asiakkaalle tarjotaan

kuntoutusta kotona. Kun kuntoutus tehdään omassa kodissa, arjen askareita voi harjoitella kohdennetummin ja myös fyysinen aktiivinen harjoittelu helpottuu, kun se tulee osaksi arkea. Kuntoutus tapahtuu 2–8 viikon ajanjakson aikana asiakkaan tarpeista riippuen. Tarkoituksena on, että fysioterapeutti tekee asiakkaan kanssa voima-, tasapaino-, koordinaatio- ja mahdollisesti myös kuntoharjoituksia sekä päivittäisiä askareita. Hoitajat harjoittelevat asiakkaan kanssa arjen askareita sekä kannustavat jumppaamaan ja ohjaavat heitä harjoitusten tekemisessä.

Tukipalveluja eli ruokapalveluja, turvapuhelimia ja kuljetuspalveluja myönnetään hakemuksen perusteella, mikäli kriteerit täyttyvät. Turvahälyttimen hätäkutsut yöaikaan hoidetaan ostopalveluna.

Omaishoidon tukea maksetaan noin seitsemällekympenelle omaishoitajalle. Tavoitteena on lisätä 75 vuotta täyttäneiden hoidettavien osuutta. Kunnalla on kolme maksuryhmää, ja maksuperusteet on määritelty kahdessa eri asiakirjassa, joista toinen koskee alle 75-vuotiaita ja toinen 75 vuotta täyttäneitä asiakkaita.

Intervallihoitoa tarjotaan omaishoitajien lakisääteisinä vapaapäivinä valinnaisessa tehostetun palveluasumisen yksikössä (Dahliakoti, Pasendo tai Hannakoti). Muuta intervallihoitoa varten Hannakodissa on kaksi intervallihoitopaikkaa, joista toinen on suljetulla dementiaosastolla.

Palveluasuminen ja ympärivuorokautinen hoito

Kevyttä palveluasumista on saatavilla maksusitoumuksella, kun tehostetun palveluasumisen kriteerit eivät täyty, mutta itsenäinen kotona asuminen ei enää onnistu. Tällä hetkellä iäkkäiden kevyttä palveluasumista tarjoaa Kemiönsaaren alueella kaksi toimijaa, Pasendo ja Solglimten. Palvelumuoto soveltuu hyvin henkilöille, joilla yksinäisyys ja ahdistuneisuus vaikeuttavat itsenäistä asumista merkittävästi.

Tehostettua palveluasumista on tarjolla Silverbackenissa (16 hoitopaikkaa), Almakodissa (30 hoitopaikkaa) ja Hannakodissa (30+2 hoitopaikkaa). Hoitohenkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden. Lisäksi kunta tarjoaa palveluseleitä ja maksusitoumuksia tehostettuun palveluasumiseen. Ainoastaan Hannakodissa on suljettu dementiaosasto.

Vanhainkoti Hannakoti tarjoaa laitoshoidon 17 henkilölle. Nykyään myös vanhustenhuollon laitoshoidon vaaditaan lääketieteelliset perusteet. Kemiönsaaren kunnanvaltuusto on päättänyt lakkauttaa laitoshoidon asteittain (valt. 11/2020).

Terveydenhuoltoyksikkö

Terveydenhuoltoyksikkö tuottaa perusterveydenhuollon palveluja avohoitona, terveystieteellisen sairaalahoitona ja hammashuoltona. Pääterveysasema sijaitsee Kemiössä ja lähipalvelupiste Taalintehtaalla. Kemiön terveysasemalla on terveystieteellisen sairaalahoitona 21 paikkaa akuuttia ja kuntouttavaa hoitoa tarvitseville. Osastopaikat ovat lyhytaikaisia hoitopaikkoja. Toiminnan tukipalveluihin kuuluvat laboratorio, röntgen, fysioterapia ja toimintaterapia.

Terveystieteellinen sairaala järjestää lääkinällistä kuntoutusta (fysioterapiaa). Lääkinällisellä kuntoutuksella pyritään parantamaan tai ylläpitämään potilaan fyysistä toimintakykyä (esim. tuki- ja liikuntaelinsairauksien yhteydessä). Terveystieteellisen sairaalan toisella fysioterapeutilla on suoravastaanotto, johon ei tarvita lääkärin lähetystä. Muutoin fysioterapiaan tarvitaan lääkärin lähete ja hoidot tehdään vastaanotolla, jossa kuntoutusmahdollisuudet ovat paremmat. Terveystieteellisen sairaalan fysioterapeutti tekee myös kotikäyntejä ja suunnittelee tarvittavat kodin muutostoimet pysyvästi vammautuneille asiakkaille. Kunnan yksityiset palveluntarjoajat täydentävät kunnan omia fysioterapiapalveluja. Myös terveystieteellisen sairaalan toimintaterapeutti tekee kotikäyntejä.

Moni ikääntynyt tarvitsee erilaisia apuvälineitä suoriutuakseen kodin arkiaskareista. Kunnan toimintaterapeutin kautta saa apuvälineitä lainaksi. Sairauksista, vammoista ja toimintarajoitteista kärsivät saavat maksutta lainata apuvälineitä terveysasemien fysioterapiayksiköltä lyhyt- tai pitkäaikaiseen käyttöön.

Fysioterapeutit tilaavat apuvälineet Tyksin apuvälinekeskuksesta. Ennen tilaamista tehdään apuvälinekeskuksen ohjeiden mukainen perusteellinen selvitys asiakkaan tarvitsemista apuvälineistä.

Yksinäisyys

Pohjoismaiden ministerineuvosto julkaisi vuonna 2020 raportin ”Ensamhet bland äldre personer i Norden” (Ikäihmisten yksinäisyys Pohjoismaissa). Tiivistetysti tutkijat toteavat, että meillä on Pohjoismaissa melko hyvä tilanne verrattuna muihin Euroopan maihin, mutta että yksinäiset tarvitsevat apua, eikä vielä ole riittävästi tutkimusta siitä, mitkä toimet auttavat. Pohjoismaista yksinäisyys on hieman yleisempää Suomessa ja Ruotsissa. Syiden selvittämiseksi tarvitaan lisätutkimuksia.

Ikäihmisten yksinäisyys on ajankohtainen asia, jota on käsitelty paljon mediassa viime aikoina. Ikääntyneiden yksinäisyyden vähentämiseen on panostettu myös kansallisella tasolla. Eniten huomiota on kenties saanut Ison-Britannian panostus. Isossa-Britanniassa nimitettiin vuonna 2018 maailman ensimmäinen yksinäisyysministeri, ja siellä on lisäksi laadittu strategia yksinäisyyden vähentämiseksi (HM Government, 2018). Strategialla pyritään edistämään muun muassa sosiaalista toimintaa (jota määrätään reseptillä), paikallisyhteisöjen ja niiden organisaatioiden muuttamista ihmisten välisten kohtaamisten helpottamiseksi sekä vähentämään yksinäisyydestä mahdollisesti aiheutuvaa leimaa.

Myös Pohjoismaissa on panostettu yksinäisyyden vähentämiseen. Esimerkiksi Norjan hallitus on osana kansanterveystyötä hyväksynyt strategian yksinäisyyden ehkäisemiseksi. Tanskan kansallinen terveysviranomaisen Sundhedsstyrelsen on myöntänyt tukea kahteentoista kunnalliseen hankkeeseen, jotka on toteutettu yhteistyössä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Hankkeen tavoitteena on vähentää kotipalvelun piirissä olevien asiakkaiden yksinäisyyttä. Ruotsin sosiaalivirasto Socialstyrelsen on kohdentanut varoja vapaaehtoisjärjestöille ja säätiöille ikääntyneiden yksinäisyyden ja eristäytymisen ehkäisemiseksi ja katkaisemiseksi. Suomessa hallitus tukee Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kautta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen hankkeita, joihin kuuluu myös yksinäisyys.

Hanna Uotila on väitöskirjassaan ”Vanhuus ja yksinäisyys” (2011) tarkastellut iäkkäiden ihmisten omaa käsitystä yksinäisyydestä, sen syistä ja siitä, mikä voisi vähentää yksinäisyyden tunnetta. Tutkimus osoitti, että yksinäisyys on hyvin yksityinen ja yksilöllinen kokemus. Iäkkäiden ihmisten yksinäisyyden tunnetta lieventäviä toimenpiteitä vaadittiin muun muassa lehtikirjoituksissa. Niissä vaatimukset kohdistuivat yhteiskuntaan, omaisiin ja myös iäkkäisiin itseensä, ja niissä ehdotettiin sosiaalisen toiminnan lisäämistä. Yksinäisyyden tunteen vähentämiseksi iäkkäät toivat itse kuitenkin esille sellaisten aktiviteettien merkityksen, joita on mahdollista tehdä yksin. Yksinäisyys määrittyi molemmissa yhteyksissä ihmisen omien kokemusten mukaan, joten yksinäisyyden lievittämiskeinot eivät myöskään voi olla yhdenmukaisia.

Uotilan tutkimuksessa iäkkäät nostivat esiin asioita, jotka aiheuttavat heissä yksinäisyyden tunnetta, mutta myös yleisesti syitä iäkkäiden yksinäisyyteen. Yksinäisyyden ei katsottu johtuvan yksittäisestä tekijästä, vaan ilmiö näyttää monimutkaisena kokonaisuutena. Yksinäisyys määriteltiin tilaksi, jossa ihmisellä on vähän ihmissuhteita, heikentynyt fyysinen toimintakyky ja muuttunut kuva itsestä ja jossa ikääntyneiden asema yhteiskunnassa on heikko.

Uotila tuo väitöskirjassaan esiin, että ikäihmiset nostavat harvoin itse esiin erilaiset ryhmäkokoonnotumiset ensisijaisena keinona lievittää yksinäisyyden tunnetta. Osallistujat esittivät jopa vastentahtoisuutta järjestettyjä ryhmäkokoonnotumisia kohtaan. Mikäli ryhmässä on mukana osallistujia, joilla on kumppani, oma yksinäisyyden tunne voi vahvistua. On olemassa myös tutkimustuloksia, joiden mukaan ikääntyneet ovat hyötynyt ryhmätapaamisista. Ihmissuhteiden merkitys nousi esiin ikääntyneiden omista kertomuksissa. He painottivat suhteita rakkaisiin, kuten lapsiin ja lastenlapsiin, ja kertoivat yhteistä ruokailu- ja kahvihetkistä, jotka tarjosivat syyn tavata perheen tai ystävien kesken. Myös kanssakäyminen lemmikkieläinten kanssa tarjosi ikäihmisten mukaan lievennystä yksinäisyyden tunteeseen.

Vaikka osa ikäihmisistä kertoi hakevansa aktiivisesti toisten ihmisten seuraa, suurin osa odotti kuitenkin, että muut ottavat yhteyttä heihin. Paradoksaalisesti he saattavat jopa olla haluttomia solmimaan ystävyysuhteita

samanikäistensä kanssa. Vanhojen ihmissuhteiden korvaamista uusilla ystävyysuhteilla ei pidetty mahdollisena. Moni yrittää lievittää yksinäisyyden tunnetta sellaisella toiminnalla, jota voi tehdä yksin, kuten musiikin kuuntelulla, TV:n katselulla, kävelyillä, kotitöillä, puutarhanhoidolla ja lukemisella. Yksinäisyyden tunnetta välteltiin myös yksinkertaisesti olemalla ajattelematta kielteisiä asioita.

Yksinäisyys jaotellaan usein sosiaaliseen ja emotionaaliseen yksinäisyyteen. Sosiaalinen yksinäisyys johtuu ihmissuhteiden koetusta puutteesta laajemmassa merkityksessä eli siitä, ettei ihminen koe kuuluvansa mihinkään ryhmään. Emotionaalinen yksinäisyys puolestaan johtuu siitä, että ihminen kokee, ettei hänellä ole ketään läheistä ystävää ja hän kärsii läheisyyden puutteesta. Sosiaalisen ja emotionaalisen yksinäisyyden välisen eron perusteella on ymmärrettävää, että ihminen voi kokea (emotionaalista) yksinäisyyttä huolimatta siitä, että hänellä on laaja tuttavapiiri, ja (sosiaalista) yksinäisyyttä huolimatta siitä, että hänellä on yksi tai useampi läheinen ystävä, mutta laajempi yhteys puuttuu.

Päätäjien tulisi olla tietoisia siitä, että tietyt yhteiskunnalliset ratkaisut voivat johtaa yksinäisyyden lisääntymiseen, kun taas toiset voivat vähentää sitä. Päätösten vaikutus yksinäisyyteen tulisi arvioida jo suunnitteluvaiheessa, samalla tavalla kuin jo tällä hetkellä arvioidaan niiden päätösten seurauksia, jotka koskevat molempia sukupuolten tai toimintarajoitteisten elämää. Erityisesti riskialttiissa elämänvaiheissa (työttömyys, kotiäitiys, paluu töihin äitiysloman jälkeen, eläköityminen, muutto) kuntalaisia tulee auttaa sopeutumaan ja löytämään seuraa, ja heille tulee luoda kohtaamispaikkoja, jossa he voivat tavata muita ihmisiä.

Sosiaalisen toiminnan tarpeiden kartoitus ja osallistumisen tukeminen ovat keskeistä kuntalaisten terveyden edistämiseen tähtäävässä toiminnassa. Uusien toimintatapojen kehittäminen sosiaalisen osallisuuden mahdollistamiseksi on tarpeen tilanteissa, joissa yhteiskunnan taloudelliset resurssit ovat hyvin vähäiset, mutta ikääntyneiden hyvinvointia ja kotona asumista pyritään tukemaan.

Sosiaalisten suhteiden ja aktiviteettien merkitystä ikääntyneiden terveydelle ja hyvinvoinnille on syytä korostaa. On tärkeää, ettei ulkoisten sosiaalisten olosuhteiden, mukaan lukien sosiaalisten verkostojen ja suhteiden, merkitystä ikääntyneiden hyvinvoinnille aliarvioida tai sivuuteta. Raporteissa esitetään vahva tutkimuspohja sosiaalisen osallisuuden terveyttä edistävästä vaikutuksesta ikääntyneillä. Tämä tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon suunniteltaessa kaikkia ikääntyneitä kohderyhmiä koskevia ja suunnattuja palveluja. Samalla on tärkeää huomioida monimuotoisuus myös tässä asiassa – osa ikääntyneistä ilmoittaa olevansa vasten tahtoaan yksinäisiä, kun taas toiset ovat omasta tahdostaan valinneet olla osallistumatta sosiaaliseen toimintaan ja ovat siihen tyytyväisiä.

6.15.1 Vapaa-ajan toiminta

Tälle ryhmälle vapaa-ajan yksikkö järjestää runsaasti toimintaa Orkidea-, Voimaa vanhuuteen- ja digitaalisissa ryhmissä. Toiminnan tarkoituksena ja tavoitteena on ylläpitää liikuntakykyä, jotta ikääntyneet kuntalaiset pystyisivät asumaan pidempään itsenäisesti omassa kodissaan. Noin 150 senioria osallistuu viikoittain eri ryhmien toimintaan.

Saattajakortilla halutaan helpottaa vammaisen tai pitkäaikaissairaana liikunnan ja kulttuurin harrastamista. Kortti oikeuttaa yhden avustajan maksuttomaan sisäänkäyntiin kunnan vahvistamissa liikuntapaikoissa ja kulttuuripalveluissa. Saattajakorttia voivat hakea Kemiönsaaren kunnassa kirjoilla olevat henkilöt, jotka tarvitsevat avustajan.

Soveltavan liikunnan toiminta on kehittynyt merkittävästi viime vuosina Kemiönsaaren kunnan osallistuttua soveltavan liikunnan hankkeeseen. Soveltavaa liikuntaa varten on olemassa monialainen verkosto, jonka tehtävänä on luoda ja kehittää kyseistä toimintaa.

Sekä Orkidea- että Voimaa vanhuuteen -ryhmät ovat ainutlaatuisia. Lisäksi Long Living -kuntokortilla saa alennusta yksityisiltä liikuntapalvelujen tarjoajilta.

6.15.2 Kulttuuritoiminta

Elokuvat, tapahtumat ja festivaalit tarjoavat laajan ja monipuolisen valikoiman kulttuuria kaiken ikäisille (ks. työikäinen väestö).

Kemiönsaaren kirjastoissa on tarjolla monipuolisesti kirjallisuutta. Lisäksi ne järjestävät kulttuuritapahtumia ja osallistavaa toimintaa. Kirjasto tarjoaa tarvittaessa IT-tukea ja mahdollisuuden kirjallisuuteen niille, jotka eivät itse enää pääse kirjastoon. Tämä toteutetaan muun muassa yhteistyössä vanhustenhuollon kanssa.

Kunnassa käynnistetään jälleen kulttuuriystävähohjelma, jolla kehitetään senioreille suunnattua vapaaehtoistoimintaa kulttuurialalla. Lisäksi toteutetaan etsivää kulttuurityötä, jotta toiminta tavoittaisi laajasti seniori-ikäiset. Kulttuuritoiminnassa huomioidaan kentältä tulevat viestit sekä senioreiden tarpeet, ja senioreiden hyvinvointia tuetaan aktivoivan kulttuuritoiminnan kautta.

Aiemmin palveluasumisessa on tarjottu kulttuuripillereitä eli pienimuotoisia kulttuuritoimijoiden toteuttamia kulttuuriaktiiviteetteja ja -elämyksiä senioreille. Tätä toimintamuotoa kehitetään ja toteutetaan tarpeen mukaan. Tämän lisäksi etsivä kulttuurityö kehitetään tavoittaakseen mahdollisimman laajasti senioreita. Kulttuuri ottaa huomioon iäkkäiden toiveita kentältä ja tukee hyvinvointia kulttuuritoiminnalla.

6.15.3 Yhdistykset

Useat yhdistykset järjestävät toimintaa senioreille. Esimerkiksi eläkeläisyhdistykset ja SPR:n paikallisosastot tukevat, aktivoivat ja auttavat tätä ikäryhmää monin eri tavoin. Myös sellaiset yhdistykset, joiden toiminta ei ole erityisesti suunnattu vain senioreille, kannustavat heitä viikoittain erilaiseen toimintaan ja yhdessäoloon.

Lisäksi moni muu kolmannen sektorin järjestö järjestää aktiivisesti toimintaa tälle ikäryhmälle, esimerkiksi seurakunta, Solglimten (säätion ylläpitämä), Sagalundin vapaaehtoistyö jne.

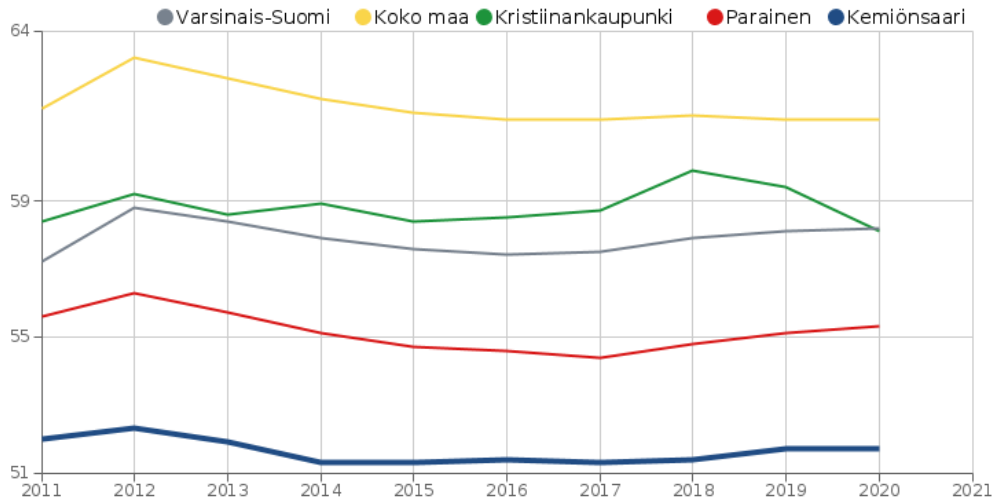
6.15.4 Aikuisopisto

Aikuisopisto tarjoaa monipuolista kurssitoimintaa kaikille ikäryhmille (katso työikäiset)

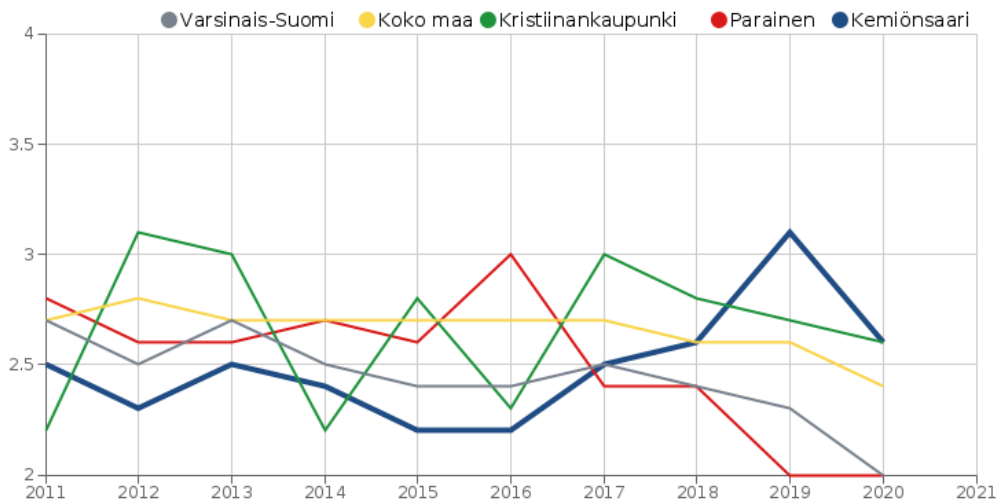
Seniorit ovat suurin ikäryhmä kurssitoiminnassa. Opetusta järjestetään päivisin ja iltaisin, viikonloppuisin, intensiivikursseina, lukukausikursseina ja nettikursseina.

6.16 Indikaattorit

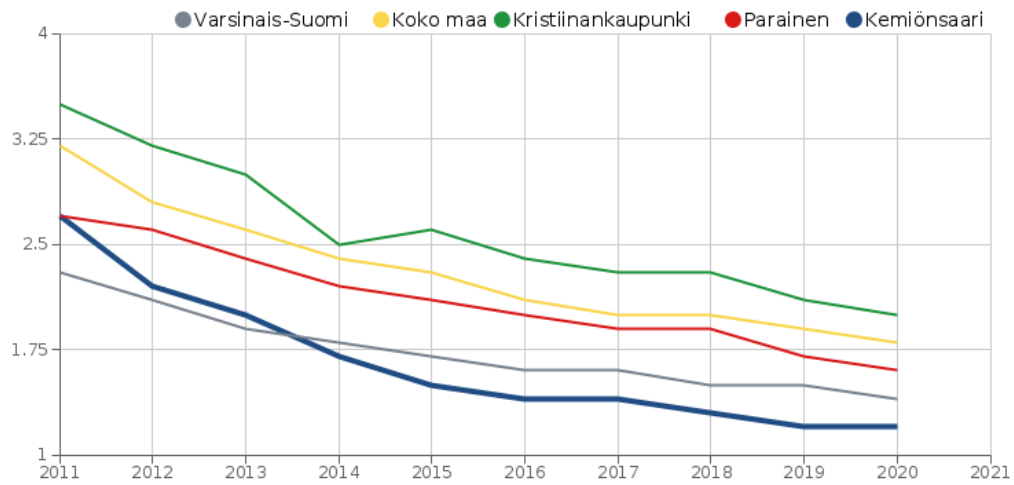
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

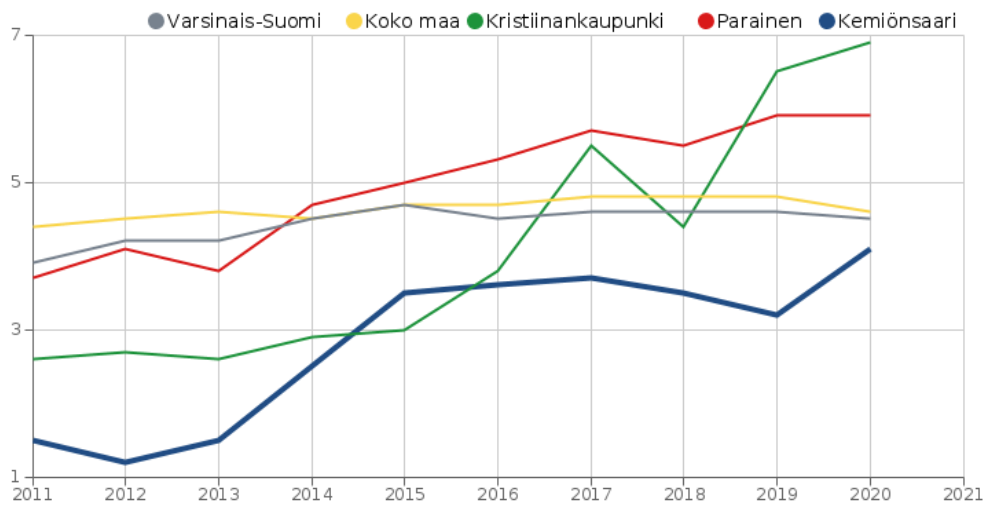
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

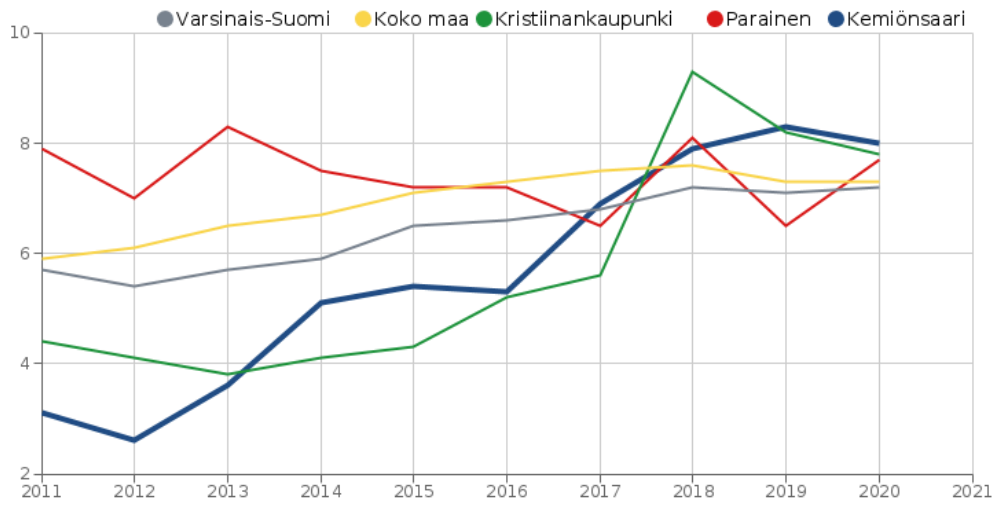
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

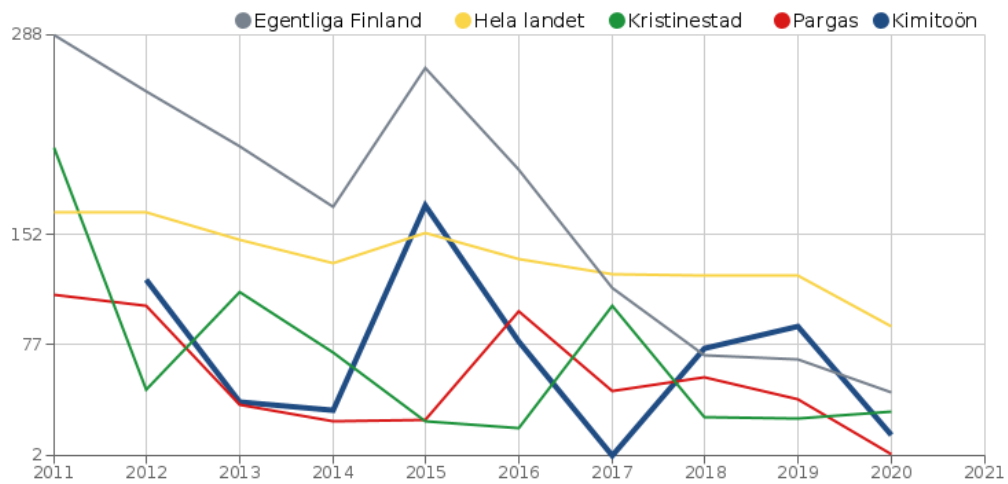
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., %
vastaavanikäisestä väestöstä

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018
ennakkotieto)

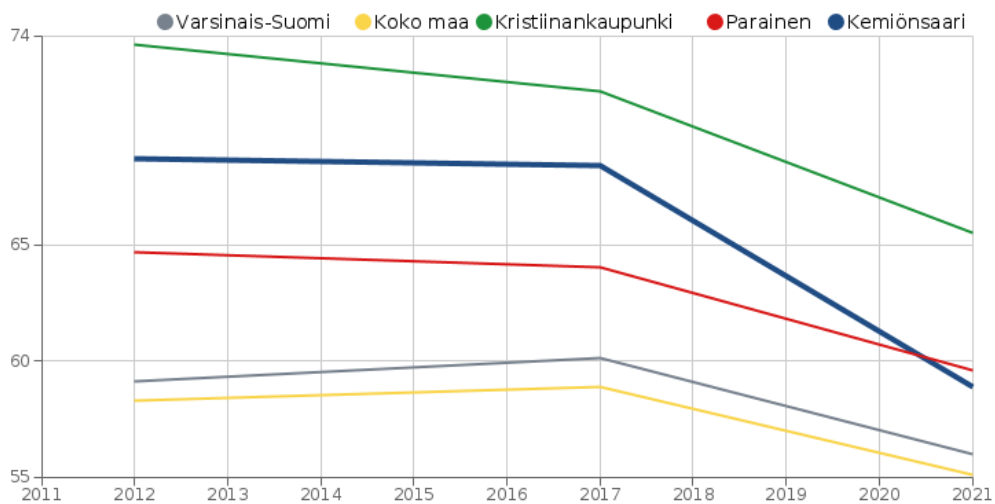
6.17 Hyvinvointisuunnitelma 2022–25

Kategoria	Tavoitteet ja mittarit	Toimenpiteet	Jatkovalmistelu
Ennaltaehkäisevä päihdetyö	Päihteiden käytön vähentäminen / kysely vuosina 2022 ja 2025	1. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen 2. Kolmas sektori yhdistää 3. Kunnan oma eläkeläisryhmä	Hyvinvointiryhmä
Ravinto ja liikunta	Fyysisen toimintakyvyn parantaminen, jotta ikääntyneet voivat asua kotona pidempään / kysely vuosina 2022 ja 2025	1. Digitaalisen liikunnan kehittäminen (yksinkertainen tekniikka) 2. Liikuntaystävällisyyden kehittäminen 3. 52:n liikuntakortin käyttö Ilmoituslehdessä, FB:ssä, Instassa ja kotisivuilla 4. Tilaustyö yhdistyksiltä ja seuroilta (avustus) 5. Kouluruokahävikin tarjoaminen vapaaehtoisjärjestölle 6. Ruokapalvelujakelu kokouksissa, esim. Solkullassa 7. Ravinteikas ruoka teemana päiväkeskuksessa 8. Koululounaan tarjoaminen liikuntaryhmän yhteydessä.	Hyvinvointiryhmä
Yhteisöllisyys, yksinäisyys ja osallisuus	Psyykkisen hyvinvoinnin lisääminen / kysely vuosina 2022 ja 2025	1. Kutsutaksin selvittäminen 2. Ikääntyneiden tukiystävällisyyden kehittäminen 3. Digiosaamisen parantaminen 4. Muistystävällisyyden kehittäminen 5. Olohuoneen perustaminen esim. kirjastoon, jossa monialainen tiimi järjestää ohjattua toimintaa ja neuvontaa. Työnimi: Tori 6. Eläkkeelle jäävät toimivat kolmannen sektorin voimavarana	Hyvinvointiryhmä

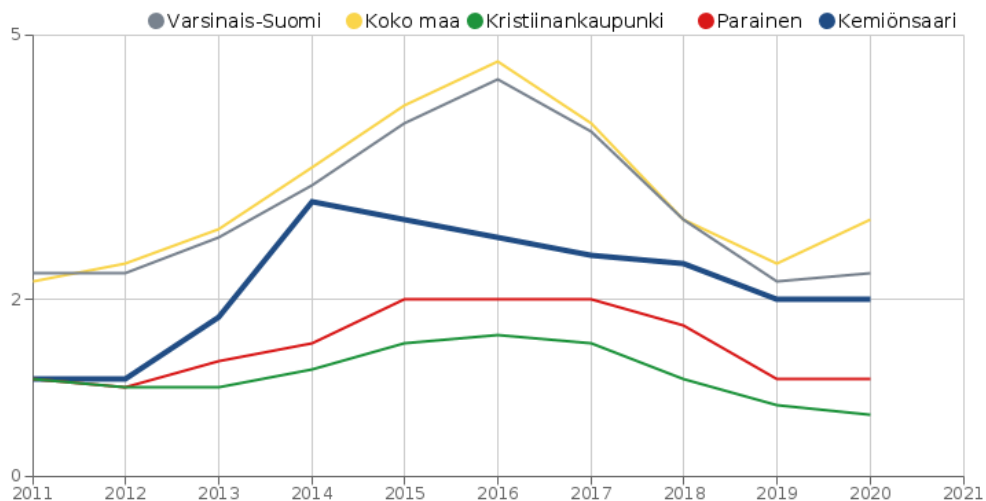
7 KAIKKI IKÄRYHMÄT

7.18 Indikaattorit

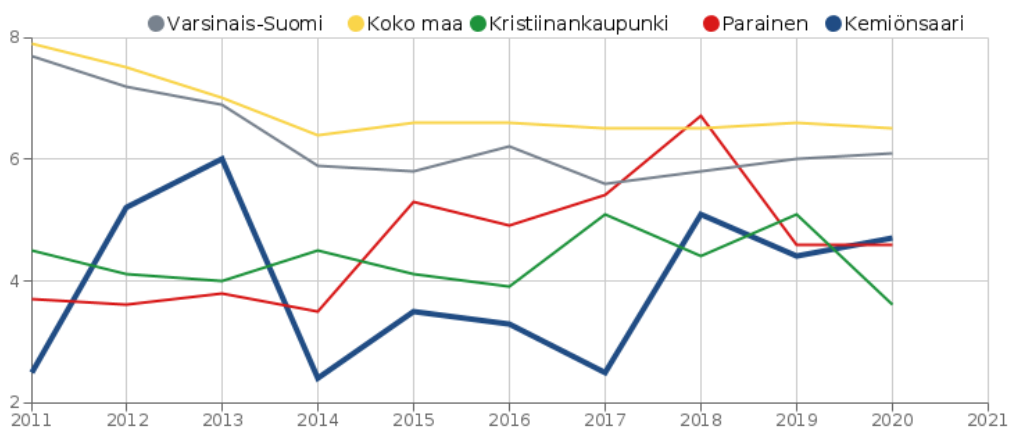
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

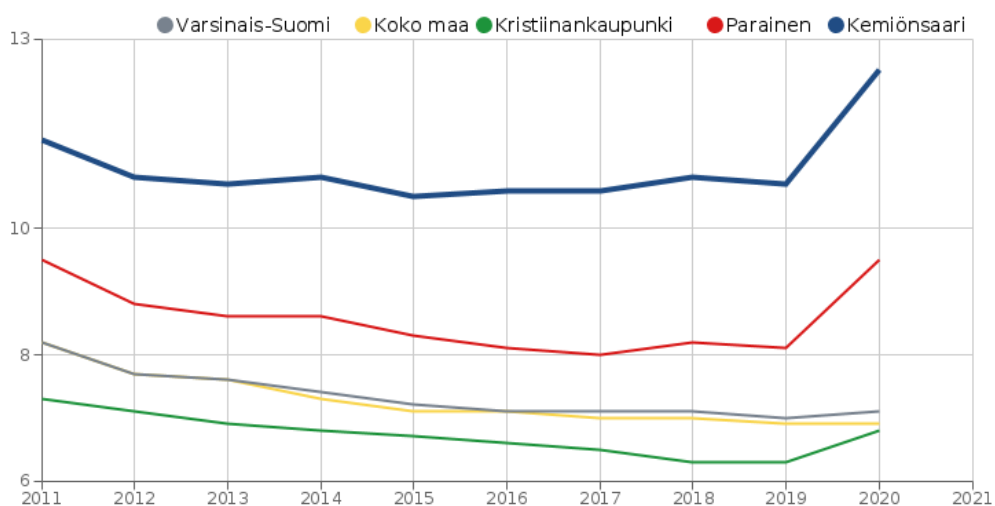
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

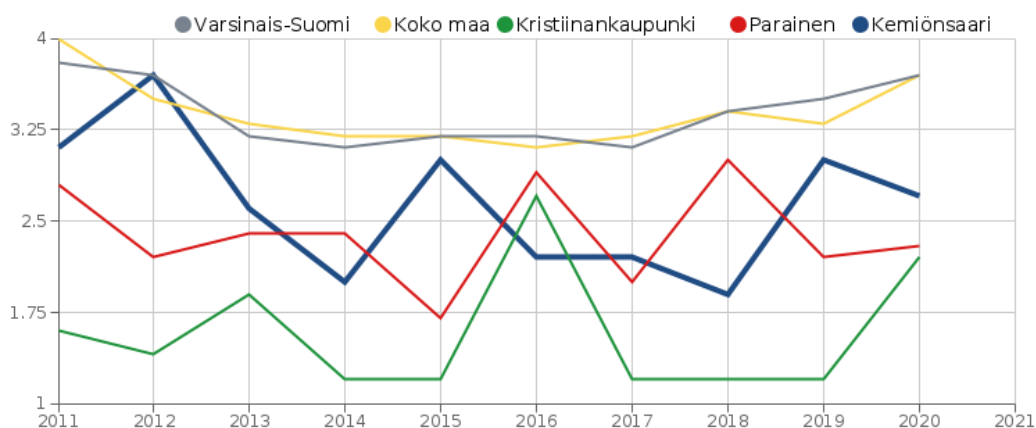
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

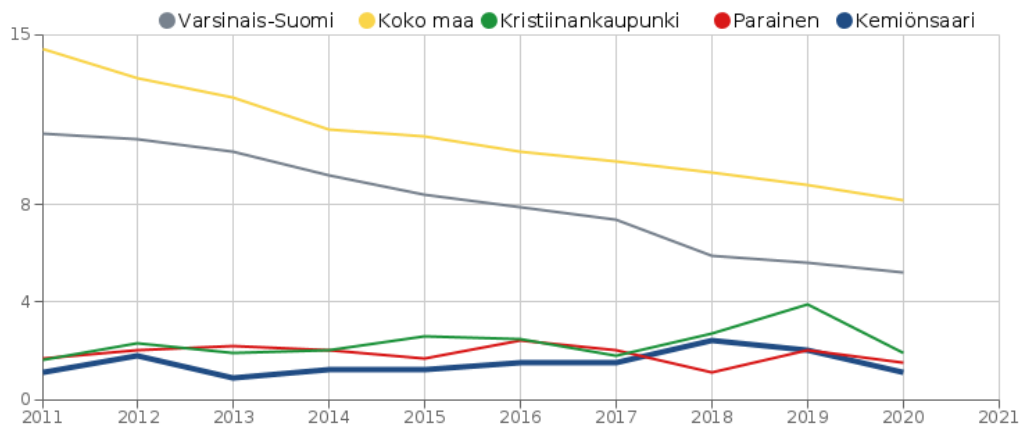
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

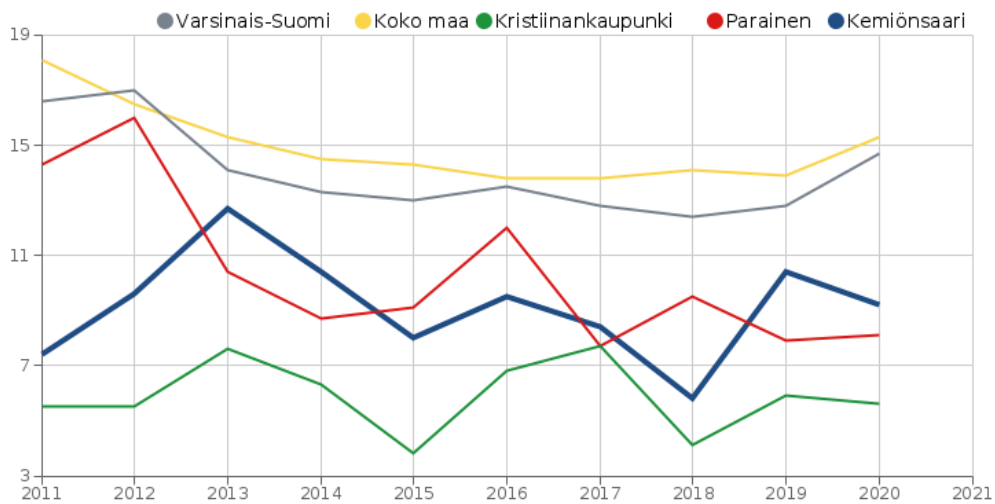
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

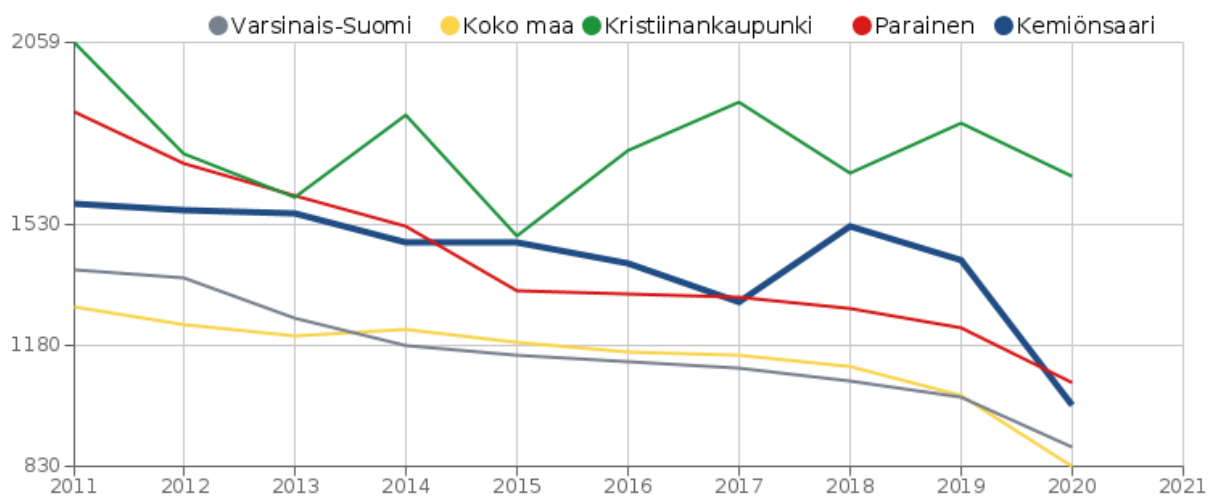
Päihtyneiden säilönotot / 1 000 asukasta

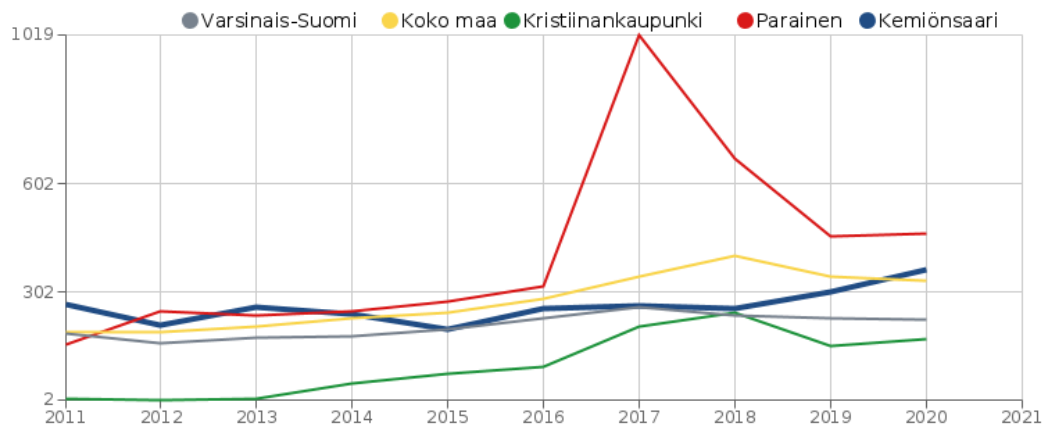
Päihteen vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäilty / 1 000 asukasta

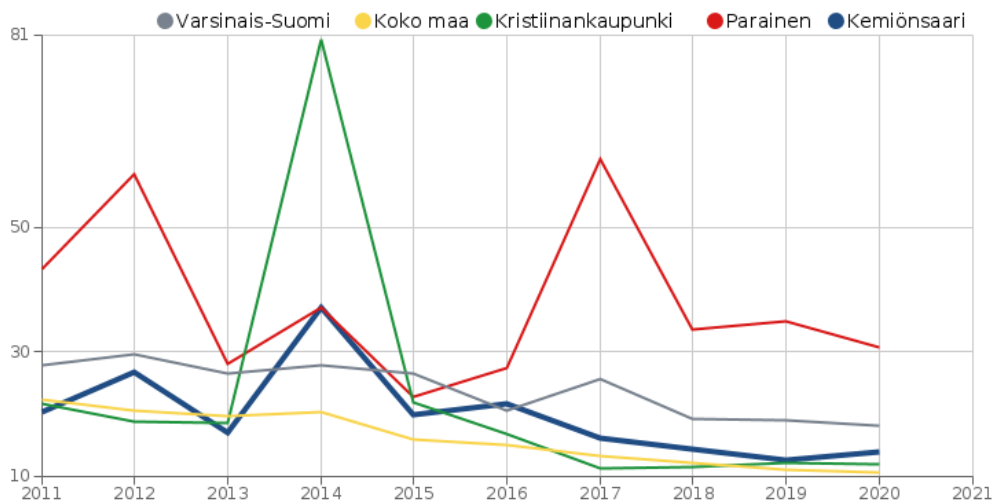
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

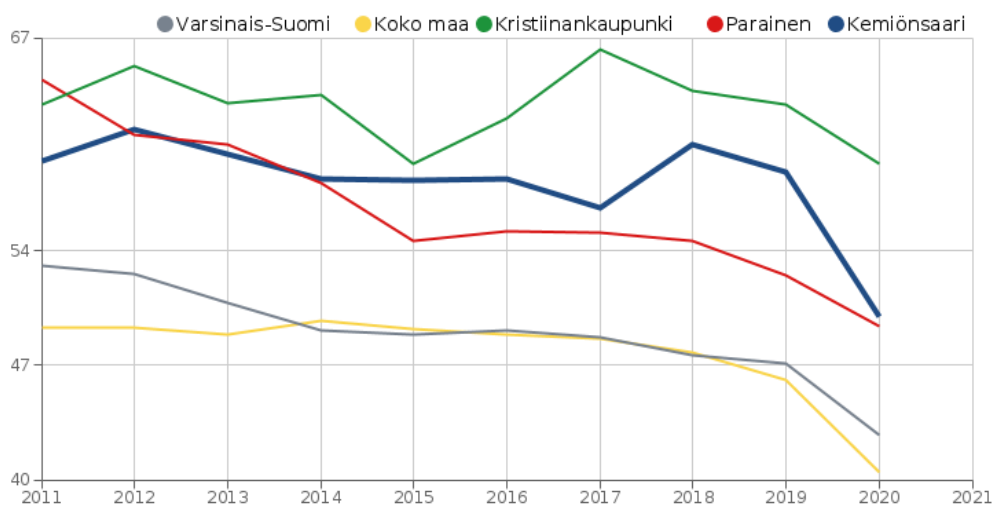
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

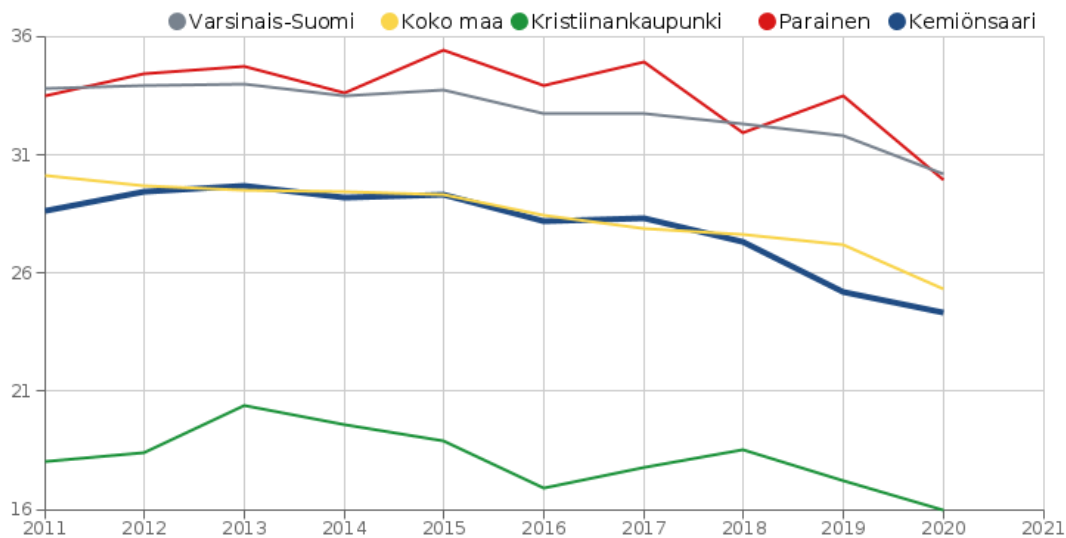
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika (vuosi 2018 ennakkotieto)

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä, % väestöstä

Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

7.19 Hyvinvointisuunnitelma

Kategoria	Tavoitteet ja mittarit	Toimenpiteet	Jatkovalmistelu
Terveyttä edistävä toiminta	Parempi jaksaminen arjessa / kurssien ja osallistujien määrä	1. Kunta osallistuu Arkeen voimaa - ohjelmaan	Hyvinvointiryhmä
Osallisuus	Asukkaiden osallisuuden lisääminen / Ennakoarviointien ja hakemusten määrä	1. Vaikutusten ennakoarviointi vähintään kahdesti vuodessa 2. Osallistuva budjetointi	Hyvinvointiryhmä
Yhteistyö	Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa / Tilaisuuksien ja yhdistysten määrä	1. Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa (yhdistysparlamentti) 2. Avustusmahdollisuuksia kehitetään ja uudistetaan	Hyvinvointiryhmä

8 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Hyvinvointikertomus on osa kunnan strategista johtoa ja käytetään toiminnan ja talouden suunnittelussa. Hyvinvointikertomuksen työn toteutus arvioidaan vuosittain tilinpäätöksessä. Talvikaudella 2023–24 laaditaan laajempi raportti missä THL kouluterveyskyselyn tulokset ovat mukana. Jakson lopussa laaditaan kokonaisvaltainen arviointi, joka toimii perustana seuraavaan hyvinvointikertomukseen vuosille 2026–29

HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021-2025

9 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kemiönsaaren kuntastrategia – ”Merellistä elinvoimaa 2022–2025”

Strategia on luotu toimimaan kunnan suunnannäyttäjänä ja suhtautumistapana laajassa merkityksessä. ”Merellistä elinvoimaa 2022–2025” -strategiassa on pyritty ottamaan huomioon, että kunnan rooli ja toiminta muuttuvat merkittävästi strategian voimassaoloaikana. Näin ollen strategia ei voi, eikä sen pidäkään, antaa täsmällisiä vastauksia, vaan sen tulee ohjata kunnan painopisteitä ja päätöksentekoa.

Strategia rakentuu kolmesta osasta, jotka ovat *yhteisöllisyys, fiksu ote ja aktiivinen kumppani*.

Yhteisöllisyydessä on kyse yhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamisesta ja systematisoinnista. Edistämme avointa ilmapiiriä ja osallistavaa lähestymistapaa. Haluamme elävän ja myönteisen kaksikielisuuden jatkuvan aina varhaiskasvatuksesta ja kouluajoista aikuisopetukseen.

Fiksussa otteessa on kyse tasapainoisesta ja pitkäjänteisestä taloudesta, ketterästä hallinnosta ja positiivisen nettotulomuuton asettamisesta keskeiseksi tavoitteeksi. Digitalisaatio merkitsee toiminnan kehittämistä ja uuden teknologian hyödyntämistä. Edistämme myös laaja-alaista työskentelyä, jotta vapaa-ajanasunnon muuttaminen vakituiseksi asunnoksi olisi mahdollisimman helppoa. Fiksussa otteessa on kyse myös siitä, että pyrimme luomaan houkuttelevia asuinympäristöjä ja lisäämään asuntorakentamista. Lisäksi haluamme edistää kestävästä kehityksestä ja tehdä kestäviä valintoja kunnassa. Lukion merellistä suuntautumista vahvistetaan ja siitä tulee käyntikortti kunnalle.

Aktiivisessa kumppanissa on kyse yhteistyöstä yritysten kanssa ja yhteisen, ratkaisukeskeisen yhteistyöhengen luomisesta. Pyrimme myös luomaan toimintaa yhdessä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa kaikkina sesonkeina ympäri vuoden sekä edistämään työpaikkojen hyvää omavaraisuusastetta kunnassa. Aktiivisena kumppanina korostamme edunvalvontaa ja kunnan verkostoitumisen tärkeyttä. Myös yhteydet maa- ja meriliikenteessä sekä digitaalisessa ympäristössä ovat tässä ensisijaisia tavoitteita.

Yhteisöllisyyttä, fiksua otetta ja aktiivista kumppania tukee **aimo annos tulevaisuudenuskoa**. Uskomme, että luomme joka päivä hieman paremman version Kemiönsaaresta, ja toimimme sen mukaan. Uskomme, että monilla pienillä toimenpiteillä saadaan aikaan suuria tuloksia. Teemme töitä pitkäjänteisesti ja asteittain vahvemman tulevaisuuden puolesta.

I 0 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmien ja -suunnitelmien

Peruspalvelu

1. Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2021–2026
2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
3. Kotouttamisohjelma
4. Toimintaohjelma neuvoloille, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä ehkäisevälle lasten ja nuorten suun terveydenhuollolle

Ympäristö ja tekniikka

1. Liikenneturvallisuussuunnitelma 2020-
2. Ruokahuollon linjaukset 2017-
3. Maa ja asuntopoliittinen ohjelma

Kehitys

1. Matkailuelinkeinon toimintasuunnitelma
2. Saaristo-ohjelma

Hallinto

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Sivistys

1. Kulttuurin, taiteen ja luovuuden strategiaohjelma
2. Koulujen opetussuunnitelmat
3. Koulujen ehkäisevä päihdesuunnitelmat
4. Terveysliikuntastrategia

I 1 Suunnitelman hyväksyminen

Hyvinvointikertomus on hyväksytty Kemiönsaaren kunnan valtuustokokouksessa 14.2.